

B & W-nota

Portefeuille M. Divendal
Auteur P. Platt /C. van Liefland
Telefoon 5115629
E-mail: plattp@haarlem.nl
MO/OWG Reg.nr. OWG/205/1314
GEEN bijlagen kopiëren
B & W-vergadering van 20 december 2005

Onderwerp

Nota integraal jeugdbeleid Haarlem

Bestuurlijke context

Op 12 april 2005 is het College accoord gegaan met de notitie “herijking integraal jeugdbeleid: benadering en aanpak” (MO/OWG/2005/319). De Commissie OWSR heeft positief gereageerd op deze notitie. Op basis van de beschreven aanpak ligt nu de nota “Kiezen voor jeugd”, nota integraal jeugdbeleid Haarlem” – conform de gekozen planning - ter besluitvorming voor.

De visie op het Haarlems integraal jeugdbeleid is: het creëren van optimale kansen voor de jeugd in Haarlem om zich te ontwikkelen. Bevorderen dat zij actief deelnemen aan allerlei facetten van de samenleving en jeugdigen hierdoor in staat stellen zich voor te bereiden op volwaardige deelname als volwassene.

De kern is dat het jeugdbeleid zich richt op **alle** jeugdigen en hun ouders in de stad en vooral dat zij zelf uitdrukkelijk betrokken worden bij de realisering van het beleid.

Deze nota is een richtinggevende nota. Na vaststelling door de Raad zal gedurende de collegeperiode 2006-2010 in samenwerking met relevante partners per domein meerjarige convenanten worden vastgelegd op basis van uitwerkingsnotities per domein. De inhoud van deel I zal daarbij de functie van toetsingskader hebben.

Opbouw van de nota:

Deel I van de nota bevat naast bovengenoemde visie, een visie op de sturing van de uitvoering en een beschrijving van communicatie en participatie van alle betrokkenen zoals jeugdigen, hun ouders, interne en externe partners. Ook een overzicht van de doelen per domein en conclusies en aanbevelingen.

Deel II bevat een stand-van-zakenoverzicht per domein (bv. kinderopvang, educatie etc.). De informatie in dit deel van de nota dient voortdurend geactualiseerd te worden. De voorbereidingen voor het inrichten van een Kenniscentrum voor jeugdbeleid zijn in volle gang. Dit interactieve kenniscentrum biedt mogelijkheden om de informatie per domein actueel te houden. De informatie kan dienen als basis voor de uitwerkingsnotities en het afsluiten van convenanten.

Besluitvorming

Het sluiten van convenanten vereist een helder toetsingskader. Deel I van de nota biedt dit kader. Deel II heeft een informatief karakter. Om die reden is het wenselijk dat het College zich m.n. uitspreekt over de inhoud van deel I.

Na vaststelling van de nota zal op basis van een actieplan een vertaalslag gemaakt moeten worden voor de ambtelijke inzet die voor de realisering nodig is.

Kiezen voor jeugd

Nota integraal jeugdbeleid Haarlem

December 2005

Inhoudsopgave

Deel 1	5
Voorwoord	6
Inleiding	7
1. Visie op het Haarlems integraal jeugdbeleid	9
1.1 De 'focus' van het jeugdbeleid	9
1.2 De gemeentelijke verantwoordelijkheid voor jeugd	9
1.3 De strategie	10
1.4 Opbrengst	10
2. Communicatie en Participatie	12
3. Overzicht domeinen en acties 2006	16
Deel 2	26
4. Domein Kinderopvang	27
5. Domein Spel en exploratie	31
5.1 Spelen	31
5.2 Spelen en ontmoeten	34
5.2.1 Peuterspeelzaalwerk	34
5.2.2 Sociaal Cultureel Werk	37
5.3 Ontwikkelingsstimulering en ontplooiing	41
5.3.1. Sport	42
5.3.2 Vrijwilligersbeleid	46
6. Domein Educatie/ onderwijs	48
6.1 Onderwijsachterstandenbeleid	48
6.2 Voor- en Vroegschoolse Educatie	52
6.3 Schakelklassen	55
6.5 Voorkomen en voortijdig schoolverlaten/ Leerplicht en RMC	57
6.6 Cultuur	60
7. Onderwijs en arbeidsmarkt	65
9. Domein Opvoedings- en gezinsondersteuning	75
9.1 Informatie en advies	76
9.2 Signalering	77
9.3 Toeleiding tot het hulpaanbod	79
9.4 Licht pedagogische hulp	80
9.5 Coördinatie van zorg op lokaal niveau	82
10. Domein Hulpverlening en Zorg	83
11. Veiligheid	85
12. Jongerenhuisvesting	88
Bijlage 1: Domeinen en functies binnen het jeugdbeleid	90
Bijlage 2: Jeugdigen t/m 23 jaar in Haarlem, per stadsdeel (peildatum 01-01-2005)	91
Bijlage 4: Structuur van het jeugdbeleid	99
Bijlage 5: Ketenbeschrijving aanbod opvoedingsondersteuning	102
Bijlage 6 Literatuur en afkortingen	107

Deel 1

Voorwoord

Dé jeugd bestaat niet.

Op 1 januari hadden 38.326 Haarlemmers de leeftijd van 0 tot en met 23 jaar. Dat zijn ruim 38 duizend individuele leuke, saaie, chagrijnige, vrolijke, sportieve, luie, leergierige, ondernemende, betweterige, geïnteresseerde jonge mensen. Ruim 1 op de 4 Haarlemmers is onder de 24 jaar.

Dé jeugd bestaat niet.

Zoek bij Google op 'jongeren en Haarlem' en je krijgt ruim 500.000 pagina's. 'Kinderen en Haarlem' levert bijna 900.000 pagina's op. Een kwartiertje later bevestigt dat je beeld: veel informatie over sport, cultuur, politiek, dans, godsdienst, seksualiteit en onderwijs. Over jongeren die actief zijn of over verenigingen die graag willen dat jongeren actief worden. Over voorzieningen en instellingen die werken met en voor de Haarlemse jeugd. Er is van alles te doen, er gebeurt enorm veel met, voor en door kinderen en jongeren. Vanuit dit perspectief is het een onmogelijke opgave om een nota, nota bene een beleidsnota, te maken over 'integraal jeugdbeleid Haarlem'.

Waarom dan toch die ambitie? De gemeente is als lokale overheid één van de spelers die een belangrijke verantwoordelijkheid heeft voor de jeugd in Haarlem. Soms zijn dat verantwoordelijkheden die rechtstreeks voortvloeien uit specifieke landelijke wetgeving over bijvoorbeeld onderwijs en gezondheidszorg. Ook gaat het over zaken waarvan wij met elkaar vinden dat ze belangrijk zijn voor kinderen en jongeren. Jeugd laten opgroeien in je stad vereist dat je een klimaat schept waarin dat opgroeien veilig en uitdagend kan plaatsvinden. Opgroeien gericht om later - eenmaal groot geworden - volwaardig te kunnen leven, wonen en werken in de samenleving. Vanuit die mix aan verantwoordelijkheden heeft de gemeente een sterke regierol in het jeugdbeleid.

Integraal jeugdbeleid moet gelet op de diversiteit van waarover het gaat per definitie dynamische instrumenten opleveren. Deze beleidsnota zelf is en blijft (veel) papier. Wellicht laat ie zich - passend bij de jeugd - al zappend lezen. Voor de professional die de ontwikkeling wil weten over de pedagogische hulpverlening. Of voor iemand die belang heeft bij het voorkomen van voortijdig schoolverlaten. De conclusies en aanbevelingen bij de verschillende onderwerpen laten zien dat het jeugdbeleid over concrete zaken gaat. Hoewel de nota niet geschreven is voor jeugd en hun ouders, biedt het wel de basis om op deelonderwerpen kinderen, jongeren en hun ouders te betrekken bij de uitvoering ervan. De eerste aanzet hiertoe wordt in de nota gegeven.

Dé jeugd bestaat niet.

Met het overgrote merendeel van de kinderen en jongeren gaat het goed, zij redden het wel. Een kleine groep zit in omstandigheden dat zij extra zorg en aandacht nodig hebben om hen in staat te stellen dat ook te kunnen. Daarom is het nodig dat in het hele circuit om kinderen en jongeren heen goed wordt samengewerkt. Tussen school en zorg. Maar ook daar waar het de ouders zijn die die extra zorg en aandacht nodig hebben. Of in die situaties waar geen sprake is van ouders die de verantwoordelijkheid voor de opvoeding (kunnen) nemen. Kiezen voor jeugd. Niet als tegenhanger van volwassenen of ouderen. Voor de Haarlemse samenleving zijn kinderen en jongeren kostbaar en dierbaar. 38.326 unieke Haarlemmers die het verdienen dat er gemeente is die hen centraal stelt.

Maarten Divendal
(wethouder onderwijs en jeugdbeleid)

Inleiding

In deze nota “Kiezen voor jeugd” worden de kaders aangegeven voor het jeugdbeleid voor de komende jaren. Na het vaststellen van deze nota is het van belang om per onderdeel nadere afspraken te maken over het vervolg. Voor sommige onderdelen zijn uitwerkingsnota's of -programma's nodig met een nadere analyse van vraag en aanbod, de rol en verantwoordelijkheden van de verschillende spelers etcetera. Na integrale afweging en vaststelling van de kaders in deze nota kunnen vervolgens keuzes worden gemaakt in de uitwerkingsnota's. Hieruit volgen meerjarige afspraken met partners in de regio. Afspraken die inhouden op welke wijze en met welke middelen de doelen voor de verschillende onderdelen worden gerealiseerd. De komende bestuursperiode 2006-2010 zal hiervoor worden gebruikt.

De basis voor deze nota is gelegd in de richtinggevende discussienotitie integraal jeugdbeleid die door het College is vastgesteld in april 2005. De commissie OWSR heeft op 25 mei 2005 ingestemd met de richtinggevende discussienotitie. Hierin is de visie op het integraal jeugdbeleid beschreven met als hoofddoelstelling: Haarlem wil optimale kansen creëren voor de jongeren in de stad. Het jeugdbeleid dient actieve deelname aan de samenleving te bevorderen. De gemeente draagt er aan bij dat de jeugd zich goed kan voorbereiden op volwaardige deelname als volwassene in de maatschappij. Nadrukkelijk is gekozen voor jeugdbeleid dat zich richt op alle kinderen en jongeren in Haarlem. Hiermee is op hoofdlijnen de richting van het integraal jeugdbeleid aangegeven. In deze notitie is aangegeven dat door de raad een nota jeugdbeleid zal worden vastgesteld op basis van een indeling in domeinen en daarvan afgeleide functies. Met de indeling in domeinen worden de vele verschillende onderdelen waar het jeugdbeleid mee te maken heeft geordend en inzichtelijk gemaakt. Hiermee wordt tegelijkertijd de enorme diversiteit binnen het jeugdbeleid zichtbaar gemaakt.

De domeinen zijn echter geen geïsoleerde beleidsonderdelen. Een voorbeeld hiervan is de Brede School ontwikkeling die raakvlakken heeft met veel verschillende onderdelen van het jeugdbeleid. De uitwerking van de domeinen is daarom per definitie ongelijksoortig. Soms omdat er verschillende functies onder een domein vallen, of omdat het aantal ontwikkelingen dat er binnen een domein speelt veelomvattend of juist gering is. Daarnaast speelt ook mee de mate waaraan er behoefte is aan 'beleid' op het specifieke domein en de mate waarin dit al is geformuleerd of juist niet.

Deze nota valt in twee delen uiteen:

- Deel 1 van de nota betreft de kern met daarin de visie op het integraal jeugdbeleid, het hoofdstuk communicatie en participatie, de samenvatting, conclusies en aanbevelingen.
- Deel 2 betreft de uitwerking van de domeinen van het jeugdbeleid. Dit deel is een momentopname en geeft de stand van zaken op de domeinen weer.

Deze nota is in overleg tot stand gekomen met allerlei organisaties en instellingen die zich bezighouden met de jeugd in Haarlem. Daarnaast is een begin gemaakt met het betrekken van kinderen en jongeren bij het jeugdbeleid.

Regelmatig is er aanleiding om de informatie in deze nota bij te stellen, bijvoorbeeld vanwege nieuwe rijksregelgeving of de nog te maken uitwerkingsnota's. Om de inhoud actueel te houden is gezamenlijk het idee ontstaan om te komen tot de inrichting van een interactief Kenniscentrum op het gebied van Integraal Jeugdbeleid (zie ook hoofdstuk 3).

Deel 2 van deze nota vormt voor een belangrijk deel de input van dat kenniscentrum integraal jeugdbeleid, die het mogelijk maakt dat alle betrokkenen bij het jeugdbeleid op die manier van de meest actuele informatie te voorzien.

1. Visie op het Haarlems integraal jeugdbeleid

In dit hoofdstuk staat de nieuwe visie op het integraal jeugdbeleid beschreven. Deze visie is:

Haarlem wil optimale kansen creëren voor de jongeren in de stad. Het jeugdbeleid dient actieve deelname aan de samenleving te bevorderen. De gemeente draagt er aan bij dat de jeugd zich goed kan voorbereiden op volwaardige deelname als

Kernpunten van de nieuwe visie op het integraal jeugdbeleid zijn:

1.1 De 'focus' van het jeugdbeleid

- Het jeugdbeleid in Haarlem is er ten behoeve van alle Haarlemse jeugdigen en hun ouders of opvoeders;
- Om deze reden dient het jeugdbeleid in de volle breedte zichtbaar te worden. Het betreft een beleidsterrein dat zich richt op en betrekking heeft op alle Haarlemse jeugdigen en verschillende facetten van hun (dagelijks) leven en ontwikkeling raakt;
- Het vernieuwde jeugdbeleid betreft de jeugd daadwerkelijk bij de Haarlemse samenleving. Meer dan nu wordt gebruik gemaakt van het potentieel dat onder hen leeft. Hierdoor wordt de jeugdigen zelf de gelegenheid gegeven hun doelen na te streven en waar te maken;
- De structuur en werkwijze richt zich op het werken met een domeinaanpak, participatie en een juiste invulling per domein van de gemeentelijke regierol, waarbij wordt samengewerkt met de partners in het veld.

1.2 De gemeentelijke verantwoordelijkheid voor jeugd

- De gemeente is slechts één van de participanten in het werkveld van het jeugdbeleid en heeft steeds te maken met overige participanten.
De gemeente heeft een regierol binnen het integraal jeugdbeleid. Deze regierol kan op verschillende manieren worden ingevuld. De regierol betekent dan ook niet dat de gemeente in ieder project het voortouw neemt, met name niet op die velden waarover zij weinig of geen zeggenschap heeft. Zij zal echter wel een bijdrage leveren aan de afstemming en voorwaarden scheppen voor activiteiten en samenwerking.
Regisseren is namelijk: Stimuleren, Situeren, Steun creëren, Structureren en Sturen¹ (de 5 S-en):
Onder het begrip stimuleren wordt verstaan dat de gemeente een actieve opstelling heeft en initiatief neemt waar het ontwikkelingen betreft die de jeugd aangaan. De jeugd krijgt nog meer politieke aandacht dan reeds het geval is.
Situeren houdt in dat bestaande netwerken en bestaand beleid als uitgangspunt dienen voor nieuwe initiatieven en dit moet daarom duidelijk in kaart worden gebracht. In deze nota worden de netwerken en bestaand beleid in kaart gebracht.
Steun creëren betekent dat met burgers, jeugdigen en instellingen gezocht wordt naar een gezamenlijk gedragen visie op het beleid en dat de doelstellingen niet alleen door de gemeente bepaald worden.
Structureren betreft het onderhouden en aanpassen van het netwerk, het scheppen van duidelijke overlegstructuren en het maken van afspraken over bijvoorbeeld het oplossen

¹ Bron: P.L. Hupe en E.H. Krijn: de gemeente als regisseur van het preventief jeugdbeleid. Een hulpmiddel bij het inventariseren van het aanbod gericht op de jeugd. Den Haag, SGB0, 1997.

van conflicten.

Sturen tenslotte, betekent actief activeren: niet alles tegelijkertijd aanpakken maar prioriteiten stellen, alert zijn op kansen en mogelijkheden en het bevorderen van verscheidenheid.

- De gemeente geeft via het jeugdbeleid vorm aan haar verantwoordelijkheid voor een ondersteunende (fysieke en pedagogische) infrastructuur voor jeugdigen en ouders/opvoeders;
- De inrichting van deze infrastructuur wordt bepaald door de vraag wat kinderen nodig hebben om goed op te groeien en wat ouders nodig hebben om hun opvoedingsverantwoordelijkheid gestalte te geven. Deze vraag is ondergebracht in verschillende domeinen en functies van jeugdbeleid (zie bijlage 1);
- De gemeentelijke taken en verantwoordelijkheden verschillen per beleidsdomein. De doelen die binnen de domeinen worden gesteld, dragen bij aan de algemene hoofddoelstelling;
- De gemeentelijke verantwoordelijkheid voor het jeugdbeleid wordt mede bepaald door regelgeving van andere overheden, zoals het geval is bij de Wet op de jeugdzorg, Wcpv en straks ook de WMO. De ontwikkelingen en het effect van deze wetgeving wordt in deel 2 van de nota binnen de domeinuitwerking toegelicht.
- In de uitvoering dient aandacht te zijn voor de balans tussen draagkracht en draaglast van kinderen en ouders. Het opgroeien en opvoeden van kinderen wordt ondersteund door interventies die risico's verkleinen en kansen benutten.

1.3 De strategie

- Het jeugdbeleid wordt ingericht volgens de besturingsfilosofie die binnen de gemeente in de sector MO wordt ingevoerd. Deze besturingsfilosofie kent 3 onderdelen: agendering (gewenst maatschappelijk rendement), mobiliseren (beleidsontwikkeling en organisatie van de uitvoering) en uitvoering (professionals leveren prestaties);
- Het beleid is er op gericht om de participatie van jeugd en hun ouders te versterken;
- De verhouding met instellingen en partners in het jeugdbeleid krijgt een nieuwe dynamiek. De gemeente stuurt op het gewenste maatschappelijke rendement, op het gewenste voorzieningenniveau en op de kwaliteit van deze voorzieningen;
- Op diverse beleidsonderdelen worden (uitvoerende) 'hoofdaanemers' aangewezen die de verantwoordelijkheid dragen voor het behalen van effecten en daarmee van gewenst maatschappelijk rendement;
- De gemeente toetst het gewenste maatschappelijke rendement, voorzieningsniveau en de kwaliteit van de voorzieningen structureel, om deze hoogwaardig te houden en waarnodig te verbeteren.

1.4 Opbrengst

- Het beleid voor jeugd is zichtbaar in de stad; voor kinderen, hun ouders/ opvoeders en instellingen.
Het aanbod/ voorzieningenniveau is bekend en kent samenhang;
- De partners/ uitvoerders hebben meer (professionele) ruimte om binnen de gestelde kaders hun werk te doen;
- De organisatie van de uitvoering wordt vereenvoudigd;
- Beter zicht op het beoogde én behaalde resultaat;
- De gemeentelijke rol in het jeugdbeleid wordt zichtbaar: het gemeentebestuur maakt duidelijk wát zij doet om een omgeving te creëren waarin kinderen voorspoedig op kunnen groeien en waarin ouders niet alleen voor de opvoeding staan.

2. Communicatie en Participatie

Communicatie

De gemeente Haarlem is bezig met een aantal partners om een digitaal Kenniscentrum in te richten op het gebied van Integraal Jeugdbeleid. Hierin voert de Gemeente de regierol, partners leveren kennis en informatie aan en de Stadsbibliotheek coördineert de invoer en ontsluiting van de aangeleverde kennis en informatie op een website voor opvoeders, met een extranet-dienstingang voor de professionals. Vanuit het kenniscentrum kunnen diverse digitale uitwerkingen worden gemaakt. Ook een uitwerking ten behoeve van jongereninformatie kan eenvoudig gerealiseerd worden. Deel 2 van deze nota, de stand van zaken per domein, wordt een structureel onderdeel van deze kennisbank.

Participatie

De laatste jaren wordt de gemeente steeds meer op een interactieve manier beleid gemaakt. Desondanks blijken specifieke aandachtsgroepen zoals jeugd niet of nauwelijks bereikt te worden middels de daarvoor reeds gehanteerde methodes. Dit gegeven is aanleiding geweest om duidelijk aan te geven welke randvoorwaarden moeten worden gecreëerd om structurele invloed van Haarlemse jongeren op (de uitvoering van) het gemeentelijk beleid mogelijk te maken.

Wat is participatie?

Jeugdparticipatie houdt in: alle vormen en wijzen waarop jeugd de mogelijkheid krijgt of heeft om mee te denken, om mee te praten en om mee te beslissen over verschillende onderwerpen voordat er door besluitvormende organen een definitieve beslissing wordt genomen. Participeren betekent ook meedoen en meewerken aan de totstandkoming van het eindresultaat. Door te participeren wordt de jeugd dus medebeslisser en dus ook medeverantwoordelijke voor het eindproduct, waardoor het maatschappelijke rendement wordt vergroot.

Het is mogelijk participatie te onderscheiden in twee soorten participatie, namelijk maatschappelijke of sociale en politieke participatie. Maatschappelijke/ sociale participatie is de deelname van jongeren aan allerlei activiteiten in hun leefomgeving zoals op school, in verenigingen of in vrijwilligerswerk. Politieke participatie betreft de inspraak van jongeren en het meepraten over beleid en voorzieningen.

Participatie is een recht!

Er zijn vele redenen waarom het goed is om jongeren te betrekken bij beleidsvorming. Jongeren zijn een belangrijk deel van de bevolking dat echter erg ver afstaat van de politiek. Deze zogenaamde kloof wordt vergroot door het feit dat jongeren tot 18 jaar geen stemrecht hebben, en daarmee ook geen politieke vertegenwoordiging. In het Internationale Verdrag voor de Rechten van het Kind is echter vastgelegd dat kinderen recht hebben om mee te praten over dingen die hen aangaan.

De gemeente Haarlem staat open om te leren van de inbreng van jongeren. Jongeren voelen zich daarbij serieus genomen door de gemeente en dat vergroot de betrokkenheid van jongeren bij de samenleving. Het is belangrijk jongeren tijdens het participatietraject te informeren over gemeentelijke procedures en de eventuele haalbaarheid van hun voorstellen. Dit voorkomt dat jongeren achteraf teleurgesteld raken in de gemeente en dat zij het gevoel krijgen dat er weer niets met hun ideeën wordt gedaan.

Hoe wordt participatie gerealiseerd?

Jeugdparticipatie kan op vele verschillende manieren worden gerealiseerd. Hierbij kan een onderscheid worden gemaakt in de mate van interactiviteit, met andere woorden: hoeveel vrijheid krijgen de jongeren om daadwerkelijk invloed te hebben op (uitvoering van) beleid? Mischa de Winter refereert in dit kader aan de participatieladder van Hart, specifiek gericht op jeugdparticipatie (zie tabel 1). Elke keer dat een onderwerp zich leent voor een participatietraject moet vooraf worden afgewogen welke groep jongeren wordt benaderd, met welk doel en op welke wijze. Deze variatie maakt participatietrajecten voor een zo breed mogelijk deel van de jongeren interessant. Hierbij is het van belang om goede publiciteit te geven aan participatietrajecten en de resultaten terug te koppelen naar de jongeren, zodat ze kunnen zien wat de resultaten zijn van hun inbreng.

Tabel 1 Participatieladder van Hart²

Initiatief bij jeugdigen, jeugdigen beslissen samen met volwassenen	
8 ☺	Dit wordt beschouwd als het hoogste stadium van jeugdparticipatie, juist omdat gedeelde invloed van jeugdigen en volwassenen daarvan het einddoel is.
Initiatief en leiding bij jeugdigen	
7 ☺	Jeugdigen bedenken, organiseren en leiden zelf een project zonder tussenkomst van volwassenen.
Initiatief bij volwassenen, jeugdigen beslissen mee	
6 ☺	Bij projecten rond bijvoorbeeld samenlevingsopbouw en (sociaal) wijkbeheer (Opzoomeren) worden door de initiatiefnemers vaak verschillende belangen en leeftijdsgroepen betrokken.
Geconsulteerd en geïnformeerd	
5 ☺	Jeugdigen worden uitgebreid geraadpleegd over een project dat door volwassenen ontworpen en geleid wordt.
In opdracht maar geïnformeerd	
4 ☺	Volwassenen nemen het initiatief om jeugdigen in te schakelen, maar stellen hen op de hoogte van het hoe en waarom. Pas als zij de intenties van een project begrepen hebben, besluiten jeugdigen al dan niet te participeren.
Afkopen	
3 ☹	Jeugdigen wordt ogenschijnlijk een stem gegeven, maar deze dient eerder het beeld van kindvriendelijkheid dat volwassenen voornamelijk zichzelf willen creëren, dan het belang van jeugdigen zelf.
Decoratie	
2 ☹	Jeugdigen worden ingeschakeld om acties van volwassenen op te luisteren, bijvoorbeeld door zang, dans of andere ontroerende activiteiten. Volwassenen pretenderen hier echter niet dat dit alles in het belang van jeugdigen zelf is.
Manipulatie	
1 ☹	Jeugdigen worden ingezet of gebruikt bij acties ten behoeve van door volwassenen geformuleerde belangen van jeugdigen, waarvan deze zelf echter de implicaties niet begrijpen.

² Bron: Micha de Winter, Kinderen als medeburgers
in 'Programma Jeugd aan zet 1999-2002 Deelgemeente Prins Alexander - figuur 2'

Wettelijke kaders & Maatschappelijke ontwikkelingen

Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind

Op 20 november 1989 werd in New York het Verdrag inzake de Rechten van het Kind vastgesteld. Dit verdrag stelt dat kinderen en jongeren het recht hebben om mee te praten over dingen die hen aangaan.

Artikel 13 - Verdrag inzake de Rechten van het Kind:

1. Het kind heeft het recht op vrijheid van meningsuiting; dit recht omvat mede de vrijheid inlichtingen en denkbeelden van welke aard ook te vergaren, te ontvangen en door te geven, ongeacht landsgrenzen, hetzij mondeling, hetzij in geschreven of gedrukte vorm, in de vorm van kunst, of met behulp van andere media naar zijn of haar keuze.
2. De uitoefening van dit recht kan aan bepaalde beperkingen worden gebonden, doch alleen aan de beperkingen die bij de wet zijn voorzien en die nodig zijn:
 - a. voor de eerbiediging van de rechten of de goede naam van anderen; of
 - b. ter bescherming van de nationale veiligheid of van de openbare orde, de volksgezondheid of de goede zeden.

Haarlemse situatie

Met jongerenparticipatie heeft de gemeente verschillende ervaringen opgedaan. Tot halverwege 2003 was vooral de *jongerenraad* het voorbeeld van jongerenparticipatie in de gemeente.

In 2005 zijn meerdere initiatieven ondernomen om jongeren te betrekken bij het gemeentebestuur; de jongerenwebsite, een jeugdconferentie, de Zilverrail, Praat met de Raad en 'Als jij kon toveren'.

De website *Haarlem2be.nl* is een initiatief van de gemeente Haarlem, maar door jongeren zelf ontwikkeld voor de eigen doelgroep. Het is een interactieve site met ruimte om te chatten en voor het uiten van meningen over allerlei onderwerpen. Daarnaast staat er ook informatie op over bijvoorbeeld uitgaan, school, werk en politiek. De site is al in de lucht maar wordt momenteel verder doorontwikkeld.

Op de *jeugdconferentie* konden middelbare scholieren zelf tal van jongerenzaken onder de aandacht brengen over wat ze missen in de stad of juist mooi vinden in hun omgeving, wat ze bezig houden en waar ze zich voor inzetten.

De gemeente Haarlem heeft meegedaan aan de *Zilverrail*. In de trein is gediscussieerd tussen een vertegenwoordiger van het college en middelbare scholieren over veiligheid en communicatie met de politiek. Er komt een vervolg gesprek tussen de gemeente en de leerlingen om deze onderwerpen verder uit te werken.

In *Praat met de Raad*, hebben raadsleden gesprekken gevoerd met jongeren om over hun wensen en ideeën te praten. Hiervoor hebben zij drie middelbare scholen bezocht en hebben hier lesgegeven over lokaal bestuur en met jongeren gediscussieerd over diverse onderwerpen. Er is heel enthousiast gereageerd op de Praat met de Raad sessies, zowel door de jongeren, de docenten, als de betrokken raadsleden zelf.

Als jij kon toveren was een activiteit om basisschoolleerlingen te betrekken bij hun eigen leefomgeving. Zij konden meedoen aan een prijsvraag en op creatieve wijze aangeven wat zij willen veranderen aan hun directe omgeving. De prijsvraag is inmiddels afgerond en de

prijswinnaars zijn in het zonnetje gezet. Als gevolg van deze wedstrijd worden er volgend jaar 3 avontuurlijke speelplaatsen ingericht, waarvoor de tekeningen en maquettes van de kinderen als basis dienen. Bij de inrichting van speelterreinen wordt overigens altijd inspraak gevraagd van toekomstige gebruikers en omwonenden.

Vanuit bureau onderzoek en statistiek is een digitaal panel onder de Haarlemse bevolking gestart.

Er wordt gekeken naar de mogelijkheden die een specifiek *digitaal jeugdpanel* kan bieden.

Er zijn contacten gelegd met InHolland in verband met de inzet van studenten in *stages* en andere *studieopdrachten* die aan het Haarlems jeugdbeleid gerelateerd zijn. De studenten kunnen de gemeente goed adviseren, en daarnaast zou het leuk zijn wanneer een opdracht van een groep studenten daadwerkelijk tot resultaat kan leiden.

Doel

Het bevorderen van de betrokkenheid van kinderen, tieners en jongeren bij de totstandkoming en uitvoering van het beleid.

Conclusie

Participatie is een middel om jeugdigen beter bij (de uitvoering van) het gemeentelijk beleid te betrekken, het is geen doel op zich.

Belangrijk is om vooraf na te denken over de manier waarop en binnen welke kaders jeugdigen kunnen participeren en met welk doel. Het is van belang hier vooraf bij stil te staan, zodat de methoden van participatie adequaat worden toegepast. Hiertoe is binnen de concernstaf de checklist ontwikkeld 'Participatie en inspraak', waarin alle stappen staan opgenomen die kunnen leiden tot een goed participatieproject.

De jeugdigen moeten het doel van het participatietraject ook weten, zodat er een realistisch beeld bestaat van de mogelijke opbrengsten. Tevens moet er voldoende aandacht zijn voor de terugkoppeling van het project.

Participatie moet onderdeel worden van de integrale werkwijze binnen het jeugdbeleid.

Na vaststelling van deze nota verdient het de aanbeveling om te komen met een concreet uitgewerkt advies, waarin tevens het verdelvoorstel van het jeugdparticipatiebudget wordt opgenomen.

Uitgangspunt is dat de gemeente op veel verschillende manieren van participatie, verschillende groepen van jeugdigen, specifiek bij een onderwerp, betreft. Dit sluit goed aan op wat veel jongeren zelf ook willen; flexibel, via een laagdrempelige manier betrokken worden, tijdens het traject serieus genomen worden, vervolgens een concreet resultaat halen binnen een niet al te lange tijdsspanne.

3. Overzicht domeinen en acties 2006

Deze samenvatting is bedoeld om de doelstellingen per domein te verbinden aan de centrale doelstelling van het integraal jeugdbeleid. Uit deze verbinding volgen de aanbevelingen die na vaststelling van de nota zullen leiden tot beleidsafspraken met interne en externe partners.

Centrale doelstelling van het integraal jeugdbeleid:

Het creëren van optimale kansen voor de jeugd in Haarlem om zich te ontwikkelen.
Bevorderen dat zij actief deelnemen aan allerlei facetten van de samenleving.
Jeugdigen hierdoor in staat stellen zich voor te bereiden op volwaardige deelname als volwassene.

Participatie

Doelstelling:

Het bevorderen van de betrokkenheid van kinderen, tieners en jongeren bij de totstandkoming en uitvoering van het beleid.

Relatie tot centrale doelstelling:

Wanneer de jeugd in Haarlem door goed gebruik te maken van de mogelijkheden van participatie, beschouwd wordt als een serieuze partner, worden ze in de gelegenheid gesteld zich voor te bereiden op volwaardige deelname als volwassene. Hiermee wordt tevens bevorderd dat zij actief deelnemen aan allerlei facetten van de samenleving.

Conclusies :

1. Participatie is een middel om jeugdigen beter bij (de uitvoering van) het gemeentelijk beleid te betrekken, het is dus geen doel op zich;
2. Het is van belang vooraf na te denken over de manier waarop en binnen welke kaders jeugdigen kunnen participeren. Het is van belang de jongeren goed te laten weten welk doel hun participatie heeft, zodat er een realistisch beeld bestaat van de mogelijke opbrengsten. Terugkoppeling van de resultaten moet niet worden vergeten.
3. Uitgangspunt is dat de gemeente op veel verschillende manieren van participatie, verschillende groepen van jeugdigen, specifiek bij een onderwerp, betreft. Dit sluit goed aan op wat veel jongeren zelf ook willen; flexibel, via een laagdrempelige manier betrokken worden, tijdens het traject serieus genomen worden, vervolgens een concreet resultaat halen binnen een niet al te lange tijdsspanne.

Aanbevelingen:

1. Participatie wordt onderdeel van de integrale werkwijze binnen het jeugdbeleid. Het is van belang hier vooraf bij stil te staan, zodat de methoden van participatie adequaat worden toegepast.
2. Na vaststelling van deze nota verdient het de aanbeveling om te komen met een concreet uitgewerkt advies, waarin tevens het verdeelvoorstel van het jeugdparticipatiebudget wordt opgenomen. Aandachtspunten hierbij zijn: digitaal jeugdpanel, vervolg Praat met de Raad en de jongerenmaand, afstemming met het onderwijs (reeds gestart met InHolland) en de ontwikkeling van het kenniscentrum integraal jeugdbeleid in samenwerking met de partners.

Domein: Kinderopvang

Doelstelling:

Een in kwantitatief en kwalitatief opzicht hoogwaardig aanbod aan kinderopvang, dat aansluit op de vraag en wensen van ouders die deze kinderopvang nodig hebben om arbeid en zorg goed te kunnen combineren of voor ouders die behoren tot de genoemde 'speciale doelgroepen'.

Relatie tot centrale doelstelling:

Kinderopvang biedt een veilig en professioneel pedagogisch klimaat aan kinderen, waardoor de ouders in staat zijn werk en zorg te combineren.

Conclusies :

Via de kinderopvang wordt een belangrijke groep kinderen bereikt, die niet of nauwelijks via het peuterspeelzaalwerk worden bereikt.

De gemeentelijke rol is sinds de invoering van de Wet kinderopvang sterk ingeperkt.

De kinderopvang maakt deel uit van de stedelijke stuurgroep VVE.

Aanbevelingen:

Het is van belang het aanbod, het gebruik en de vraag naar kinderopvang goed in kaart te houden.

Ondanks dat de wettelijke taak van de gemeente sterk is ingeperkt is de doelgroep binnen de kinderopvang aanzienlijk en hebben daarbij een nadrukkelijke rol in het gemeentelijk integraal jeugdbeleid.

De meest recente ontwikkelingen ten aanzien van het faciliteren van kinderopvang door scholen worden nauwlettend gevolgd.

Domein: Spel en exploratie

Doelstelling:

Spelen: Doel met betrekking tot het *speeltuinenwerk* is het beheer van speeltuinen te organiseren en de onderlinge samenwerking van onderdelen van het wijkgerichte welzijnswerk te verbeteren en te versterken (inhoudelijk). Doel met betrekking tot de *inrichting van openbare speelvoorzieningen* is het realiseren van een samenhangend net van routes en veilige speelplekken, (o.a. het speelweefsel), die door kinderen en jongeren (4-20 jaar) zelfstandig kunnen worden gebruikt.

Peuterspeelzaalwerk: Peuterspeelzaalwerk draagt bij aan het belang om kinderen op jonge leeftijd spelenderwijs te stimuleren in hun brede ontwikkeling. Tevens kunnen vroegtijdig achterstanden in hun ontwikkeling worden gesignaleerd, waardoor voorkomen kan worden dat op latere leeftijd ontwikkelingsproblemen ontstaan.

Kinderwerk: Het gaat om voor kinderen een veilige omgeving te scheppen waarbinnen zij via deelname aan activiteiten met elkaar leren omgaan. Spelenderwijs leren zij hierdoor vaardigheden op sociaal en cognitief gebied.

Jongerenwerk: Voor Haarlemse jongeren een laagdrempelig en toegankelijk netwerk van jeugd-, jongeren- en sportactiviteiten realiseren ten behoeve van ontplooiingsmogelijkheden van de Haarlemse jeugd.

Sport en Spel: Het stimuleren van een gezonde en verantwoorde sportbeoefening voor een ieder die dat wenst. Het instandhouden van voldoende accommodaties, die effectief en doelmatig gebruikt worden. Het inzetten van 'sport als middel' om aanvullende bijdragen te leveren aan de sociaal-maatschappelijke cohesie en beleidsterreinen als Volksgezondheid, Jeugd- en Jongerenwerk en Integratie.

Relatie tot centrale doelstelling:

Spelen: Speelvoorzieningen geven kinderen en jongeren een eigen plek om samen te spelen en te bewegen wat hun ontwikkeling bevordert.

Peuterspeelzaalwerk: Ontplooiings- en ontwikkelingskansen voor alle kinderen voor een optimale ontwikkeling en het voorkomen en opheffen van achterstanden in een zeer vroegtijdig stadium.

Kinderwerk en jongerenwerk: Het bieden van programma's, ontmoetingsmogelijkheden en voorzieningen vergroot de ontplooiingsmogelijkheden in de "vrije tijd" in zowel kwalitatieve als kwantitatieve zin, wat tevens bijdraagt aan het voorkomen en opheffen van achterstanden.

Sport en Spel: Het inzetten van 'sport als middel' betreft jongeren bij de organisatie en uitvoering van allerlei (neven) activiteiten binnen de sportverenigingen, wijken en buurten en levert daarmee een bijdrage aan de sociaal-maatschappelijke cohesie binnen de samenleving. Sport draagt bij aan optimale ontwikkelingskansen voor jongeren binnen de gemeente Haarlem.

Conclusies

Spelen:

- Het beheer van de speeltuinen is ondergebracht bij de drie stadsdeelorganisaties.
- In de stadsdelen Noord, Oost en Schalkwijk vindt momenteel een heroriëntatie plaats op de positie van de speeltuinorganisaties binnen de stadsdeelorganisatie. Aandacht is er ook voor de vormgeving van de samenwerkingsrelatie.
- De uitvoering van het speelruimteplan verloopt volgens de planning.

Peuterspeelzaalwerk:

- Er is een grote diversiteit aan aanbieders en financieringsstromen. Momenteel vindt daarom herijking van het peuterspeelzaalwerk plaats.
- Peuterspeelzalen zijn een belangrijke voorwaarde voor het behalen van de indicator VVE 2009.

Kinderwerk en Jongerenwerk:

- De Brede School ontwikkeling biedt kansen voor zowel de welzijnsinstelling als voor het onderwijs om in gezamenlijkheid activiteiten (=kinderwerk) te ontwikkelen die kinderen in staat stellen om zich maximaal te ontplooiën. Ruimte voor jeugd wordt steeds schaarser, acceptatie van jeugd door ouderen is niet vanzelfsprekend.
- Het blijkt zeer lastig om jeugdvoorzieningen tot stand te brengen.
- Veiligheid op straat is een belangrijk maatschappelijk thema geworden.
- Er is een duidelijke ontwikkeling naar meer samenwerking, dit biedt kansen voor een beter aanbod voor de jeugd.
- Het aanbod van tiener- en jongerenwerk blijkt kwetsbaar te zijn.
- Er zijn diverse allochtone zelforganisaties die activiteiten ontwikkelen voor jeugd en specifieke jongerenorganisaties.
- Er blijkt behoefte aan een stedelijk jongerencentrum.
- Er is meer bereidheid de doelgroep zelf als serieuze gesprekspartner te zien.

Sport en Spel:

- Het sportbeleid dient erop gericht te zijn om bestaande sportaccommodaties in de wijken zoveel mogelijk te behouden. Daarnaast dient binnen de wijken ruimte gereserveerd te worden voor trapveldjes en recreatief te gebruiken groengebieden.
- Enkele van de bestaande sportaccommodaties kunnen multifunctioneel inzetbaar gemaakt worden. Daarbij dient nauw te worden samengewerkt met buurthuizen en scholen.

Aanbevelingen:

Spelen:

- Een betere spreiding van private speelvoorzieningen en openbare speelvoorzieningen leidt tot het realiseren van een meer samenhangend stelsel van veilige speelplekken.
- Speeltuingebouwen kunnen optimaler gebruikt worden voor kinderwerkactiviteiten en een betere afstemming en aansluiting met het sociaal cultureel werk dient te worden gerealiseerd.

Peuterspeelzaalwerk:

- De herijking van het peuterspeelzaalwerk moet leiden tot een goede basisstructuur peuterspeelzaalwerk.

Kinderwerk en Jongerenwerk:

- In de prestatieplannen die tussen de gemeente en de welzijnsorganisaties jaarlijks worden gesloten dient de brede school ontwikkeling (in het kader van o.m. het kinderwerk) nadrukkelijker worden opgenomen.
- Het voorzieningenniveau en programmering voor jongeren dienen uitgebreid te worden in het geval van een uitdrukkelijke keuze voor de jeugd. Spreek de jeugd aan op hun ontwikkelingsmogelijkheden en op eigen kracht.
- Faciliteer een structureel gefinancierd jongerencentrum, centraal in de stad als aantrekkelijke stedelijke voorziening. In de stadsdelen zijn buurtcentra / scholen die ook geschikt zijn voor de vrije tijdsbesteding van de jeugd.
- De infrastructuur op gebied van spelen wordt uitgebreid, goed onderhouden en indien nodig gemoderniseerd.
- Maak Buurt, onderwijs en sportactiviteiten structureel, niet alleen gericht op specifieke jeugd (achterstanden), maar op alle jeugd (preventie).
- Stimuleer samenwerking tussen alle organisaties die zich bezig houden met welzijn jeugd.

Sport en Spel:

- Betrek jongeren waar behoefte op het gebied van sport en spel in de wijk aan is. Jongeren uit de doelgroep kunnen, waar mogelijk ingezet, worden om andere jongeren uit de wijk te bereiken
- Zorg voor voldoende accommodaties en ruimte voor sport en spel, aangezien dit een voorwaarde is om sporten en bewegen mogelijk te maken.
- Zorg voor spreiding van sportaccommodaties over de stad Haarlem, zodat jongeren meer sporten en betrokken worden in hun eigen wijk.

Domein Educatie en Onderwijs

Doelstelling:

Het stimuleren van een zo optimaal mogelijke schoolloopbaan voor alle kinderen en jongeren in de leeftijd van 0 tot 23 jaar, met een minimum van het behalen van een startkwalificatie door zoveel mogelijk - leerplichtige én niet-leerplichtige - jongeren, waarbij de volgende functies centraal staan:

- Voorkoming en bestrijding van onderwijsachterstanden bij alle kinderen en jeugdigen in Haarlem;
- Verbetering van leerprestaties van kinderen en jongeren met een onderwijsachterstand;
- Stimulering van (taal)ontwikkeling van jonge kinderen in peuterspeelzalen en groepen 1-2 van het basisonderwijs;
- Stimulering van verhoging van Nederlandse taalbeheersing voor kinderen met een talige problematiek en een HAVO/ VWO-potentie in de schakelklas;
- Beheersing van het basisoniveau van de Nederlandse taal voor anderstalige kinderen en jeugdigen in 1 tot 2 jaar om vervolgens naar reguliere onderwijs door te stromen;
- Het transformeren van solitaire basisscholen naar samenwerkingsverbanden met diverse aanbieders van jeugdvoorzieningen, met het doel gezamenlijk vorm te geven aan een op maat gesneden leer- en een optimale "opgroei"-omgeving. Nevendoelstelling is vanuit de inhoudelijke samenwerking te komen tot het clusteren van het aanbod van onderwijs en voorzieningen in één (school)gebouw;
- Voorkoming van ongeoorloofd schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten door preventieve en curatieve activiteiten.

Relatie tot centrale doelstelling:

Voorwaarde om aan allerlei facetten van de samenleving deel te nemen en zich voor te bereiden op een volwaardige deelname als volwassene aan de samenleving is het afronden van een zo succesvol mogelijke schoolloopbaan. Door de hierboven geschetste doelstellingen en activiteiten wordt aan kinderen en jongeren kansen geboden om een op maat gesneden schooltraject te volgen om later zelfstandig te kunnen functioneren in de samenleving met als beoogd eindresultaat verhoogde ontwikkelingskansen voor kinderen van 2-12 jaar.

Conclusies :

1. Door goede samenwerking met schoolbesturen en andere betrokken besturen van het Jeugdbeleid zijn er in een gezamenlijke verantwoordelijkheid GOA-kaders gesteld;
2. Zijn door deze besturen in overleg met scholen en peuterspeelzalen een voor hen op maat gesneden GOA-programma nog effectiever dan voorheen uitgevoerd;
3. Is het Brede-School concept - in het kader van het aanbieden van een zo optimaal mogelijke leeromgeving - een werkbaar instrument geworden;
4. Bestaan een breed draagvlak en samenwerkingsintenties en – afspraken met betrekking tot VVE, en de inrichting van schakelklassen;
5. Wordt er geïnvesteerd in professionalisering van beroepskrachten;
6. Heeft regionale besluitvorming met betrekking tot regionaal meld- en registratiepunt leerplicht plaatsgevonden;
7. Zijn er belangrijke ontwikkelingen met betrekking tot het Regionale Arrangement gerealiseerd.
8. Er wordt een ruim cultureel aanbod gesubsidieerd en gefaciliteerd.

Aanbevelingen:

1. Door wijziging van rijksbeleid (zowel inhoudelijk als financieel) dienen rollen en verantwoordelijkheden van alle betrokken partners anders ingevuld te worden. De centrale vraag hierin is: wie is waarvoor wanneer verantwoordelijk en waarom. En op welke wijze afstemming en samenwerking plaatsvindt. In dit kader worden afspraken gemaakt, vastgelegd in convenanten;
2. Om het bereik te behouden en te vergroten, bijvoorbeeld op het gebied van VVE, zal er een goede basisinfrastructuur gerealiseerd moeten worden;
3. (Bestuurlijk) afspraken met betrekking tot spreiding van de aandachtsgroepen peuterspeelzalen en onderwijs zijn nodig. Dat vereist een strategie van maatwerk van alle betrokken partners;
4. Uitbreiding en verdieping van de Brede-School aanpak;
5. Monitoring van effecten van de beleidsimplementatie op alle onderdelen;
6. Op basis van cofinanciering tussen gemeente (OPH) en scholen en andere relevante partijen komen tot prestatieafspraken over (preventieve) activiteiten in het kader van voortijdig schoolverlaten.
7. Het realiseren van een duidelijke basisinfrastructuur ten behoeve van samenwerking tussen culturele organisaties.

Domein Onderwijs en arbeidsmarkt**Doelstelling:**

Dit domein richt zich op het duurzaam terugdringen van de jeugdwerkloosheid, met als primair doel het behalen van een startkwalificatie door zoveel mogelijk jongeren.

Relatie tot centrale doelstelling:

Een belangrijke voorwaarde voor het krijgen van optimale kansen en een zelfstandig functioneren in de samenleving, is het hebben van een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt.

Conclusies:

Om deze doelstelling te bereiken is thans het jongerenloket Haarlem in ontwikkeling, dat is ondergebracht bij het CWI en waarin CWI, RMC en ROC samenwerken. De doelstellingen van het jongerenloket zijn:

- Realiseren van een sluitende aanpak schoolverlaten/ jeugdwerkloosheid binnen één locatie: jongeren worden begeleid en gevolgd tot het gehele traject succesvol is afgerond;
- Realiseren van een 'marktplaats' voor zowel jongeren als werkgevers waar vraag naar en aanbod van werk samenkomen;
- Het in beeld krijgen en houden van de jongeren;
- Voorkomen dat jongeren zonder startkwalificatie de arbeidsmarkt betreden;
- Voorkomen dat er een uitkering verstrekt moet worden / de uitkeringsduur zo kort mogelijk te laten zijn (schadelastbeperking);
- Binnen een multidisciplinair team creëren van een optimale zorgstructuur.

Aanbevelingen:

Verder uitwerken Jongerenloket. De vorming van het Jongerenloket en de digitale uitwerking daarvan te laten aansluiten bij het Kenniscentrum Integraal Jeugdbeleid.

Domein Gezondheidszorg

Doelstelling:

Het verbeteren van de gezondheidstoestand van de Haarlemse jeugd door:

- Bij te dragen aan een adequaat, samenhangend voorzieningenniveau voor gezondheidszorg;
- Gezondheidsverschillen tussen lage en hoge inkomensgroepen te verkleinen;
- De gezondheid en het maatschappelijk functioneren van kwetsbare groepen te bevorderen.

Relatie tot centrale doelstelling:

Optimale jeugdkansen worden gegenereerd door de mogelijkheid te geven tot optimaal welbevinden.

Conclusies:

- Sinds 2003 ontvangen de gemeenten middelen voor de financiering van het uniform- een maatwerkpakket jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar. Er is bewust gekozen voor het sterker oppakken van de gemeentelijke regierol omdat het ontwikkelen van een integraal aanbod van de jeugdgezondheidszorg van 0-19 jaar centraal staat;
- Het opzetten van een elektronisch kinddossier is een van de bouwstenen om te komen tot de bovengenoemde integrale zorg;
- Afstemming van het gemeentelijk gezondheidsbeleid met het intergraal jeugdbeleid is gerealiseerd door het regelmatig bijeenkomen van het Jeugdplatform 0-12/ 12-19, waarin alle betrokken werkvelden gemeentebreed vertegenwoordigd zijn.

Aanbevelingen:

1. *De gemeente Haarlem heeft een nota 'lokaal gezondheidsbeleid' in voorbereiding. Deze nota wordt in het voorjaar van 2006 door het college van B&W vastgesteld;*
2. *Afspraken maken met de jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar (Thuiszorg) en 4-19 jaar (GGD) over de totstandkoming van een integrale productbegroting;*
3. Jeugdgezondheidszorg dient afgestemd te worden op het domein Hulpverlening en zorg;
4. Jeugdgezondheidszorg dient ingebed te worden in het gehele aanbod (zie nota thuiszorg 2005-2006).

Domein Opvoedings- en gezinsondersteuning

Doelstelling:

Informatie en advies: Het bieden van tijdige informatie en voorlichting over opvoeden en opgroeien dat breed en algemeen toegankelijk is. Daarnaast is voor iedereen duidelijk waar informatie en advies over opvoeden en opgroeien verkrijgbaar is.

Signalering: Het is voor alle partijen duidelijk is welke afspraken gelden voor het melden van verontrustende signalen van of over gezinnen en jeugdigen. Professionals beschikken over voldoende vaardigheid en systematiek om adequaat vragen en problemen met betrekking tot opvoeden en opgroeien te signaleren.

Toeleiding naar het hulpaanbod: In het verlengde van de functie 'signaleren' gaat het erom de juiste actie te ondernemen: welke hulp is nodig en waar is die beschikbaar? Het doel is duidelijkheid voor alle betrokken partijen over welke afspraken gelden voor het beoordelen van gesignaleerde problemen, het zo nodig plegen van interventies en het doorverwijzen van cliënten naar lokale voorzieningen of bureau jeugdzorg. Voorwaarde hierin is de aanwezigheid van juiste informatie in de sociale kaart voor beroepskrachten.

Licht pedagogische hulp: Licht pedagogische hulp betreft advisering en lichte, kortdurende hulp voor ouders en kinderen en jongeren. Doel hierbij is dat gezinnen en jeugdigen met opvoed- en opgroei problemen op de juiste plek terechtkomen en niet van het kastje naar de muur worden gestuurd. Zo nodig is licht pedagogische ondersteuning beschikbaar.

Coördinatie van zorg op lokaal niveau: Het doel van coördinatie van zorg is het volgen van de cliënt (gezinnen en jeugdigen met meervoudige problemen die daar geen greep (meer)

op hebben) en de geboden hulp zodat men kan ingrijpen bij stagnatie, afspraken gemaakt kunnen worden over de inzet van eventuele verschillende disciplines en instellingen en duidelijk is welke instelling op welk moment verantwoordelijk is.

Relatie tot centrale doelstelling:

Het is van groot belang dat preventief de voorliggende voorzieningen op elkaar zijn afgestemd, omdat de voorliggende voorzieningen in belangrijke mate bijdragen aan het creëren van optimale kansen voor de jeugd in Haarlem om zich te ontwikkelen. Dit sluit aan op de visie van het integraal jeugdbeleid.

Conclusie:

De Impuls opvoed- en gezinsondersteuning is in 2005 van start gegaan en loopt nog tot en met 2007. Deze periode wordt gebruikt om intensief met de partners een verdere uitwerking te geven van deze 5 functies uit de Wet op de jeugdzorg.

Aanbeveling:

Naast de projecten uit de impuls, is het van belang aansluiting te houden bij andere ontwikkelingen die hierop tevens van toepassing zijn, zoals de vorming van het kenniscentrum integraal jeugdbeleid.

Domein Hulpverlening en zorg

Doelstelling:

Goede aansluiting van het lokale jeugdbeleid op de provinciale jeugdzorg.

Relatie tot centrale doelstelling:

Voorkomen dat jeugd in Haarlem zich niet kan ontwikkelen of kan deelnemen aan de samenleving.

Conclusie:

De rol van de gemeente binnen het domein Hulpverlening en zorg is gering. Via de gemeentelijke regierol vindt aansluiting plaats via voorliggende voorzieningen en de structuur van het jeugdbeleid met de aanbieders binnen dit domein, die onder provinciale verantwoordelijkheid vallen.

Aanbeveling:

Landelijke ontwikkelingen en resultaten van onderzoeken, bijvoorbeeld naar bewezen effectieve interventies, betrekken bij de lokale situatie.

Domein Veiligheid

Doelstelling:

Het komen tot een openbare ruimte waar een ieder zich veilig voelt en een eigen plek heeft. Botsingen in deze openbare ruimte tussen jeugdigen en andere gebruikers wil de gemeente zo veel mogelijk voorkomen, dan wel bestrijden. Hiervoor heeft bureau Veiligheid (in het kader van het OPH) met het Rijk nadere, meer specifieke, afspraken gemaakt. Deze afspraken zijn vertaald in concrete doelstellingen.

Naast het bovenstaande wil de gemeente ook een rol hebben in het bevorderen van veiligheid in en om school. Maatschappelijke ontwikkelingen rond jeugdcriminaliteit en opvoeding komen op school samen. Problemen van/door jongeren worden daar zichtbaar en vormen zo aangrijpingspunten om actie te ondernemen.

Relatie tot centrale doelstelling:

Botsingen bij het gebruik van openbare ruimte kunnen (deels) opgelost worden door alle gebruikers een plek te geven. Zo ook de jeugd. Door de jeugd te betrekken bij de oplossing, zal het effect groter zijn. Niet alleen een aparte ruime creëren, maar ook het leren omgaan met anderen in dezelfde openbare ruimte is hier van belang.

Conclusies:

- *Problemen rond jeugd lijken zich te verhard en de jongeren die problemen veroorzaken worden steeds jonger. Op school komen veel “problemen” tot uiting/ samen.*
- *Door onder andere de terugtrekking van de politie naar haar kerntaken, ontstaat in de handhaving van de openbare orde soms een leegte. Deze leegte zal door een goede omschrijving van taken en verantwoordelijkheden opgevuld moeten worden.*

Aanbevelingen:

- *Structureel overleg (weer) starten met o.a. de politie (denk aan jeugdgroepenoverleg);*
- *Het project VIOS voortzetten in de komende GSB periode;*
- *Er moet een gecoördineerde regie komen tussen de verschillende sectoren en het bestuur.*

Domein Jongerenhuisvesting**Doelstelling:**

Haarlem wil voor jongeren een goede woonstad zijn. Daarom is het doel het bieden van betaalbare en zelfstandige woonruimte specifiek voor jongeren van belang. Zowel voor jongeren die studeren, werken of nog op zoek zijn naar een baan.

Relatie tot centrale doelstelling:

Het creëren van betaalbare en zelfstandige woonruimte draagt bij aan optimale ontwikkelingskansen voor jongeren in Haarlem. Het stimuleert de deelname van jongeren aan de Haarlemse samenleving.

Conclusie:

- De gemeente regisseert de hoeveelheid beschikbare starterswoningen door het stimuleren van de doorstroming van ex-studenten in starterswoningen naar andere woonvoorzieningen en door het creëren van nieuwe woonmogelijkheden (sociale woningbouw);
- *Een goede samenwerking van verschillende partijen (gemeente, corporaties, onderwijsinstellingen) is een voorwaarde om dit op korte termijn te realiseren. Daarnaast zorgt de samenwerking voor het kunnen anticiperen op de vraag naar starterswoningen in de toekomst.*

Aanbeveling:

Verder uitvoering geven aan en continueren van het samenwerkingsverband tussen verschillende wooncorporaties, particulieren, instellingen en marktpartijen volgens het Convenant Woonruimteverdeling en Lokale Woonvisie.

Algemeen

De structuurprincipes uit deze nota worden binnen de werkwijze van het integraal jeugdbeleid geïmplementeerd en bekend gemaakt, zowel intern als extern. Hierbij gaat het om de inrichting van de overlegstructuur, invulling geven aan de regierol door de 5 S-en te concretiseren en uitwerking geven aan jeugdparticipatie waarbij gebruik gemaakt wordt van de participatieladder. Dit sluit aan op de reeds genoemde focus van het jeugdbeleid.

Acties 2006

- Het kenniscentrum integraal jeugdbeleid gaat van start. De redactieraad ontwikkelt een groeimodel en sluit een redactiestatuut;
- De overlegstructuur van het integraal jeugdbeleid wordt in overeenstemming gebracht met de voorgestelde werkwijze. Deze aanpak vormt de basis voor het sluiten van convenanten met partners;
- Er komt een uitwerkingsnotitie over de concrete invulling van jeugdparticipatie in Haarlem;
- Rijksbeleid op het gebied van Educatie/ onderwijs en de Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt worden vertaald naar de Haarlemse situatie;

- Er wordt uitwerking gegeven aan de Impulsregeling Opvoed- en gezinsondersteuning, waardoor het aanbod, het voorzieningenniveau en de vraagformulering bekend zijn. Dit leidt tot versterking van de samenhang van het aanbod;
- De (ontwikkelingen met betrekking tot de) accommodaties van voorzieningen worden in kaart gebracht en wordt het gemeentelijk beleid ten aanzien hiervan verder geconcretiseerd;
- De nota lokaal volksgezondheidsbeleid wordt afgerond en ter besluitvorming aan de raad aangeboden;
- Om de jeugdveiligheid te vergroten wordt het initiatief genomen om hierover overleg te starten met de politie.

4. Domein Kinderopvang

Sinds 1 januari 2005 is de Wet kinderopvang van kracht, waarmee de gemeentelijke rol in principe beperkt is tot het uitvoeren van taken, voortkomend uit wettelijk bepaalde gemeentelijke verantwoordelijkheden.

Kinderopvang is niet meer weg te denken uit de Nederlandse samenleving om arbeid en zorg (eenvoudiger) te kunnen combineren. In steeds meer gezinnen werken beide ouders, alleenstaande ouders willen (of moeten) weer aan het werk, de arbeidsparticipatie van vrouwen neemt steeds verder toe. Volgens de 'Atlas der gemeenten 2005' heeft Haarlem het hoogste percentage werkzame vrouwen onder de 50 grootste gemeenten van Nederland: 65% van de vrouwen van 15 tot 65 jaar. Kinderen brengen hiermee steeds meer tijd buiten het gezin door. Dit vraagt om goede kinderopvangvoorzieningen, in kwalitatief én kwantitatief opzicht.

Uitbreiding van het aantal kinderopvangplaatsen heeft de laatste jaren hoog op de politieke agenda gestaan. Dit heeft bijgedragen aan de acceptatie van kinderopvang voor jonge kinderen en daarmee de aanvaardbaarheid van een baan buitenshuis voor moeders met jonge kinderen. In de afgelopen vier jaar is het kinderopvangaanbod landelijk gezien verdubbeld. Ook in Haarlem is het aantal kindplaatsen de afgelopen jaren aanzienlijk uitgebreid en wordt inmiddels zo'n 40% van de Haarlemse kinderen van 0 tot 4 jaar in kindercentra opgevangen.

Wettelijke kaders & Maatschappelijke ontwikkelingen

Per 1 januari 2005 is de Wet kinderopvang (Wk) van kracht, waarmee de kinderopvang niet meer valt onder de Welzijnswet 1994 en niet meer behoort tot het domein van de lokale overheid. Deze wet regelt de kwaliteit en financiering van kinderopvang en laat de uitvoering van de kinderopvang meer aan de 'markt' over.

Uitgangspunt van de Wet kinderopvang is dat kinderopvang een zaak is van ouders, werkgevers en overheid. Ouders ontvangen (via de belastingdienst) een subsidie van de overheid, waar voorheen door de overheid plaatsen bij kindercentra werden 'ingekocht'. Ouders krijgen op deze manier meer keuze bij het uitzoeken van een kinderopvangplaats. De vroegere aanbodgestuurde kinderopvang is hiermee omgezet in een vraaggestuurde voorziening, hetgeen volgens het kabinet ook nodig is voor de arbeidsmarktdynamiek.

Ouders kunnen een bijdrage voor kinderopvang van de werkgever ontvangen. Deze bijdrage is (vooralsnog) wettelijk niet verplicht gesteld. Wél veronderstelt de wet dat afspraken tussen ouder en werkgever worden gemaakt over de werkgeversbijdrage. Als beide werkgevers niet of samen minder dan een derde van de kosten bijdragen, compenseert de overheid dit gedeeltelijk.

Wanneer kinderopvang noodzakelijk is om een andere reden dan voor de combinatie van arbeid en zorg, kan een ouder zonder werkgever in bepaalde gevallen ook recht hebben op financiering van de kinderopvang. Onder de Wet kinderopvang worden in dit verband als 'speciale doelgroepen' genoemd: ouders met een uitkering die in een reïntegratietraject zitten, herintredende ouders die een reïntegratietraject volgen, studenten, tienermoeders, ouders die een verplicht inburgeringstraject volgen, ouders met een lichamelijke, zintuiglijke, verstandelijke of psychische beperking en ouders die een kind hebben, waarbij is vastgesteld

dat kinderopvang in het belang van een goede gezonde ontwikkeling van het kind is. Omdat het werkgeversdeel bij deze speciale groepen ontbreekt, bekostigt de gemeente of het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) dit deel van de kosten.

In de Wet kinderopvang is vastgelegd aan welke kwaliteitseisen de kinderopvang moet voldoen. De gemeente is onder de Wet kinderopvang verantwoordelijk voor het handhaven in het kader van kwaliteit. De Geestelijke Gezondheidsdienst (GGD) is daarbij toezichthouder en voert de inspecties uit. De wet verplicht het kindercentrum of gastouderbureau te zorgen voor 'verantwoorde kinderopvang' en deze moet beschreven staan in een pedagogisch beleidsplan. Daarin staat onder meer dat de opvang bijdraagt aan een goede en gezonde ontwikkeling van het kind in een veilige en gezonde omgeving. Een concretere uitwerking van deze norm is geformuleerd in de Beleidsregel Kwaliteit Kinderopvang (BKK). Van de in die beleidsregel gestelde eisen mag worden afgeweken, mits een vergelijkbaar of beter kwaliteitsniveau kan worden geboden.

Ouders hebben onder de Wet kinderopvang meer zeggenschap gekregen over de kwaliteit van de geboden opvang aan hun kind. Elk kindercentrum of gastouderbureau is verplicht een oudercommissie in te stellen. De oudercommissie adviseert over tal van zaken, van welk advies de ondernemer alleen mag afwijken als hij of zij schriftelijk en gemotiveerd aangeeft dat het belang van de kinderopvang zich tegen het advies verzet.

Recente ontwikkeling is de landelijke discussie over het faciliteren van kinderopvang door het onderwijs. Deze ontwikkeling wordt nauwlettend gevolgd.

Wat wordt onder kinderopvang verstaan?

Onder kinderopvang verstaat de Wet kinderopvang het 'bedrijfsmatig' opvangen (en het mede opvoeden) van kinderen van 0 tot ongeveer 12 jaar. De wet heeft betrekking op de volgende vormen van opvang:

1. *dagopvang* (crèche of kinderdagverblijf voor kinderen van 0 tot 4 jaar),
2. *buitenschoolse opvang* (opvang voor kinderen van 4 tot ongeveer 12 jaar vóór en na schooltijd en in de schoolvakanties),
3. *gastouderopvang* (opvang van maximaal vier – in experimentele vorm zes - kinderen in de woning van de gastouder of vraagouder, die zijn aangemeld bij een geregistreerd gastouderbureau),
4. *ouderparticipatiecrèches* (een groep ouders vangt beurtelings de eigen kinderen op).

Onder deze wet vallen NIET: peuterspeelzalen, tussenschoolse opvang ('overblijven'), tieneropvang (opvang aan kinderen na beëindiging van het basisonderwijs), een incidentele oppas of vrienden- en familiediensten – dit zijn dan ook GEEN vormen van *kinderopvang*.

Doel

Een in kwantitatief en kwalitatief opzicht hoogwaardig aanbod aan kinderopvang, dat aansluit op de vraag en wensen van ouders die deze kinderopvang nodig hebben om arbeid en zorg goed te kunnen combineren of voor ouders die behoren tot de genoemde 'speciale doelgroepen'.

Gemeentelijke verantwoordelijkheid

Onder de Wet kinderopvang is de gemeentelijke verantwoordelijkheid beperkt tot:

1. Het tegemoetkomen in de kosten van kinderopvang voor 'speciale doelgroepen', daartoe regels vaststellen bij verordening;
2. Het inrichten en bijhouden van een register van kindercentra en gastouderbureaus;

3. Het handhaven van de kwaliteit, waaronder valt:
 - a. Het toezicht op de naleving van de wettelijke kwaliteitsregels,
 - b. Het aanwijzen van ambtenaren van de GGD als toezichthouder,
 - c. Het ingrijpen als niet (in voldoende mate) aan de voorschriften wordt voldaan,
 - d. Het jaarlijks vaststellen van een verslag van de werkzaamheden in het kader van de handhaving, dat wordt gezonden aan de gemeenteraad en een afschrift daarvan aan de Minister;
4. Een eventuele nader bij algemene maatregel van bestuur te definiëren rol bij experimenten die tot doel hebben te komen tot innovatieve kinderopvang.

Haarlemse situatie

Onder de landelijke wetgeving blijven de gemeentelijke verantwoordelijkheden beperkt tot hetgeen hierboven is vermeld. Deze verantwoordelijkheden zijn binnen de gemeente Haarlem belegd bij de sector Publieksdienst, SoZaWe, afdeling Stafbureau beleid en ontwikkeling.

Aanbod & Organisatie van de uitvoering

	Kinderdagverblijven	Buitenschoolse opvang	Gastouderbureaus
Register (oktober 2005)	Aantal: 48 Plaatsen: 1735	Aantal: 31 Plaatsen: 978	Aantal: 2 Plaatsen: ?

	Bevolking (januari 2005)	Kinderdagverblijven (september 2004)		
Wijk (indeling O&S)	0-4 jarigen	aantal	dagdelen	0-4 jarigen (schatting)
wijk 1 Oude Stad	477	3	868	174
wijk 2 Spoorbaan Leiden	802	2	800	160
wijk 3 Haarlem-Oost	871	4	2230	446
wijk 4 Haarlemmerhoutkwartier	549	7	2200	440
Wijk 5 Westoever Noorder Buitenspaarne	951	6	1929	386
Wijk 6 Ter Kleef en Te Zaanen	1148	4	982	196
Wijk 7 Oud Schoten & Spaarndam	805	4	890	178
Wijk 8 Duinwijk	274	2	1170	234
Wijk 9 Schalkwijk	1316	10	2810	562
TOTAAL	7193	42	13879	2776 (39%)

De gemeentelijke verantwoordelijkheden onder de Wet kinderopvang zijn helder. De gemeente heeft een rol om met name vormen van opvang te stimuleren door partijen bijeen te brengen en met name op het terrein van huisvesting mogelijkheden te onderzoeken. Hierbij wordt gedacht aan een combinatie van kinderopvang/peuterspeelzalen en naschoolse opvang in relatie tot onderwijs (zie ook domein Educatie / onderwijs, Brede Schoolontwikkeling). Kern hiervan is het bieden van mogelijkheden tot goede combinaties van onderwijs, zorg en vrije tijd.

Conclusie

Via de kinderopvang wordt een belangrijke groep kinderen bereikt. Kinderen tot 12 jaar vormen een kwetsbare - en daarom prioritaire groep in het Haarlemse welzijnswerk. In de voorschoolse periode gaat bijzondere aandacht uit naar het vroegtijdig signaleren van

achterstanden in de ontwikkeling van kinderen van 0 tot 4 jaar. Er zijn programma's ter bestrijding van (taal) achterstanden (VVE) voor kinderen van 2 tot 6 jaar (zie domein Educatie / onderwijs). Een deel van de doelgroep die in aanmerking komt voor deze programma's, bevindt zich in de kinderopvang.

Het beleid is binnen dit domein erop gericht om antwoord te vinden op de volgende vragen: kunnen deze programma's ook in de kinderopvang ingezet worden, om de ontwikkelingsstimulering en daarmee preventieve functie van deze verblijven te vergroten? Welke rol speelt de gemeente in bijvoorbeeld het ondersteunen bij huisvestingszaken, het samenbrengen van partijen (bijvoorbeeld onderwijs, welzijn, peuterspeelzaalwerk), het versterken van de preventieve functie van kinderopvang, en dergelijke? Hoe houdt de gemeente voldoende rekening met de onderlinge concurrentiepositie tussen ondernemers in de kinderopvang
In ieder geval is het van belang daarbij het aanbod, het gebruik en de vraag naar kinderopvang goed in kaart te houden.

5. Domein Spel en exploratie

Dit domein richt zich op de mogelijkheden die de stedelijke speelinfrastructuur en de programma's van de sociaal- maatschappelijke instellingen bieden ten behoeve van de ontwikkelings-, ontdek- en speelbehoefte van de jeugd in haar vrije tijd.

5.1 Spelen

Onder de functie Spelen wordt ingegaan op het speeltuinwerk en het gemeentelijke speelruimtebeleid, waarmee openbare speelvoorzieningen voor de Haarlemse jeugd worden (her)ingericht.

Wettelijke kaders

- Veiligheidsbesluit speeltoestellen, inhoudend een jaarlijkse veiligheidsinspectie van de speeltoestellen van speeltuinen.
- Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen (3 september 1996 Staatsblad 474 vh. Attractiebesluit)
- Wet Buitenspeelruimte (voorstel van wet Agnes Kant)

Haarlemse situatie

Relevante beleidsstukken

- Nota "De positie van de speeltuinen in de stadsdeelorganisaties" (B&W besluit d.d. 2 maart 1999).
- Checklist spelen (WSO 97/353);
- Inventarisatie openbare speelvoorzieningen (WSO 97/675);
- Organisatorische aanpassingen rond speelvoorzieningen (WSO 98/354);
- Speelruimteplan Haarlem 2000-2008 (NAT 2000/200, Rb. 2000/203 en 2001/155) en Speelvoorzieningen op schoolpleinen (BOR 2003/1035);

Doel

Doel met betrekking tot het *speeltuinwerk* is het beheer van speeltuinen te organiseren en de onderlinge samenwerking van onderdelen van het wijkgerichte welzijnswerk te verbeteren en te versterken (inhoudelijk).

Doel met betrekking tot de *inrichting van openbare speelvoorzieningen* is het realiseren van een samenhangend net van routes en veilige speelplekken, (o.a. het speelweefsel), die door kinderen en jongeren (4-20 jaar) zelfstandig kunnen worden gebruikt.

Concreet:

In de periode 2000-2008 zijn er in Haarlem voldoende gebruikers van speelvoorzieningen en is het zinvol om daarin te investeren. De aanpak van de voorzieningen kan gefaseerd worden gerealiseerd:

- Fase 1: in de periode van één jaar alle resterende onveilige situaties aanpakken en indien noodzakelijke (tijdelijk) veranderen in informele speelruimte.
- Fase 2: in de daarop volgende periode van drie jaar de bestaande voorzieningen op niveau brengen, waarbij de prioriteiten worden gekozen op basis van aantal kinderen, analyse speelaanbod, spreiding en veiligheidseisen;
- Fase 3: in de volgende periode van 4 jaar de bestaande voorzieningen op het bereikte niveau houden en samenhang in speelvoorzieningen en speelruimte aanbrengen en speelruimte reserveren en inrichten in de gebieden waar nu een tekort is.

Visie op spelen (WSO 99/26):

- Spelen is meer dan vermaak: spelen is een natuurlijk middel voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren op fysiek, psychomotorisch en sociaal gebied;
- Het gaat bij spelen op straat in eerste instantie vooral om ruimte voor spel in relatie tot de inrichting van de directe woon- en leefomgeving, die de fantasie van kinderen en jongeren prikkelt; in tweede instantie gaat het pas om speeltoestellen die in het spel worden gebruikt;
- Voor de oudere jeugd heeft rondhangen een functie; een functie die ook een claim legt op het gebruik en inrichting van de openbare ruimte;
- Bij het plannen en inrichten van speelruimte in de directe woon- en leefomgeving kan sprake zijn van tegenstrijdige belangen: tussen kinderen en volwassenen, tussen kinderen en jongeren, tussen jongeren en volwassenen en tussen volwassenen onderling; het Speelruimteplan Haarlem hoeft niet alle belangen verzoenen, maar gaat uit van speelruimtebelangen.

Uitgangspunten van beleid (WSO 99/26):

- Kinderen en jongeren hebben, als gebruikers en inwoners van Haarlem, een directe stem bij het plannen en inrichten van speelruimte in de woon- en leefomgeving;
- De kwaliteit van openbare speelvoorzieningen wordt verbeterd door het opheffen van onveilige situaties en het verhogen van de speelwaarde van de inrichting;
- Een goede spreiding van speelvoorzieningen, zowel op buurt, wijk als stadsdeelniveau is gewenst; gebieden met onvoldoende aanbod vragen om uitbreiding van speelvoorzieningen; in gebieden waar het bestaande aanbod onvoldoende aansluit bij de leeftijdsopbouw zal het aantal formele speelvoorzieningen (tijdelijke) worden veranderd in informele speelvoorzieningen;
- De leeftijdsopbouw van kinderen en jongeren, zowel op (deel)buurt, wijk als stadsdeelniveau, de stedenbouwkundige opzet van wijken en de huidige inrichting van de openbare ruimte zijn bepalend voor het gewenste c.q. te realiseren speelaanbod;
- Voor het realiseren van een net van routes en speelplekken, die door kinderen zelfstandig kunnen worden gebruikt, is samenhang nodig tussen de speelvoorzieningen in de openbare ruimte, in speeltuinen en op pleinen van scholen;
- Er is aandacht voor avontuurlijk spel, fantasiespel en bouwspeelplaatsen nodig: minder "netjes aangeharkte" speelplaatsen met een geijkte inrichting en meer speelruimte in de vorm van stukjes ruig terrein;
- De leeftijdsgroep vanaf 13 jaar tot 20 jaar heeft op straat eigen, liefst zelfgekozen ruimte in en wijk nodig: eventuele inrichting daarvan samen met de doelgroep en uiteraard in samenspraak met de overige bewoners.

In het speelruimteplan is het huidige aanbod formele speelvoorzieningen, kwantitatief en kwalitatief, geïnventariseerd en aangegeven waar de toekomstige speelvoorzieningen en informele speelplekken (potentiële ruimte) zich kunnen bevinden en hoe ze met (speel)routes, parken en dergelijke een geheel kunnen vormen, het speelweefsel in 'optima forma' (de meeste gewenste situatie). Om zoveel mogelijk aan te sluiten bij andere ontwikkelingen in de stad en wijken zijn de Recreatienota en de wijkperspectiefplannen geraadpleegd en zijn de verschillende planontwikkelingen (onder andere herstructurering) aangegeven. Daarnaast is rekening gehouden met de vastgestelde honden- losloopplaatsen en zijn de notities van de wijkraden en de Omnibussenquêtes van 1996 over de waardering van het speelaanbod bij de planvorming betrokken. Hoewel in het speelruimteplan is aangegeven waar de uitgangspunten kunnen leiden tot voorstellen die samengaan met ander (bestaand) gemeentelijk beleid, kunnen ze ook strijdig zijn. In die gevallen zal naar onderlinge afstemming gezocht dienen te worden.

Conclusie

Het beheer van de speeltuinen is ondergebracht bij de drie stadsdeelorganisaties. In de stadsdelen Noord, Oost en Schalkwijk vindt momenteel een heroriëntatie plaats op de positie van de speeltuinorganisaties binnen de stadsdeelorganisatie. Aandacht is er ook voor de vormgeving van de samenwerkingsrelatie. De uitvoering van het speelruimteplan verloopt volgens de planning.

5.2 Spelen en ontmoeten

Het gesubsidieerde welzijnsaanbod voor de Haarlemse jeugd is erop gericht om jongeren mogelijkheden te bieden om te spelen en elkaar te ontmoeten.

5.2.1 Peuterspeelzaalwerk

Peuterspeelzaalwerk draagt bij aan het belang om kinderen op jonge leeftijd spelenderwijs te stimuleren in hun brede ontwikkeling. Tevens kunnen vroegtijdig achterstanden in hun ontwikkeling worden gesignaleerd, waardoor voorkomen kan worden dat op latere leeftijd ontwikkelingsproblemen ontstaan.

Onder peuterspeelzaalwerk wordt in Haarlem verstaan: het bieden van speelgelegenheid aan kinderen van 2 jaar en 3 maanden tot 4 jaar gedurende (meestal) twee dagdelen per week, met een maximale verblijfsduur van 3,5 uur per dag, gedurende ongeveer 40 weken per jaar, met als doel de ontwikkeling van deze kinderen te bevorderen en hen samen te laten spelen.

Kinderen in de voorschoolse leeftijdsperiode vormen een kwetsbare – en daarom prioritaire groep binnen het welzijnsbeleid. Binnen het jeugdbeleid wordt steeds meer nadruk gelegd op het zo vroegtijdig mogelijk stimuleren van de ontwikkeling en signaleren van achterstanden hierin.

Amerikaans en Canadees onderzoek hebben de effecten van vroegtijdig stimuleren van de ontwikkeling aangetoond bij inmiddels oudere kinderen, waarbij in Amerika elke geïnvesteerde dollar ruim zeven dollar winst opleverde in de vorm van minder criminaliteit, minder speciaal onderwijs en minder schooluitval.

In het Bestuursakkoord Nieuwe Stijl (BANS, maart 1999) is de ambitie voor 2006 geformuleerd dat minimaal 75% van de kinderen in de voorschoolse leeftijdsperiode door kinderopvang óf peuterspeelzaal bereikt moet worden.

De peuterspeelzaal is, anders dan de kinderopvang, niet primair gericht op de opvang, opvoeding en verzorging van de peuters die de zaal bezoeken. Doel van het peuterspeelzaalwerk is vooral het stimuleren van de brede ontwikkeling (motorisch, sociaal, emotioneel, cognitief, creatief, taal) van peuters – en dan vooral van peuters die niet door de kinderopvang bereikt worden.

Behalve dat het voor deze kinderen gewoon leuk kan zijn om met leeftijdsgenoten samen te spelen (en het voor ouders prettig kan zijn de handen even vrij te hebben!), is het vooral belangrijk om kinderen op deze jonge leeftijd spelenderwijs te stimuleren in hun brede ontwikkeling en vroegtijdig achterstanden hierin te kunnen signaleren, om problemen op latere leeftijd te kunnen voorkomen.

Vanuit het peuterspeelzaalwerk wordt in Haarlem de voorschoolse educatie uitgevoerd (VVE - zie domein Educatie/ onderwijs) ten behoeve van kinderen die behoren tot de doelgroep. Uit onderzoeken (bijvoorbeeld Amsterdamse voorscholen) is gebleken dat de resultaten van de leerlingen duidelijk verbeteren als kinderen intensief deelnemen aan deze voorschoolse educatie.

Plaatsbepaling

Peuterspeelzaalwerk balanceert op de rand van meerdere beleidsterreinen. Zo kunnen genoemd worden: welzijnsbeleid, onderwijsbeleid, kinderopvang, jeugd(gezondheids)zorg,

jeugdbeleid, integratie en inburgering en opvoedingsondersteuning. Het is belangrijk dat afstemming met deze beleidsterreinen plaatsvindt.

Wettelijke kaders en maatschappelijke ontwikkelingen

Wettelijk kader

Het peuterspeelzaalwerk valt (vooralsnog) onder de *Welzijnswet 1994*. In deze wet wordt gesteld, dat het beleid inzake het uitvoerend werk tot de verantwoordelijkheid van de gemeenten behoort, met uitzondering van de kinderopvang waarop de Wet kinderopvang van toepassing is. Het peuterspeelzaalwerk wordt voor het grootste deel bekostigd uit lokale middelen.

Tot 1 januari 2005 werd peuterspeelzaalwerk doorgaans geschaard onder de noemer 'kinderopvang'. Hieraan is een einde gekomen met de inwerkingtreding van de *Wet kinderopvang* per 1 januari 2005, waarin expliciet gesteld wordt dat peuterspeelzaalwerk GEEN vorm van kinderopvang is en dan ook niet onder de werkingssfeer van deze wet valt (zie ook het domein Kinderopvang).

Al enige tijd is de *Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO)* in voorbereiding, die vermoedelijk per 1 juli 2006 in zal gaan. Zodra de WMO in werking treedt, zal de Welzijnswet 1994 worden ingetrokken. Alle voorzieningen van de Welzijnswet vallen dan onder de WMO. Welke consequenties de invoering van de WMO precies voor het peuterspeelzaalwerk zal hebben is nog niet duidelijk.

Ontwikkelingen

De afgelopen jaren is vanuit de landelijke politiek nagedacht over de *toekomstige positionering* van het peuterspeelzaalwerk. Het peuterspeelzaalwerk zou als voorschoolse voorziening bijvoorbeeld ondergebracht kunnen worden bij het onderwijs, met name met het oog op het belang van de doorgaande lijn. Ook zou voor het peuterspeelzaalwerk aansluiting kunnen worden gezocht bij de kinderopvang, zodat een geïntegreerd aanbod voor kinderen uit de voorschoolse leeftijdsperiode zou ontstaan. Daarnaast blijft het altijd nog een mogelijkheid het huidige systeem te handhaven, waarbij het peuterspeelzaalwerk onder de Welzijnswet blijft vallen en blijft behoren tot het domein van de lokale overheid. Tot op dit moment zijn in de positionering van het peuterspeelzaalwerk door de landelijke politiek geen definitieve keuzes gemaakt. Ook zijn de aangekondigde landelijke regels voor de kwaliteit van peuterspeelzalen er tot op heden niet gekomen.

In de *Kabinetsreactie adviezen Jeugdbeleid (Operatie Jong, november 2003)* kiest het Rijk er in het kader van de positionering van het peuterspeelzaalwerk vooralsnog voor, het beleid over te laten aan de lokale overheid. Het kabinet wil eerst meer duidelijkheid over kwaliteitsborging, toegankelijkheid en doelmatigheid, alvorens over te gaan tot een eventuele keuze voor structuur- of stelselaanpassingen. Daartoe wordt dit thema op de Jeugdagenda geplaatst. Benadrukt in de kabinetsreactie wordt, dat de lokale samenwerking tussen instellingen en een samenhangend aanbod noodzakelijk en onmisbaar is. Als uitgangspunt in het toekomstig jeugdbeleid geldt onder andere, dat problemen kunnen worden voorkomen wanneer de basisvoorzieningen (genoemd worden het consultatiebureau, de kinderopvang, de peuterspeelzaal en de school) goed functioneren en in staat zijn gericht te signaleren en door te verwijzen. Vroegtijdig signaleren kan voorkomen dat beginnende problemen die meer ondersteuning of zorg vragen zo ernstig worden, dat zij naderhand moeilijker zijn aan te pakken.

In de *Handreiking Peuterspeelzaalwerk (augustus 2004)*, die door de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) begin september werd gepubliceerd, wordt het peuterspeelzaalwerk gepositioneerd in relatie tot de verschillende deelterreinen van het jeugdbeleid. Er is een aantal onderwerpen uitgewerkt met beleidskeuzes die een basis kunnen vormen om te komen tot lokaal peuterspeelzaalbeleid, mét behoud van mogelijkheden voor aanpassing aan de lokale situatie. Als bijlage is een modelverordening toegevoegd met meldings- en registratieplicht, in combinatie met een beperkt aantal kwaliteitsnormen, waarmee zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de Wet Collectieve preventie Volksgezondheid (WCPV) en de kwaliteitseisen die de Wet kinderopvang (Wk) stelt ten aanzien van de kinderopvang.

Uitgangspunten:

Vanuit de landelijke ontwikkelingen in de afgelopen jaren zijn de volgende *uitgangspunten* voor het peuterspeelzaalwerk te formuleren:

- Zorgen voor een goede toegankelijkheid van het peuterspeelzaalwerk voor alle inkomensgroepen, zodat zo veel mogelijk peuters door peuterspeelzaalwerk óf kinderopvang kunnen worden bereikt;
- Creëren van een goede samenwerking tussen het peuterspeelzaalwerk en andere relevante voorzieningen en instellingen, en komen tot een samenhangend aanbod op lokaal niveau;
- Versterken van de stimulerende en preventieve functie: stimuleren van de brede ontwikkeling van kinderen in deze voorschoolse leeftijdsperiode, om achterstanden op latere leeftijd zo veel mogelijk te voorkomen;
- Versterken signalerende functie: vroegtijdig signaleren van ontwikkelingsachterstanden en zo nodig doorverwijzen, om problemen op latere leeftijd zo veel mogelijk te voorkomen;
- Professionalisering van het peuterspeelzaalwerk, om aan de stimulerende-, preventieve- en signalerende functie optimaal invulling te kunnen geven en (taal)ontwikkelingsprogramma's (zoals die in het kader van VVE) met succes te kunnen uitvoeren.

Haarlemse situatie

Relevante beleidsstukken Haarlem

- 'De peuterspeelzaal als onderdeel van de voorschoolse voorzieningen' (september 2000).
- Beleidsprogramma 2003-2006
- Ontwikkelingsprogramma Haarlem 2005-2010

Doel

Peuterspeelzaalwerk draagt bij aan het belang om kinderen op jonge leeftijd spelenderwijs te stimuleren in hun brede ontwikkeling. Tevens kunnen vroegtijdig achterstanden in hun ontwikkeling worden gesignaleerd, waardoor voorkomen kan worden dat op latere leeftijd ontwikkelingsproblemen ontstaan.

Huidige aanbod peuterspeelzaalwerk Haarlem

	Bevolking (januari 2005)	Peuterspeelzalen (september 2004)

Wijk (indeling O&S)	2,5 tot 4 jarigen	aantal	dagdelen	Peuters
wijk 1 Oude Stad	145	4	337	119
wijk 2 Spoorbaan Leiden	293	3	355	136
wijk 3 Haarlem-Oost	332	6	594	234
wijk 4 Haarlemmerhoutkwartier	211	1	60	24
Wijk 5 Westoever Noorder Buitenspaarne	338	7	530	192
Wijk 6 Ter Kleef en Te Zaanen	422	5	630	222
Wijk 7 Oud Schoten & Spaarndam	299	7	525	214
Wijk 8 Duinwijk	108	1	105	37
Wijk 9 Schalkwijk	470	13	1168	430
TOTAAL	2616	47	4304	1608 (61%)

De gemeente heeft een regierol in de uitvoering van het peuterspeelzaalwerk in Haarlem. Daarbij zullen echter, evenals op landelijk niveau, ook op lokaal niveau nog keuzes gemaakt moeten worden over de toekomstige wijze van inzetten en uitvoeren van het peuterspeelzaalwerk. Welk effect dit zal hebben op het jeugdbeleid met betrekking tot het peuterspeelzaalwerk binnen Haarlem, is tot op heden dus nog niet duidelijk.

Als aandachtspunten in de huidige Haarlemse situatie rond het peuterspeelzaalwerk kunnen bijvoorbeeld genoemd worden: de organisatie van het peuterspeelzaalwerk, de mate waarin de spreiding van de peuterspeelzalen over de stad juist afgestemd is op de locatie en omvang van de doelgroep, de toeleiding naar de peuterspeelzaal en het bereik van de doelgroep, de keuzen die gemaakt moeten worden voor de kwaliteitseisen in relatie tot de kosten van het peuterspeelzaalwerk, de wijze waarop gegevens over het peuterspeelzaalwerk worden verzameld en de mate waarin wij de beschikking over die gegevens hebben.

Participatie en Communicatie

De zeer jonge leeftijd van de doelgroep zelf biedt geringe mogelijkheden tot participatie. De informatieplicht aan de ouders en de invloed van de ouders op het beleid van de peuterspeelzaal worden bij verordening geregeld.

Conclusie

Het huidige beleid wordt voortgezet voor wat betreft het versterken van de samenwerking tussen de consultatiebureaus en de peuterspeelzalen, en tussen de peuterspeelzalen en de basisscholen.

5.2.2 Sociaal Cultureel Werk

Het kinderwerk ondersteunt kinderen bij hun ontwikkeling om achterstanden te voorkomen en op te heffen. Het jongerenwerk draagt bij aan het voorkomen en opheffen van achterstanden binnen de drie leefmilieus gezin, school en samenleving. Tevens draagt het jongerenwerk bij aan het bieden van maximale ontplooiingskansen voor alle Haarlemse jongeren.

Wettelijke kaders & maatschappelijke ontwikkelingen

Algemene Welzijnswet 1994

Nota Buurt, Onderwijs en Sportregeling

Grote stedenbeleid 3/ OPH-II

Haarlemse situatie

Relevante beleidsstukken

Beleidsprogramma Haarlem 2003-2006 (Maatschappelijke ontwikkeling en cultuur, 0-12 jarigen en jongeren 12-24 jaar).

Doel 0-12 jarigen

Het beoogde maatschappelijk effect voor deze doelgroep is:

Ontplooingskansen voor alle kinderen voor hun optimale ontwikkeling en het voorkomen en opheffen van achterstanden.

Het gaat er om voor kinderen een veilige omgeving te scheppen waarbinnen zij via deelname aan activiteiten met elkaar leren omgaan. Spelenderwijs leren zij hierdoor vaardigheden op sociaal en cognitief gebied. Concreet:

- Het bieden van veilige plek waar kinderen kunnen spelen;
- Naschoolse activiteiten voor kinderen 4-8 en 8-12 jaar;
- Opvoedingsondersteuning;
- Vergroten sociale vaardigheden op gebied van (samen)spelen, zelfvertrouwen, taal en gedrag;
- Vergroten van oudenbetrokkenheid.

Doel jongerenwerk:

Voor Haarlemse jongeren een laagdrempelig en toegankelijk netwerk van jeugd-, jongeren- en sportactiviteiten realiseren ten behoeve van ontplooiingsmogelijkheden van de Haarlemse jeugd .

Het gaat om het voortzetten van het sport en welzijnsaanbod, waardoor aan tieners en jongeren een toegankelijk en gevarieerd aanbod aan sport en spel geboden kan worden in of nabij hun woon- en leefomgeving. Concreet:

- Implementatie Sportbus en Sport in de Wijk;
- Uitbreiding welzijnsaanbod aan jongeren in prestatieplannen;
- Het optimaler benutten van bestaande netwerken van jongerenaccommodaties, mobiele voorzieningen en ambulante begeleidingsfaciliteiten.

Aanbod en organisatie van de uitvoering

Kinderwerk 0-12

De drie stadsdeelorganisaties (SDO's) bieden tal van activiteiten aan die tot doel hebben de ontplooiingskansen van kinderen te vergroten. Daarnaast leveren zij een bijdrage om de sociale vaardigheden te vergroten van kinderen, die dit niet vanuit huis hebben meegekregen, op het gebied van (samen)spelen, zelfvertrouwen, taal en gedrag, waarmee ze meer kans hebben op een gezonde en succesvolle toekomst.

De aangeboden activiteiten worden door de stadsdeelorganisaties in alle wijken van de stad aangeboden, waarbij extra nadruk ligt in de (voormalige) aandachtswijken. Zo legt SDO Centrum Zuid de nadruk op de wijk de Rozenprieel. Radius richt haar activiteiten met name op Schalkwijk en Oost. In Haarlem Zuid West wordt extra inzet gepleegd in de wijk Leidsebuurt.

De activiteiten die voor de kinderen en hun ouderen worden aangeboden liggen in de range van speeltuinwerk tot opvoedingsondersteuning en van pleinwerk tot annemarie koekoek (speeluitleen in ruil voor buurtklusjes).

Jongerenwerk

De stadsdeelorganisaties leveren een bijdrage aan maximale ontplooiingskansen van jongeren. Hun activiteiten liggen op het gebied van sport, vrije tijdsbesteding, gebruik openbare ruimte, tegengaan overlast en participatie. Op basis van ervaring schatten de welzijnsorganisaties in dat, uit een buurt waar het tiener/jongerenwerk actief is, 10 tot 20 % van de leeftijdsgroep 8-18 jaar betrokken is. Waarvan de ene jongere meer gebruik maakt van het aanbod dan de andere.

De meeste activiteiten vallen onder een algemeen toegankelijk basisaanbod. De plaatsen waar deze activiteiten worden aangeboden zijn met name te vinden in de (voormalige) aandachtswijken. De reden hiervoor is dat het gemeentelijk beleid erop gericht is om het welzijnswerk preventief in te zetten in buurten waar de (potentiële) problemen het grootst worden (werden) ingeschat. Het aanbod in het centrum en Haarlem Zuid vindt vooral plaats in het Rozenprieel en in het centrum, vanuit een jongerencentrum met stedelijke functie. Het jongerencentrum is voor de tweede maal tijdelijk gehuisvest in een leegstaand schoolgebouw zit. Het aanbod in het Zuidwestelijke deel van de stad vindt vrijwel geheel plaats in de Leidsebuurt. Bij Radius ligt het aanbod in Oost (Zuiderpolder/Parkwijk en Slachthuisbuurt) en Schalkwijk (behalve Molenwijk). In Noord valt de nadruk op Delftwijk. Jongeren zijn hier begeleid in hun streven naar een eigen jeugdhonk. Een geschikte locatie op basis van voldoende draagvlak wordt nog gezocht. Datzelfde geldt voor de jongeren uit Meerwijk Noord. De sportbus wordt ingezet in Noord, Oost en Schalkwijk. In het kader van het project Buurt-Onderwijs-Sport en "Sport in de wijk" werken welzijnsorganisaties samen met Sport Support Kennemerland. In Noord worden ook activiteiten georganiseerd vanuit buurtcentrum De Hoek (Indische Buurt Zuid).

De drie welzijnsorganisaties constateren dat er onvoldoende samenwerking is op het gebied van het jongerenwerk. Men ziet dit als een gemis en ziet kansen om dit te veranderen. Inmiddels hebben de stadsdeelorganisaties Zuid-West en Centrum-Zuid een start gemaakt om samen te werken.

Daarnaast verzorgen allochtone zelforganisaties activiteiten voor jeugd en specifieke jongerenorganisaties. Waaronder de werkgroep Avenir binnen het jongerencentrum Prisma (voor Marokkaanse jongeren), De Brug/ Digitale Oase (Marokkaanse jongeren), MGT, Furkan Jongeren (Turkse moslimjongeren) gevestigd in Europawijk, Tur Uni verbonden aan het stedenbandproject (Antilliaanse en autochtone kinderen) en Kervan die volksdans en muziek cursussen voor Turkse kinderen organiseert. Dit zijn slechts voorbeelden van allochtone jongerengroepen die in Haarlem actief zijn zonder dat het uitputtend is.

Analyse van de huidige situatie

Afnemend aanbod voor kinderwerk en jongeren

Vanwege bezuinigingen op de welzijnsinstellingen en implementatie van Grotestedenbeleid projecten wordt het aanbod beperkter. Er komt druk te staan op de activiteiten die de SDO's uitvoeren op het terrein van kinderwerk. Hierdoor komen activiteiten te vervallen.

Schaarse vrije ruimte, tekort aan accommodatie

In de openbare ruimte is, door verdere verdichting van de bebouwing en verdere toename van het autobezit en -verkeer, minder ruimte voor jongeren. Daarnaast lijkt de acceptatie van de overige bewoners naar jongeren af te nemen. In de binnenstad is dit probleem het grootst. De schaarse vrije ruimte die er nog is moet hier namelijk, meer dan in de andere stadsdelen, gedeeld worden met overige bewoners.

Voor de jongeren is er wel degelijk behoefte aan ruimten waar ze leeftijdgenoten kunnen ontmoeten en samen met leeftijdgenoten kunnen oefenen in het zelfstandig maatschappelijk functioneren. In het huidige beleid wordt er naar gestreefd om een minimaal netwerk van tieners / jongerenvoorzieningen tot stand te brengen en te houden. Een jongerenvoorziening kan rust, ruimte en mogelijkheden bieden. Jongerenwerkers biedt het een makkelijke en natuurlijke wijze om in contact te komen met hun doelgroep. Mede om budgettaire redenen heeft de gemeente een sterke voorkeur om bestaande netwerken van accommodaties en mobiele voorzieningen optimaler te benutten.

Op dit moment is er in de volgende buurten een voorzieningentekort: Stadsdeel Noord ten noorden van J. Gijzenkade; Oost: Harmenjanswijk/ Thorbeckebuurt, en Slachthuisbuurt/ Amsterdamse buurten.

Centrum (als Flinty's verdwijnt), Schalkwijk/ Meerwijk N (jongerenhonk) en Meerwijk centrum (Radar) en op termijn Prisma (vanwege tijdelijk huurcontract).

Behalve een vaste eigen verblijfsplek voor jongeren in de eigen buurt kunnen de volgende typen jongerenaccommodaties bijdragen aan een goede infrastructuur:

- Kleinschalige en mobiele units inclusief mobiele skateplekken;
- Uitbreiden van aanbod sportbus, hierdoor kunnen we ook snel inspelen op nieuwe situaties;
- Een stedelijk, goed gefaciliteerd jongerencentrum;
- Gebruik maken van elkaars voorzieningen, ideeën en relaties.

Meer samenwerking met onderwijs

Kinderwerk

Met name bij de uitvoering van het kinderwerk is de samenwerking met de onderwijsinstellingen noodzakelijk. De reeds gestarte brede school-ontwikkeling dient een impuls te geven aan een nauwere band tussen beiden. Het inzetten van elkaars expertise in deze ontwikkeling is mede bepalend voor het succes van de brede school. Tot nu toe heeft namelijk het contact tussen de beide organisaties nog geen structurele basis gekregen. Geconstateerd kan worden dat veel initiatieven op ad hoc basis plaatsvinden.

Jongerenwerk

Het onderwijs zoekt meer contact met “de rest van de samenleving”. Bijvoorbeeld in de vorm van stages, leeropdrachten, maar ook de behoefte om de school neer te zetten als een plek waar meer mogelijk is dan alleen leren. Ook welzijnsinstellingen, sportorganisaties en de jeugdzorg hebben expertise die de scholen nodig hebben. In de bereidheid met elkaar samen te werken liggen kansen voor alle partijen waar de jeugd voordeel aan heeft.

Meer aandacht voor veiligheid

Jongerenwerkers besteden een deel van hun tijd aan het thema “veiligheid”. Vaak worden ze dan in het defensief gedwongen omdat volgens wijkbewoners van volwassen leeftijd de veiligheid in de buurt negatief wordt beïnvloed door de aanwezigheid van groepen jongeren. De laatste jaren is er meer nadruk gekomen op het belang van veiligheid. Er zijn meer

gelden hiervoor vrijgemaakt. Voordeel hiervan is dat het jongerenwerk zijn graantje meepikt. Nadelig is dat de aandacht voor jongeren meer wordt ingegeven door negatieve zaken in plaats van een meer positieve grondhouding dat het opgroeien van tieners/jongeren in een wijk met alles wat daarbij hoort als een normale zaak gezien wordt. Voor de toekomst stellen wij een positief gericht jongerenbeleid voor dat zich nadrukkelijker richt op de ontwikkelingsmogelijkheden en eigen kracht van jeugdigen (zie ook het domein Veiligheid).

Een goede samenwerking tussen Sport Support Kennemerland, Radius, Centrum-Zuid en Zuid-West door in de buurt laagdrempelige sporten aan te bieden, met name vanuit Buurt, Onderwijs en Sport.

Voor het overige werken de tiener- jongerenwerkers steeds meer samen met scholen, Bureau Jeugdzorg / jeugdinterventieteam, jongerenorganisatie, Stichting Sport Support Kennemerland, zelforganisaties van allochtone haarlemmers, clubs, politie en scholen. Vooral Radius werkt samen met allochtone zelforganisaties en het Leger des Heils (in het geval van buurtcentrum De Hoek in de Indische Buurt).

Participatie en communicatie

De SDO's dragen bij aan jongerenparticipatie (onderdeel van prestatieplannen). Goed voorbeeld is jongerencentrum Flinty's, dat met veel zelfwerkzaamheid geschikt is gemaakt en dat nu met behulp van vrijwilligers wordt beheerd. Voor veel activiteiten in het tiener- en jongerenwerk is onduidelijk in hoeverre het aanbod en de uitvoering daarvan tot stand komt door participatie. In hoeverre vinden jongeren dat ze een stem hebben bij de totstandkoming en uitvoering van het jongerenwerk? In Holland bouwt nu een website die niet alleen van, maar ook voor de jongeren moet worden. Ook stadsdeelorganisaties kunnen hierbij een rol gaan spelen.

Conclusie

Het voorzieningenniveau voor jongeren dient uitgebreid te worden door een uitdrukkelijke keuze te maken voor de jeugd. Het tiener- en jongerenwerk blijkt kwetsbaar te zijn, mede omdat er veel wisselingen zijn in het personeelsbestand.

Er wordt gestreefd naar een structureel gefinancierd jongerencentrum, centraal in de stad als aantrekkelijke stedelijke voorziening. In de stadsdelen zijn buurtcentra / scholen die ook geschikt zijn voor de vrije tijdsbesteding van de jeugd.

De infrastructuur op gebied van spelen wordt uitgebreid, goed onderhouden en indien nodig gemoderniseerd.

Buurt, onderwijs en sportactiviteiten structureel maken, niet alleen gericht op specifieke jeugd (achterstanden), maar op alle jeugd (preventie).

Intensieve samenwerking tussen alle organisaties die zich bezig houden met welzijn jeugd.

5.3 Ontwikkelingsstimulering en ontplooiing

Sport staat momenteel volop in de aandacht. Het wordt als middel gezien om tot een gezondere samenleving te komen, met gezondere burgers. Daarnaast wordt sport in toenemende mate gezien als middel om tot meer cohesie te komen binnen de samenleving, waarbij ook vooral een inspanning moet worden verricht om jongeren te bereiken en te betrekken. Het vrijwilligerswerk versterkt de sociale verbanden tussen mensen. Daarom is het belangrijk dat ook de Haarlemse jeugd meedoet aan vrijwilligersactiviteiten, in het verenigingsleven, op school en in de buurt.

5.3.1. Sport

Sport wordt in toenemende mate gezien als het cement voor de (versnipperde) samenleving, naast de functie die sport vervult bij het realiseren van een gezondere samenleving en gezondere burgers en de functie die sport als doel op zich heeft. Het kabinet wil in de komende jaren dan ook meer geld gaan uittrekken voor sport. Ook in Haarlem wordt al geruime tijd onderkend dat sport een belangrijke rol speelt bij het oplossen van verschillende problemen waar de Haarlemse samenleving mee te maken heeft. Daarnaast biedt sport als middel kansen om o.a. jongeren meer te betrekken bij de organisatie en uitvoering van allerlei (neven) activiteiten binnen de sportverenigingen en binnen wijken en buurten. In dit hoofdstuk zal nader worden ingegaan op de rol die sport speelt en zou kunnen spelen bij de totstandkoming van een samenleving met meer sociale cohesie en verbondenheid, met name vanuit de noodzaak tot meer leefbaarheid. Daarbij zal speciale aandacht uitgaan naar het beleid gericht op jeugd.

Wettelijke kaders & maatschappelijke ontwikkelingen

- In 2002 is door de gemeenteraad de nota 'Ruimte voor Sport' vastgesteld;
- De geactualiseerde nota Sport en Veiligheid;
- Rapport inzake buitensportaccommodaties;
- Het onderzoek naar efficiënter gebruik van gymnastieklokalen;
- Buurt, Onderwijs en Sport;
- Grote Stedenbeleid 3;
- Nota VWS 'Tijd voor sport', 2005 ;
- Prestatieplannen SportSupport, beleidsplan SportSupport.

Uit de nota van VWS 'Tijd voor sport':

De noodzaak en het belang van sporten wordt steeds duidelijker onderkend binnen de samenleving en binnen het overheidsapparaat.

Om sport en bewegen mogelijk te maken, zijn voldoende accommodaties en ruimte als randvoorwaarde belangrijk. In probleemwijken staan de sportvoorzieningen en de sportorganisaties onder druk. Accommodaties leggen het loodje of worden naar de rand van de stad verplaatst. Gemeenten en provincies moeten voldoende ruimte realiseren voor op loop- en fietsafstand liggende sportterreinen en recreatiemogelijkheden in en om de stad. Op gemeentelijk niveau dient bijzondere aandacht uit te gaan naar de meerwaarde van sportvoorzieningen in het centrum van steden en woonwijken. Het gaat hierbij zowel om het handhaven en opwaarderen van bestaande, als om het realiseren van nieuwe mogelijkheden.

Het rijk rekent er op dat de gemeenten bij de opzet van nieuwe locaties het richtgetal van circa 75 vierkante meter 'groen' (inclusief recreatie, speelmogelijkheden en trapveldjes) per woning hanteren.

De activiteiten in het kader van het Grote Stedenbeleid worden voortgezet en moeten leiden tot meer bewegingsruimte voor jongeren, zoals speelmogelijkheden en trapveldjes. Specifiek rijksbeleid gericht op de jeugd in de buurt wordt eveneens voortgezet. In 2005 is de tijdelijke stimuleringsregeling BOS in werking getreden.

Haarlemse situatie

Relevante beleidsstukken

Beleidsprogramma 2003-2006

Het doel van het sportbeleid is het stimuleren van een gezonde en verantwoorde sportbeoefening voor een ieder die dat wenst. Daartoe zullen voldoende accommodaties in

stand gehouden moeten worden, die effectief en doelmatig gebruikt worden. Het instandhouden gebeurt of onder verantwoordelijkheid van de gemeente of door het beschikbaar stellen van gelden aan niet-gemeentelijke instellingen. Integrale methoden dienen te worden ontwikkeld om de jeugd bij de sport te betrekken.

Sportnota "Ruimte voor sport, gemeente Haarlem, 2002

Veel grote sportaccommodaties zijn gelegen aan de rand van de stad. Waar mogelijk dient het voorzieningenniveau echter zoveel mogelijk gesitueerd te worden in en om de wijken en buurten. Het is daarom ook belangrijk reeds in wijken gevestigde accommodaties (onder andere Geel Wit, DSK, EDO, Sparks, Blinkert, Alliance, Oosterkwartier en Kleverlaan (HKC en Rapid)) te behouden en waar nodig te versterken.

Enkele sportcomplexen zullen uitgroeien tot multifunctionele sportvoorzieningen, met een breed en divers aanbod van activiteiten en projecten. Tevens zal op deze complexen de mogelijkheid worden geboden voor uitgebreide dagopvang voor kinderen (3 tot 16 jaar). Op de complexen van Tybb, Rapid en Aurora wordt inmiddels kinderopvang aangeboden.

Sportverenigingen hebben een belangrijke sportieve en maatschappelijke waarde.

De sportverenigingen worden in hun bestaan bedreigd door de individualisering van de samenleving en het als gevolg daarvan losser worden van organisatieverbanden. Met name onder tieners is sprake van een grote uitval als gevolg van club(s)hopping. Daar staan ook kansen tegenover. Door jongeren meer te betrekken bij de organisatie en uitvoering van allerlei (neven) activiteiten binnen de vereniging kan de aandacht van de jeugd worden vastgehouden.

De sportvereniging nieuwe stijl houdt een actieve betrokkenheid van de vereniging in bij het sociale leven in wijk en buurt en een stevig gewortelde samenwerking met onderwijs- en welzijnorganisaties. Clubhuis en sportaccommodaties krijgen daardoor een ruimere bestemming, o.a. voor huiswerkbegeleiding en naschoolse opvang. Dit zal zich dan vertalen in uitgebreidere ondersteuningsmogelijkheid voor de sportvereniging, zowel in organisatorische als in financiële zin. Multifunctioneler gebruik van sportaccommodaties zal ook een positieve invloed hebben op de wijk. Sportverenigingen bieden sportarrangementen aan in het kader van na- en buitenschoolse opvang.

De bedoeling is om Sportketens te realiseren. Scholen, welzijnswerk en verenigingen zullen ieder hun eigen, op elkaar afgestemde rol spelen. Sportbuurtwerk zal daarin een belangrijke rol spelen. De Stichting SportSupport werkt bij de vormgeving daarvan samen met de stadsdeelorganisaties Radius, Centrum-Zuid en Zuid-West. Bij het sporten in de wijk zal tevens aandacht zijn voor samenwerking van sportverenigingen met speeltuinverenigingen en wijkraden.

In de Sportketen is m.n. het basisonderwijs een onmisbare schakel. Voor basisscholen die dat willen, worden mogelijkheden gecreëerd voor een naschools sportaanbod. Veel belang wordt door de gemeente gehecht aan het verder vormgeven van de samenwerking tussen school en sport- en buurtorganisaties. Met name brede scholen kunnen deze relatie op een adequate wijze vorm geven.

De verwachting is dat het aantal individuele sporters en recreanten verder zal toenemen, in het bijzonder het aantal actieve ouderen. De ruimtebehoefte aan sport zal groeien, maar zal moeten concurreren met andere maatschappelijk gewenste functies. In Haarlem geldt nu al dat op wijkniveau sportvoorzieningen plaats moeten maken voor de ontwikkeling van andere functies (DSC 74 terrein, voetbalcomplex van Schoten, Haarlem terrein en Badmintonpad). Ook de locaties van overdekte accommodaties (sporthallen en gymlokalen) staan onder druk. Voor de jeugd is er vaak te weinig ruimte overgebleven in de directe woonomgeving om veilig (op straat) te kunnen spelen. Daarmee verliest de wijk haar functie als speel- en oefenplaats voor de (motorische) ontwikkeling van de jeugd. In de afgelopen 20 jaar is de tijd

die kinderen buiten spelen gehalveerd. Een optimale spreiding van sportvoorzieningen is daarom wenselijk. Bij het opnieuw inrichten van het terrein van het Badmintonpad en 023 zullen concrete verbindingen worden gelegd tussen Omni-sportverenigingen en VMBO scholen uit de buurt. Daarnaast zal in de aanpalende wijken gestreefd worden naar het aanleggen van trapveldjes (zoals die van Cruyff court) en andere (sport)voorzieningen voor de jeugd.

Het aantal sportactiviteiten in de recreatieve sfeer (skeeleren, wandelen, fietsen, paardrijden, hardlopen, waterrecreatie) zal de behoefte aan groen doen toenemen. Het gebruik van de huidige sportaccommodaties, met name die voor de buitensport, zal kritisch moeten worden gezien. Functies dienen, waar mogelijk, zoveel mogelijk gecombineerd te worden. Sportverenigingen kunnen hierbij een actieve rol vervullen door bijvoorbeeld buiten de vaste trainings- en competitietijden de sportcomplexen open te stellen voor recreatiesport en naschoolse opvang. Recreatief medegebruik op enkele sportaccommodaties door bijvoorbeeld skate- of skeelervoorzieningen maar ook een doorgaande wandelroute kan worden onderzocht.

Er is een harde ruimteclaim voor sport en recreatie noodzakelijk, naast andere harde ruimteclaims zoals wonen, werken en water. Aansluiting kan worden gezocht bij de richtlijnen die VWS bij de inrichting van ruimte hanteert, te weten 1 ha bewegingsruimte (sport, spel en recreatie) per 5 ha woningen.

Ruimte voor sport en recreatie is ook vanuit economisch opzicht belangrijk. En sport biedt in zijn algemeenheid voor vele jongeren een zinvolle vrije tijdsbesteding. Sportverenigingen kunnen een bijdrage leveren aan het overbrengen van normen en waarden.

Doel

Het stimuleren van een gezonde en verantwoorde sportbeoefening voor een ieder die dat wenst. Het instandhouden van voldoende accommodaties, die effectief en doelmatig gebruikt worden. Het instandhouden van de accommodaties gebeurt onder verantwoordelijkheid van de gemeente of door het beschikbaar stellen van gelden aan niet-gemeentelijke instellingen. Het inzetten van 'sport als middel' om aanvullende bijdragen te leveren aan de sociaal-maatschappelijke cohesie en op beleidsterreinen als Volksgezondheid, Jeugd- en Jongerenwerk en Integratie.

Aanbod en organisatie van de uitvoering

De Stichting SportSupport is door de gemeente Haarlem in het leven geroepen om activiteiten te ontwikkelen op het gebied van de stimulering van de sportdeelname. Ook op het gebied van deelname aan de zogenaamde 'sportketen' speelt SportSupport de centrale rol. Andere stichtingen in Haarlem, die mede uitvoering geven aan het door SportSupport opgezette beleid zijn:

- Stichting Sportinitiatieven Haarlem (vooral actief op het gebied van grootschaliger sportevenementen). Stichting Sportinitiatieven is met SportSupport in 2005 een fusieproces ingegaan om in 2006 te komen tot een organisatie voor top- en breedtesport;
- Stichting Sportaccommodaties Haarlem (beheert en exploiteert de gemeentelijke zwembaden in Haarlem);
- Stichting Kennemer Cios Complex (beheert en exploiteert het Kennemer sportcenter);
- De Stichting Kunstijsbaan Kennemerland (heeft een eigen jeugdbeleid. De stichting is eigenaar van de kunstijsbaan en draagt zorg voor het beheer en exploitatie van die kunstijsbaan).

Participatie en communicatie

Sportstimulering via SportSupport

Sport Support speelt een belangrijke rol bij de uitvoering van verschillende projecten op het gebied van stimulering van sportdeelname, zoals de Jeugdvriendelijke Sportvereniging,

Buurt, Onderwijs en Sport (Schalkwijk en Oost), Sport in de Wijk (Rozenprieel en Leidsebuurt) en grote activiteiten als de jaarlijkse sport IN, de tweejaarlijkse Olympische dag, de Haarlem Skate Night, het aanbod voor aangepaste sporten in de regio, de permanente verenigingsondersteuning en de informatievoorziening richting georganiseerde sport. Tevens wordt schoolkinderen, middels de JeugdSportPas, de mogelijkheid geboden om tegen een kleine vergoeding kennis te maken met een groot aantal (nieuwe) sporten.

In 2006 start SportZ4U, dit is een Sportpasproject voor VMBO-scholieren.

WhoZnext

Jongeren organiseren (sport)activiteiten voor hun leeftijdgenoten e.a. clubleden. WhoZnext Haarlem richt zich op jeugdleden van sportverenigingen van 14-20 jaar, een Jongerencentrum en een nader te bepalen middelbare school in Schalkwijk of Oost.

Doel is het verbeteren van de kwaliteit van het jeugdbeleid bij sportverenigingen en het vergroten van de jeugdparticipatie in de sport.

De afgelopen twee jaar hebben in Noord-Holland totaal 10 WhoZnext-teams meer dan 30 activiteiten georganiseerd.

Buurt, Onderwijs en Sport

Voor de periode 2005-2008 heeft het ministerie van VWS 150.000 euro toegekend voor uitvoering van Buurt, Onderwijs en Sport (BOS) activiteiten in Schalkwijk en Oost.

Doelstelling is om achterstanden bij jeugd aan te pakken op gebied van sport en beweging, onderwijs, welzijn, gezondheid, veiligheid. Een breed scala aan projecten wordt door Sportsupport uitgevoerd op het gebied van sportstimulering, uitbreiding sportaanbod zowel in georganiseerd- als ongeorganiseerd verband, Sport in de Wijk in samenwerking sport, onderwijs en kinder-, tiener- en jongerenwerk, jeugdvriendelijker maken sportvereniging, jeugdparticipatie. Voor de periode 2007 –2010 worden nieuwe BOS projectaanvragen bij het ministerie ingediend.

Sport in de Wijk, zonder overige BOS activiteiten vindt ook plaats in delen van Noord, de Leidsebuurt en het Rozenprieel.

Door deel te nemen aan sporten leren de jongeren o.m. door de regels in de sport ook om te gaan met respect, normen en waarden, winnen en verliezen, afspraken maken en het houden aan afspraken. Oud deelnemers aan SidW worden gemotiveerd om assistent bij SidW activiteiten te worden. Ze krijgen een opleiding aangeboden, met indirect ook arbeidsperspectief.

Haarlem Mutare sportproject

Het sportproject zoals dat gestalte heeft gekregen in Mutare in samenwerking met de gemeente Haarlem, kan als voorbeeld dienen voor het sportbuurtwerk in Haarlem. De wijze waarop jongeren uit de doelgroep zelf in Mutare andere jongeren weten te motiveren om deel te nemen aan sportactiviteiten in buurten en op scholen kan op buurniveau ook gebruikt worden in Haarlem.

Conclusie

Het sportbeleid dient erop gericht te zijn om bestaande sportaccommodaties in de wijken zoveel mogelijk te behouden. Daarnaast dient binnen de wijken ruimte gereserveerd te worden voor trapveldjes en recreatief groen.

Enkele van de bestaande sportaccommodaties kunnen multifunctioneel inzetbaar gemaakt worden. Daarbij dient nauw te worden samengewerkt met buurthuizen en scholen. Samen met jongeren uit de doelgroep kan dan worden nagegaan waar behoefte aan is in de wijk op

het gebied van sport en spel. Dat kan per wijk verschillen. Jongeren uit de doelgroep kunnen, waar mogelijk ingezet, worden om andere jongeren uit de wijk te bereiken. De Stichting Sport Support maakt komend jaar (2006) aanspraak op een extra bijdrage van € 30.000,- (vanuit jeugdbeleid) ten behoeve van het ontwikkelen van sportactiviteiten voor jongeren.

5.3.2 Vrijwilligersbeleid

Wettelijk kader

Meedoen is het motto van dit kabinet. Om de sociale verbanden tussen mensen of wel de civil society te versterken moet iedereen meedoen met werk maar ook met vrijwilligersactiviteiten, in het verenigingsleven, op school en in de buurt. Het kabinet wil in de komende periode meer werk van maken om vrijwillige inzet beter te verankeren in de Nederlandse samenleving

Het kabinet hanteert bewust de term vrijwillige inzet i.p.v. vrijwilligerswerk omdat mensen zich steeds meer op andere, nieuwe wijze vrijwillig inzetten. Dit gebeurt meestal in vrije tijd. Steeds vaker bieden werkgevers hun werknemers de kans zich vrijwillig in te zetten voor een maatschappelijk doel.

Jongeren kunnen zich ook via school meer en meer actief vrijwillig inzetten via een maatschappelijke stage.

Het kabinet vindt dat vrijwillige inzet deze nieuwe lading betere dekt dan vrijwilligerswerk. Vrijwillige inzet slaat namelijk op alle verschillende manieren waarop burgers (samen) onbetaald activiteiten verrichten voor anderen. Vrijwillige inzet staat symbool voor de positieve bijdrage die vrijwilligers aan onze samenleving leveren.

Het kabinet wil in de periode 2006-2008 enkele acties en initiatieven ondernemen, samen met anderen om meer burgers enthousiast te maken voor vrijwillige inzet en het hun gemakkelijker maken zich vrijwillig in te zetten.

Eén van deze acties is gericht op jongeren te interesseren voor vrijwillige inzet. Jongeren doen steeds vaker mee, maar dan vaak aan tijdelijke nieuwe burgerinitiatieven met een duidelijk doel. Initiatieven die tegemoetkomen aan de behoefte van jongeren aan tijdelijke en flexibele inzet, slaan goed aan bij jongeren en genieten navolging.

Maatschappelijke stages is één van de acties om vrijwillige inzet door jongeren te stimuleren. Het kabinet stelt vanaf 2005 middelen beschikbaar voor scholen van het voortgezet onderwijs voor het coördineren en organiseren van de maatschappelijke stages. Vanaf 2007 worden deze middelen structureel en komen alle scholen hiervoor in aanmerking.

Eind 2004 heeft VWS een regeling ingesteld om vrijwillige inzet voor en door jongeren te versterken en meer jongeren vrijwilliger te laten zijn. Deze regeling moet ervoor zorgen dat het aantal jongeren dat vrijwilligerswerk doet landelijk met 1% stijgt naar 21% in 2007.

Haarlemse situatie

Haarlem heeft nog geen specifiek beleid gericht op jongeren en vrijwillige inzet.

Wel zijn de Haarlemse jongeren in oktober 2005 betrokken bij een landelijk evenement van de VNG, de Zilverrail. Hierbij konden de jongeren aangeven welke zaken zij in hun gemeente

graag veranderd zien en op welke wijze zij met de politiek hierover willen communiceren. De bedoeling is dat het project over de communicatie tussen jongeren en de politiek navolging krijgt.

Conclusie

Landelijk lopen er allerlei initiatieven om jongeren meer te betrekken bij het vrijwilligerswerk. Deze initiatieven die door het kabinet in gang zijn gezet, zijn nog niet verankerd in Haarlemse Vrijwilligersbeleid. Vrijwilligersbeleid valt vanaf 2006 onder de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). Als aandachtsgebied binnen de WMO krijgt het Vrijwilligersbeleid een nieuwe impuls. Daarbij mag het 'thema Jongeren en vrijwillige inzet' niet ontbreken en ook de landelijke initiatieven voor jongeren moeten daarin een plek krijgen.

6. Domein Educatie/ onderwijs

Het stimuleren van een zo optimaal mogelijke schoolloopbaan voor alle kinderen en jongeren in de leeftijd van 0 tot 23 jaar, met een minimum van het behalen van een
--

Om kinderen en jongeren in de leeftijd van 0 tot 23 jaar kansen te geven op een zo'n optimaal mogelijke schoolloopbaan zijn in de gemeente verschillende instrumenten ingezet. Een aantal leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs heeft te maken met een onderwijsachterstand. Met geoormerkte onderwijsachterstandenmiddelen (GOA/OAB) van de rijksoverheid worden in onderling overleg met de schoolbesturen van primair en voortgezet onderwijs en betrokken zorg- en welzijnsinstellingen hiervoor op schoolniveau activiteiten georganiseerd. In 6.1 wordt hierop nader ingegaan.

Een belangrijke speerpunt van het onderwijsachterstandenbeleid is de voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Het gaat hierbij om het stimuleren van de (taal)ontwikkeling van jonge kinderen op de peuterspeelzalen en groepen 1-2 van de basisschool. In 6.2 wordt een overzicht van alle VVE-activiteiten gegeven.

Aan de beheersing van de Nederlandse taal wordt op schoolniveau hard gewerkt. Hiernaast zijn er in de stad twee vormen van onderwijs, die gericht zijn op anderstalige leerlingen om hen de Nederlandse taal op basisniveau te leren. Basisscholieren van groep 8 met een HAVO/VWO-competentie én een talige problematiek hebben volgend schooljaar de kans om door het volgen van een extra schooljaar aan hun taalbeheersing te werken. In 6.3 komen de zogeheten schakelklassen aan de orde.

Paragraaf 6.4 gaat in op de Brede School. Deze is in eerste instantie gericht op inhoudelijke samenwerking tussen instellingen en niet persé gekoppeld aan een schoolgebouw. De inhoudelijke samenwerking kan daarentegen leiden tot huisvesting van verschillende disciplines binnen één (school)gebouw. Brede scholen vormen een belangrijk instrument in de totstandkoming van integraal jeugdbeleid. Immers, in en rondom de brede school komen de diverse onderdelen van het jeugdbeleid bij elkaar en kunnen daar op elkaar worden afgestemd en in samenhang aangeboden. Brede schoolontwikkeling maakt het mogelijk om de terreinen van het jeugdbeleid samen te brengen. Deze integrale benadering maakt het mogelijk een op maat gesneden leer- en een optimale "opgroei"-omgeving aan kinderen aan te bieden. Hierbij is er aandacht voor de individuele ontwikkeling, de gezinssituatie en de sociale context en last but not least de fysieke leefomgeving waar de school zich bevindt en de kinderen wonen. Integraal jeugdbeleid krijgt in de brede school handen en voeten. Door deze samenwerking vanuit de brede school in de buurt op te bouwen wordt gewerkt aan meerwaarde(synergie) ten opzichte van elke aanpak afzonderlijk.

Bij alle preventieve en curatieve activiteiten om ongeoorloofd schoolverzuim door leerplichtige leerlingen te voorkomen wordt in 6.5 beschreven welke activiteiten worden uitgevoerd. Deze activiteiten zijn er op gericht om zo veel mogelijk jongeren - leerplichtig en niet-leerplichtig - een startkwalificatie te laten behalen.

Ten slotte komt in paragraaf 6.6 cultuur aan de orde. De cultuurdeelname van jongeren wordt gestimuleerd en gefaciliteerd. Deelname aan cultuur bevordert de ontwikkelingsmogelijkheden van individuele jongeren en de participatie van jongeren in de samenleving.

6.1 Onderwijsachterstandenbeleid

Het stimuleren van een zo optimaal mogelijk verloop van de schoolloopbanen en een verbetering van de leerprestaties van kinderen en jongeren met onderwijsachterstand ter voorkoming en bestrijding van (verdere) onderwijsachterstanden.

In GOA-2 staat met betrekking tot de Onderwijsachterstanden de verbetering van leerprestaties en een zo optimaal mogelijk verloop van de schoolloopbanen van kinderen en jongeren in onderwijsachterstandssituaties centraal. Het beleid en de uitvoering hiervan richten zich vooral op die kinderen en hun ouders die op grond van sociaal-economische of culturele factoren een verhoogd risico lopen op onderwijsachterstanden.

In overleg met alle schoolbesturen primair- en voortgezet onderwijs, en alle besturen betrokken bij het jeugdbeleid wordt het GOA-budget ingezet voor: VVE, Onderwijskansen, beheersing van de Nederlandse taal, ondersteuning van de schoolloopbaan, schoolgebonden GOA-programma's, Opvangklas Neveninstromers, ISK, Time-Out-voorzieningen, Aanpak voortijdig schoolverlaten, schoolgebonden GOA-programma's, beleidsontwikkeling/evaluatie en de onderwijsmonitor.

Per 1 augustus 2006 wordt het gemeentelijke onderwijsachterstandenbeleid wettelijk gecontinueerd, en wordt dan in een veranderde vorm Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) genoemd.

Wettelijke kaders & maatschappelijke ontwikkelingen

Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) per 1 augustus 2006:

- Schoolbesturen ontvangen rechtstreeks vanuit de rijksoverheid middelen voor de uitvoering van de vroegschoolse periode van VVE en de huidige schoolgebonden GOA- programma's.
- De gemeente ontvangt middelen ten behoeve van:
 - VVE (bestaand taak met dien verstande dat schoolbesturen de regie van het vroegschoolse periode na 1 augustus 2006 hebben);
 - Schakelklassen, ontwikkelen en implementeren (nieuwe taak);
 - Voorkomen en bestrijden van voortijdig schoolverlaten (bestaande taak);
 - Verplicht gezamenlijk overleg tussen gemeente en schoolbesturen:
 - * ontwikkelen en implementeren van spreidingsbeleid (bevorderen van integratie, tegengaan van segregatie) (nieuwe taak);
 - * onderwijsachterstandenbeleid (bestaande taak) waaronder de inzet van de gemeentelijke middelen met betrekking tot bestrijding van onderwijsachterstanden en de doorlopende lijn van voorschoolse naar vroegschoolse periode.
- Het instellen van een toezichtsorgaan op het onderwijsachterstandenbeleid, benoemd door Burgemeester en Wethouders.
- De gemeente heeft een regierol met betrekking tot de onder aandachtsstreep twee genoemde onderwerpen.
- Specifieker als voorheen wordt de gemeentelijke taak ook om zorg te dragen voor een aaneensluitende keten van voorzieningen onderwijs-jeugdbeleid.
- Monitoring van de resultaten van het beoogd beleid, de inhoudelijke inzet en financiële middelen in relatie tot de gemaakte afspraken met de rijksoverheid in het kader van GSB-III (grootstedenbeleid).

De financiering van het huidige Onderwijsachterstandenbeleid is een specifieke doeluitkering. Vanaf 1 augustus 2006 eindigt de GOA-II-periode en zullen de hiergenoemde onderwerpen, vallend onder het wettelijke Onderwijsachterstandenbeleid, bekostigd worden via de BDU (Brede Doel Uitkering).

Haarlemse situatie

De huidige GOA- en straks OAB- activiteiten vormen een integraal onderdeel in het totale onderwijsaanbod van gemeente, scholen voor primair en voortgezet onderwijs, welzijnsinstellingen.

De GOA-financiering betreft een deelfinanciering met betrekking tot de totale kosten die de onderwijs- en welzijnsinstellingen in dit kader maken.

Met betrekking tot de schooljaren 2004-2005 en 2005-2006 heeft in 2004 bestuurlijke besluitvorming door het College van B&W en met alle schoolbesturen primair en voortgezet onderwijs, en daar waar relevant met de besturen van de instellingen betrokken bij het Jeugdbeleid, plaatsgevonden. Inmiddels zijn alle partners van Haarlem op de hoogte van de verandering van het rijksbeleid, en de wijziging in de wetgeving rondom het OAB-III-periode. In dit en volgend schooljaar zullen er afspraken gemaakt worden over de gezamenlijke verantwoordelijkheid van onderwijsinstellingen, andere partners en gemeente om het Haarlemse onderwijs op kwaliteit te houden, en gezamenlijk inspanningen te verrichten om leerlingen zoveel mogelijk kansen te bieden op een zo succesvolle schoolloopbaan. Gemeente en alle schoolbesturen voor primair en voortgezet onderwijs buigen zich momenteel in een aantal bijeenkomsten over de veranderende rollen en verantwoordelijkheden van elke betrokken partner met als doel hierover afspraken te maken.

Want naast een verandering in het GOA-beleid zijn er ook ingrijpende rijkswijzigingen met betrekking tot bijvoorbeeld de onderwijshuisvesting, onderwijsbegeleiding en de lumpsum-bekostiging van het primair onderwijs.

De stedelijke onderwijsmonitor maakt de effecten op de schoolloopbanen in het kader van de geboden onderwijskwaliteit door onderwijsinstellingen inzichtelijk, en dient als uitgangspunt voor verdere gezamenlijke beleidsvorming en – implementatie. De onderwijsmonitor maakt een essentieel onderdeel uitmaakt van de jeugdmonitor.

Relevante beleidsnota's

Het beleidsprogramma Haarlem 2003-2006, de Contourennota GOA- Haarlem 200202-006, de GOA-nota Onderwijsachterstandenbeleid Haarlem 2002-2006, de GOA-uitvoeringsplannen 2002-2004 en 2004-2006, de rapportages van de Onderwijsmonitor, geven de kaders en de concrete activiteiten aan waarbinnen besluitvorming heeft gevonden en activiteiten worden geïmplementeerd. De Evaluatierapportages GOA Haarlem 2002-2003 en 2003-2004 dragen bij aan monitoring van de resultaten van het beoogd beleid en aan mogelijke bijstelling van de ingeslagen koers.

Doel

Het stimuleren van een zo optimaal mogelijk verloop van de schoolloopbanen en een verbetering van de leerprestaties van kinderen en jongeren met onderwijsachterstand ter voorkoming en bestrijding van (verdere) onderwijsachterstanden.

Aanbod en organisatie van de uitvoering

In Haarlem zijn er 5 schoolbesturen voor primair onderwijs en 4 schoolbesturen voor voortgezet onderwijs betrokken bij het onderwijsachterstandenbeleid. In het primair onderwijs zijn 20 scholen en in het voortgezet onderwijs 8 scholen actief op het terrein van GOA. Bij de start van GOA-II hebben alle GOA-schoolbesturen een schoolbestuurlijk programma, in overleg met de eigen scholen, ingediend, en is er in een op overeenstemming gericht overleg tussen gemeente en schoolbesturen een uitvoeringsplan vastgesteld. De activiteiten die schoolgebonden uitgevoerd worden, hebben betrekking op VVE, beheersing van de Nederlandse taal, ondersteuning van de schoolloopbaan, aanpak van voortijdig schoolverlaten. Bij besluitvorming over de toekenning van ingediende GOA-activiteiten is per beleidsspeerpunt, daar waar noodzakelijk, de samenwerking met andere relevante instellingen uit het Jeugdbeleid een voorwaarde.

De ontwikkelingen bij deze instellingen dan wel de ontwikkelingen op deze terreinen hebben zijn weerslag. Zo is er nu sprake van een herijking van het peuterspeelzaalwerk, hetgeen een directe relatie heeft met de inspanningen die op het VVE-terrein verricht moeten worden.

VVE, Schakelklassen in het kader van taalbeheersing en aanpak voortijdig schoolverlaten komen in de volgende paragrafen aan de orde. Onder 'ondersteuning van de schoolloopbaan' vallen bijvoorbeeld activiteiten in het kader van huiswerkbegeleiding, georganiseerd door scholen al dan niet in samenwerking met bijvoorbeeld allochtone zelforganisaties.

Hiernaast zijn 6 basisscholen en 1 school voor voortgezet onderwijs OKP-school geworden, en hebben door een extra inhoudelijke en financiële impuls op alle schoolniveaus een inhaalslag gerealiseerd om kwalitatief goed onderwijs te kunnen garanderen.

De zorgstructuur in het primair en voortgezet onderwijs is in ontwikkeling en wordt steeds meer op schoolniveau geprofessionaliseerd. In dit kader kunnen ook de Mobiele Teams genoemd worden; een voorbeeld van een goede samenwerking tussen basisonderwijs, maatschappelijk werk en jeugdgezondheidszorg.

Gezien de doelgroep van het onderwijsachterstandenbeleid vindt er met de bestuurlijke coördinatoren WSNS overleg en afstemming plaats.

In het Haarlemse onderwijsachterstandenbeleid is de sociale competentie en sociale participatie als aandachtspunt opgenomen, omdat kinderen niet alleen over cognitieve maar ook over sociale vaardigheden dienen te beschikken om nu en later in maatschappelijke verbanden te kunnen deelnemen. Hiertoe wordt nu door een aantal GOA-scholen en de gemeente gekeken naar de huidige aanpak hiervan op schoolniveau en aanknopingspunten voor verbetering van die aanpak.

Voorts hebben gemeente en schoolbesturen besloten om gezamenlijk twee stedelijke voorzieningen voor niet-Nederlandstalige leerlingen te organiseren. Zodra kinderen in Nederland zijn, volgen basisscholieren onderwijs op de Opvangklas voor Neveninstromers of nemen scholieren voortgezet onderwijs deel aan de Internationale Schakelklas. Hiernaast is er ook een stedelijke voorziening in het kader van de aanpak voortijdig schoolverlaten gestart onder de naam Time-Out-voorzieningen (POP en TOP). In dit kader valt ook het Project Integrale Aanpak Schooluitval (PIAS) te noemen.

Registratie en monitoring zullen in het kader van de rijksafspraken een belangrijke taak van de gemeente zijn. De onderwijsmonitor zal dan ook gecontinueerd worden, waardoor ontwikkelingen in de schoolloopbanen van de Haarlemse leerlingen gemeten worden, en kunnen effecten van alle inhoudelijke en financiële inspanningen over een langere periode gemeten worden. Hiermee kan tevens een onderbouwing van de kwaliteit van het Haarlemse onderwijs aan de orde gesteld worden. Hiertoe is er in het primair onderwijs met alle schoolbesturen en de besturen van de WSNS-verbanden een gezamenlijke toetskalender afgesproken. Afgelopen zomer is bestuurlijk besloten deze toetskalender te continueren. Bovendien worden de onderwijsmonitor gezien als onderdeel van de jeugdmonitor.

Wijziging gewichtenregeling

Per 1 augustus 2007 wordt de nieuwe gewichtenregeling ingevoerd. Etniciteit als criterium wordt afgeschaft en wordt vervangen door het maximale opleidingsniveau van de ouders. Dit betekent een verschuiving van allochtone naar autochtone leerlingen. De regeling kent dan 2 gewichten: 0,3 en 1,2.

De drempel wordt 6,4% en het plafond 80% van het aantal ongewogen leerlingen.

Wat de nieuwe regeling betekent voor Haarlem is op dit moment niet bekend. Het gemeentelijk budget blijft gekoppeld aan de schoolgewichten in de gemeente. De herverdeelde effecten zijn 2 miljoen in het nadeel van de G-27. Gemeenten met veel allochtone achterstandsléerlingen gaan er fors op achteruit. Gemeenten met vooral autochtone achterstandsléerlingen gaan er op vooruit.

De wijziging van de gewichtenregeling heeft niet alleen gevolgen voor het gemeentelijk GOA-budget, maar ook voor de onderwijshuisvesting, omdat de ruimtebehoefte gekoppeld is aan de gewichtenregeling.

Participatie en communicatie

Juist om de peuters en leerlingen die in Haarlem wonen, een zo optimaal mogelijk kans te geven zich te ontwikkelen en te ontplooien is een integraal aanbod van essentieel belang. Derhalve wordt in samenwerking met alle relevante partners in de stad een sluitend ontwikkelings- en onderwijsaanbod te realiseren, waarbij de betrokken instellingen zowel in de beleidsvoorbereiding als in de besluitvorming en de implementatie een belangrijke rol spelen.

Hiernaast wordt informatie op een aantal deelaspecten verspreid (bijvoorbeeld folders), zodat de inwoners van Haarlem kennis kunnen nemen van de voorzieningen en hieraan kunnen desgewenst kunnen deelnemen.

Conclusie

Met schoolbesturen en andere betrokken besturen van het Jeugdbeleid is een goede samenwerking ontstaan. Bij de start van GOA-II hebben de betrokken besturen, in overleg met de eigen scholen en bijvoorbeeld peuterspeelzalen een voor hen op maat gesneden GOA-programma kunnen ontwikkelen, en hebben zij - binnen de gezamenlijk gestelde kaders - kunnen bepalen welke van de eigen scholen van dit programma gebruik konden maken. Hierdoor verliep de implementatie van het beleid nog effectiever en worden op een aantal beleidsspeerpunten de doelstellingen gerealiseerd.

Door de wijzigingen in het Rijksbeleid Onderwijsachterstandenbeleid en ontwikkelingen met betrekking tot andere onderwijspeerpunten (bijvoorbeeld onderwijsbegeleiding, WNSN-ontwikkeling) dienen de rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende partners anders ingevuld te worden. Alle partners hebben aangegeven die uitdaging met elkaar aan te willen gaan. Hiertoe loopt nu het najaarstraject met alle schoolbesturen in Haarlem.

6.2 Voor- en Vroegschoolse Educatie

Het stimuleren van (taal)ontwikkelingen van jonge kinderen in de peuterspeelzaal en groepen 1-2 van de basisschool ter voorkoming en bestrijding van de onderwijsachterstanden

Voor-en vroegschoolse educatie is een belangrijk deel van het beleid dat gericht is op het voorkomen en bestrijden van achterstanden in het onderwijs. Het stimuleren van de ontwikkelingen van jonge kinderen in gezinnen in sociaal-economische achterstandssituatie is altijd een van de speerpunten geweest binnen het onderwijsvoorrangsbeleid en het onderwijsachterstandenbeleid. Aanvankelijk lag het accent hier op de ontwikkelingsstimulering binnen de gezinnen door gezinsgerichte programma's (zoals Opstap en Opstapje). Vanaf 2000 is er een verschuiving opgetreden van gezinsgerichte naar centrumgerichte voorschoolse educatie. Onder het huidige beleid waar de doorgaande lijn in de ontwikkeling van 2,5 tot 6 jaar centraal staat, zijn ook de kleutergroepen van het

basisonderwijs bij het beleid betrokken en spreekt men van Voor-en Vroegschoolse Educatie (VVE).

Wettelijke kaders & maatschappelijke ontwikkelingen

In GOA-2 staat met betrekking tot de Onderwijsachterstanden de verbetering van leerprestaties en een zo optimaal mogelijk verloop van de schoolloopbanen van kinderen en jongeren in achterstandssituaties centraal.

Per 1 augustus 2006 wordt het gemeentelijke onderwijsachterstandenbeleid wettelijk gecontinueerd. Ten aanzien van VVE zijn 2 AmvB's (Algemene maatregel van Bestuur) aangekondigd. Deze nadere regels kunnen worden gegeven ter uitvoering van het onderwijsachterstandenbeleid (vervanging landelijk beleidskader) en het verzamelen en vastleggen van gegevens.

Op dit moment is het onduidelijk welke voornemens er zijn om nadere regels vast te stellen op VVE. Nadere regels zouden betrekking kunnen hebben op de doelstelling van VVE, de omschrijving van de doelgroep, de omschrijving van het begrip 'bereik' en kwaliteitscriteria.

Met het Rijk zijn de prestatieafspraken vastgelegd in een convenant. Vooralsnog gaan wij ervan uit dat die niet doorbroken wordt door de AmvB.

Haarlemse situatie

In Haarlem wonen 1506 kinderen tussen de 2 en 6 jaar die onder de doelgroep vallen van het VVE beleid. Momenteel worden ruim 500 kinderen bereikt. Met het Rijk is in een convenant vastgelegd dat in 2009 (eind GSBIII) 753 doelgroepkinderen moeten deelnemen aan een VVE-programma.

Inmiddels zijn de VVE-programma's ingevoerd in de wijken met de grootste concentratie doelgroepkinderen. Het verder uitbreiden van programma's stelt ons voor nieuwe strategische keuzes. Verdunning van de concentratie doelgroepkinderen betekent dat de kosten per doelgroepkind hoger worden. Meer nog dan voorheen zal de aanpak van onderwijsachterstanden bij jonge kinderen om maatwerk vragen en dus op een integrale aanpak van partners in het jeugdbeleid.

Voor de kwantitatieve en kwalitatieve resultaten van deze beleidsimpuls wordt momenteel een Haarlemse VVE-monitor ontwikkeld.

Relevante beleidsstukken

Met betrekking tot VVE zijn de volgende beleidsstukken relevant: het Beleidsprogramma Haarlem 2003-2006, GSBIII/OPH2, 'Peuterspeelzaal als onderdeel van de voorschoolse educatie', Contourennota Onderwijsachterstandenbeleid Haarlem 2002-2006, GOA-uitvoeringsplan 2002-2004 en 2004-2006, Evaluatierapportages GOA 2002-2003 en 2003-2004.

Doel

Het stimuleren van de ontwikkeling van jonge kinderen uit gezinnen met een sociaal-economische achterstandssituatie.

Indicatoren	Nulmeting	Doelstelling voor 2009
Aantal (t.o.v. de doelgroep achterstandsl leerlingen) peuters en kleuters dat deelneemt aan voor- en vroegschoolse programma's.	502 (2002-2003)	753
Verdeling allochtoon en autochtoon		20% autochtoon= 151 80% allochtoon= 602

Het getal 753 vertegenwoordigt de helft van 753 4- en 5 jarige gewichtenleerlingen + evenveel kinderen tussen 2 en 4 jaar. (aangenomen is dat het aantal doelgroepkinderen in de leeftijdsgroep 2 en 3 jaar even groot is als het aantal 4 en 5 jarigen).

Aanbod & organisatie van de uitvoering

VVE wordt uitgevoerd in speciaal daarvoor toegeruste VVE-peuterspeelzalen en VVE-groepen 1 en 2 van het basisonderwijs. Het beleid in Haarlem kenmerkt zich door de volgende kwaliteitseisen:

uitvoering van de door het Rijk erkende programma's Piramide en Kaleidoscoop, deskundige peuterspeelzaalleidsters en leerkrachten, 4^{de} dagdeel peuterspeelzaal, doorgaande lijn peuterspeelzaal naar basisonderwijs, onderdeel van het Integrale jeugdbeleid Haarlem en versterking van de oudercomponent. Ter voorkoming van segregatie kent Haarlem geen specifiek voor de doelgroep ingerichte peuterspeelzalen.

Bijna 40% van de Haarlemse 0-4 jarigen maakt gebruik van de kinderopvang. Zij maken nu nog niet of nauwelijks gebruik van de VVE-programma's. Onderzocht gaat worden hoeveel doelgroepkinderen gebruik maken van deze voorziening en of een uitbreiding naar de kinderopvang wenselijk en haalbaar is.

De aanpak kent 4 elementen: versterking van de basisvoorzieningen, een goede toeleiding naar deze voorzieningen, uitvoering van de Voor- en vroegschoolse programma's en versterking van de zorgstructuur rond onderwijs en peuterspeelzaalwerk.

De volgende partners zijn betrokken bij het VVE-beleid: scholen voor primair onderwijs, aanbieders peuterspeelzaalwerk, jeugdgezondheidszorg, Oog (Brede school), Humanitas, Bureau Jeugdzorg, Leger des Heils, de Drielanden, aanbieders kinderopvang, bibliotheek.

De gemeente heeft de regierol over het totale VVE-beleid.

Door gemeente, onderwijs, welzijnsinstellingen en andere partners worden, naast de projectgelden, reguliere middelen ingezet voor het realiseren van het VVE-aanpak.

Participatie en communicatie

De gemeente is van mening dat het VVE-beleid alleen in samenspraak met het veld opgezet en uitgevoerd kan worden. Daarbij wordt een beroep gedaan op de kerngroep VVE als meedenk en klankbordgroep. De VVE-coördinatoren worden als directe vertegenwoordigers bij het traject betrokken. Er is een verzoek gedaan aan het Platform 0-12 jaar om te komen tot de instelling van een stedelijke stuurgroep VVE. Er vindt afstemming plaats met de werkgroep GOA-PO.

Conclusie

De gemeente Haarlem moet in de komende jaren een flinke slag maken in het VVE-beleid. Het bereik van het aantal doelgroepkinderen moet worden verhoogd waardoor er gekeken moet worden naar mogelijkheden van uitbreiding bij de huidige locaties, maar ook moet worden onderzocht of andere initiatieven opgenomen kunnen worden in het VVE-beleid. Ook kwalitatief is het van belang de VVE-ontwikkeling tegen het licht te houden met het oog op de gewenste effectiviteit bij het tegengaan van onderwijsachterstanden bij jonge kinderen. VVE-beleid staat duidelijk op de politieke agenda. Het draagvlak in de stad is groot. Er is geïnvesteerd in de professionaliteit van peuterspeelzalen. De structuur en de organisatie van het peuterspeelzaalwerk wordt verbeterd om een goed VVE-beleid uit te kunnen voeren. Peuterspeelzaalwerk is geen basisvoorziening. Er is geen aanbod voor peuters in de kinderdagverblijven. Gezinsgerichte programma's hebben zich steeds meer ontwikkeld als centrumgerichte programma's, terwijl er sprake zou moeten zijn van aanvulling.

De verantwoordelijkheid van het onderwijsachterstandenbeleid verschuift van de gemeente naar schoolbesturen. Gemeente is verantwoordelijk voor de voorschoolse periode en de schoolbesturen voor de vroegschoolse periode. Er is dus een knip aangebracht tussen de voor- en vroegschoolse educatie.

Het VVE-beleid is ingezet in wijken met een hoge concentratie doelgroepkinderen. Het uitbreiden naar andere delen van de stad met een lager percentage doelgroepkinderen vraagt een strategie van maatwerk van alle betrokken partners.

De voorgenomen AmvB die nadere regels stellen voor het te voeren beleid en het verzamelen en vastleggen van gegevens zijn nog niet bekend. De wijziging van de gewichtenregeling heeft financiële consequenties op gemeente- en schoolniveau.

6.3 Schakelklassen

Het realiseren van een stedelijke voorziening om autochtone en allochtone leerlingen met een talige problematiek en met de HAVO/ VWO-potentie te stimuleren om in een extra jaar verder te werken aan de Nederlandse taalbeheersing om vervolgens te kunnen doorstromen naar HAVO/ VWO, en het realiseren/ continueren van bestaande stedelijke voorzieningen ten behoeve van anderstalige leerlingen die in Nederland komen wonen met als doel de Nederlandse taal op basisniveau te leren beheersen zodat zij naar een reguliere school kunnen doorstromen.

Wettelijke kaders & maatschappelijke ontwikkelingen

In het kader van GSBIII/OPHII is er met de rijksoverheid afgesproken om 4 schakelklassen te realiseren. De schakelklassen vormen, in het kader van het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden en voortijdig schoolverlaten, een belangrijke speerpunt van de nieuwe Wet onderwijsachterstandenbeleid (OAB) (zie voor een toelichting hierover de informatie onder het aandachtsveld Onderwijsachterstandenbeleid).

Haarlemse situatie

Met betrekking tot de doelgroep leerlingen met talige problematiek heeft Haarlem in overleg met alle schoolbesturen primair en voortgezet onderwijs gekozen voor vergroting van deelname aan VVE-talige programma's (peuterspeelzaal en groepen 1-2 van de basisschool) en de verhoging van taalprestaties in groepen 3 tot en met 8 en voortgezet onderwijs ten einde de taalprestaties van deze doelgroep leerlingen zodanig te verhogen dat zij naar hogere vormen van onderwijs kunnen doorstromen én ter voorkoming van voortijdig schoolverlaten. Ook zijn er momenteel 2 stedelijke voorzieningen voor anderstalige leerlingen.

Anderstalige leerlingen

Voor anderstalige leerlingen die in Nederland komen wonen, zijn in Haarlem twee stedelijke voorzieningen, in overleg met alle schoolbesturen primair en voortgezet onderwijs, in het leven geroepen waaraan anderstalige leerlingen specifiek taalonderwijs kunnen volgen. Voor het primair onderwijs is dat de Opvangklas voor Neveninstromers deel en voor het voortgezet onderwijs is dat de Internationale Schakelklas. Deze voorzieningen staan onder druk doordat de instroom van anderstalige leerlingen sterk afneemt (resultaten van beleid van Minister Verdonk).

Leerlingen met talige problemen (overgang primair naar voortgezet onderwijs)

Hiernaast wordt nu, in samenwerking met alle schoolbesturen primair- en voortgezet onderwijs, een stedelijke voorziening Kopklas of Taalklas (uitwerkingsvormen van een schakelklas) voorbereid voor autochtone en allochtone leerlingen met een talige problematiek en met de potentie (capaciteit, inzet en motivatie) om naar HAVO/VWO te kunnen doorstromen maar die nog een extra jaar nodig hebben om aan hun taalvaardigheden te werken. Door in dit extra jaar in de kopklas vooral veel aandacht te besteden aan de beheersing en verdere ontwikkeling van de Nederlandse taal, leren leerlingen de basisvaardigheden, waardoor zij met succes de HAVO/VWO-schoolloopbaan kunnen doorlopen, en het risico van leerachterstand danwel drop-out. De bedoeling is dat de Kopklas/ Taalklas bij de start van het schooljaar 2006-2007 operationeel is.

Doel

Het realiseren van een stedelijke voorziening om autochtone en allochtone leerlingen met een talige problematiek en met de HAVO/VWO-potentie te stimuleren om in een extra jaar verder te werken aan de Nederlandse taalbeheersing om vervolgens te kunnen doorstromen naar HAVO/VWO, en

het realiseren/ continueren van bestaande stedelijke voorzieningen ten behoeve van anderstalige leerlingen die in Nederland komen wonen met als doel de Nederlandse taal op basisniveau te leren beheersen zodat zij naar een reguliere school kunnen doorstromen.

Aanbod en organisatie van de uitvoering

Momenteel wordt gewerkt aan een plan van aanpak voor de Kopklas/ Taalklas, zowel op organisatorisch als op inhoudelijk niveau.

Participatie en communicatie

In het plan van aanpak is een communicatieparagraaf opgenomen. Momenteel wordt een brief aan alle scholen inzake informatie over de kopklas, de doelgroep, de organisatie, de inhoud en de selectie van leerlingen geformuleerd. Ook wordt een soortgelijke brief voor ouders momenteel geschreven.

Conclusie

Alle schoolbesturen voor primair en voortgezet onderwijs zijn vanaf de bekendmaking van de kopklas door het Ministerie betrokken bij de beleidsontwikkeling en - voorbereidingen in deze. Er is een stuurgroep Schakelklassen in opdracht van het Bestuurlijk Overleg Primair en Voortgezet Onderwijs ingesteld, die zich bezighoudt met het formuleren van de kaders van de kopklas, de organisatie, de inhoud, de werkwijze, de locatie van de Kopklas/ Taalklas, de doelgroepdefiniëring, de werving van de doelgroep en de selectie van aan te stellen coördinator en leerkrachten.

Momenteel wordt er gezocht naar een locatie voor de Kopklas/ Taalklas.

6.4 Brede School

De Brede School gaat uit van een sluitende aanpak en een doorgaande lijn in de educatie, de zorg en de opvang van kinderen van 0 tot 12 jaar. Het gaat hierbij om het creëren van herkenbare, laagdrempelige en op elkaar aansluitende voorzieningen in de directe omgeving van kinderen, ouders en wijkbewoners. Daarmee staat de Brede School als het ware boven en tussen de diverse domeinen en is er voor gekozen de brede schoolontwikkeling uit te werken in het domein Educatie/ onderwijs

Wettelijke kaders & maatschappelijke ontwikkelingen

Landelijk worden er steeds meer Brede School gevormd. Ook in Haarlem verbreden we het aanbod en het aantal Brede Scholen. Een Brede School is een school die nauw samenwerkt met andere partners, zoals bijvoorbeeld de welzijnsinstellingen, peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, sportverenigingen en zorginstellingen. Naast de inhoudelijke samenwerking wordt de Brede School vormgegeven in een (school)gebouw, dit is echter niet de primaire doelstelling van een Brede School.

De Brede school kan verschillende functies hebben, afhankelijk van de wensen in de wijk waar de Brede School zich bevindt en mede om deze reden is geen Brede School hetzelfde.

Haarlemse situatie

In Haarlem zijn momenteel 7 Brede Schoollocaties, bestaande uit 15 scholen, te weten: in Noord: de Dolfijn; de Poort en de Ark; in Schalkwijk: de Meer en de Piramide, Al Ihklaas; in Oost: De Viersprong, Franciscus Xaverius, Martin Luther King, St. Bernardusschool, J.J. Hamelink en de Zuiderpolder; in Centrum Zuid: de Dreefschool en in Zuid West: de Bavo school-West en de Peppelaar.

De Brede Scholen Piramide & de Meer (Schalkwijk) en de Dolfijn (Noord) bestaan al vijf jaar, de andere Brede Scholen zijn in 2005 gestart en zijn momenteel in ontwikkeling naar Brede Scholen.

Doel

Het transformeren van solitaire basisscholen naar samenwerkingsverbanden met diverse aanbieders van jeugdvoorzieningen, met het doel gezamenlijk vorm te geven aan een op maat gesneden leer- en een optimale “opgroei”-omgeving. Beoogd eindresultaat zijn verhoogde ontwikkelingskansen voor kinderen van 2-12 jaar.

Nevendoelstelling is vanuit de inhoudelijke samenwerking te komen tot het clusteren van het aanbod van onderwijs en voorzieningen in één (school)gebouw.

Aanbod en organisatie van de uitvoering

Voor de coördinatie van de Brede School ontwikkeling is het Haarlems Coördinatie Team Jeugd (HCJ) aangesteld. Het HCJ zorgt ervoor dat:

- De brede schoolontwikkeling een nieuwe impuls krijgt;
- De brede schoolontwikkeling wordt ingebed in het Haarlemse jeugdbeleid;
- De bestaande, versnipperde praktijk meer sturing krijgt;
- De samenwerking tussen de betrokken organisaties verbetert en
- De gezamenlijke inspanningen van de betrokken organisaties meer resultaat opleveren.

Conclusie

Stimuleren van Brede schoolontwikkeling, zowel in het basis-, speciaal- en voortgezet onderwijs, als belangrijk instrument om tot integraal jeugdbeleid te komen.

In de outputafspraken van de verschillende aanbieders van jeugd- en welzijns-, sport- en cultuuractiviteiten moet worden gestuurd op de ontwikkeling naar Brede Scholen en daarmee het bevorderen van de samenhang (integraliteit van) in het bereik.

Uitbreiding van het aantal Brede Scholen in Haarlem Dit in het belang van een integrale aanpak om kinderen een zo optimaal mogelijke leer- en “opgroei”-omgeving aan te bieden. In de komende periode wordt gekeken naar de mogelijkheid van verdere verdieping van de Brede-School aanpak op schoolniveau, stroomlijning van de samenwerkingsverbanden en een groter bereik onder scholen.

6.5 Voorkomen en voortijdig schoolverlaten/ Leerplicht en RMC

Voorkoming van ongeoorloofd schoolverzuim en schooluitval door leerplichtige jongeren en het bevorderen van het behalen van een startkwalificatie door zoveel mogelijk - leerplichtige én niet-leerplichtige - jongeren.

Wettelijke kaders & Maatschappelijke ontwikkelingen

De Leerplichtwet ziet toe op de naleving van de leerplicht door kinderen en jongeren in de leeftijd van 5 jaar tot het einde van het schooljaar waarin zij de leeftijd van 16 jaar (volledig leerplichtig) resp. 17 jaar (partieel leerplichtig) hebben bereikt.

De RMC-wet richt zich op het voorkomen van voortijdig schoolverlaten door jongeren tot 23 jaar die nog geen startkwalificatie hebben behaald, dat wil zeggen een diploma op minimaal het niveau

HAVO / VWO dan wel MBO niveau 2.

Deze gemeentelijke taken kunnen niet los worden gezien van het beleidsterrein 'Voorkomen voortijdig schoolverlaten'.

In Europees verband is in dit kader als doelstelling geformuleerd het terugdringen van het aantal voortijdige schoolverlaters met 30 % in 2006 oplopend tot 50 % in 2010 ten opzichte van 1999 (Lissabon doelstelling).

Ten aanzien van het rijksbeleid voortijdig schoolverlaten wordt gewezen op Operatie Jong, de versterking van de preventie op scholen middels het zgn. ZIOS, de facilitering van rebound-voorzieningen en de ombuiging van de GOA-geldstromen naar de schoolbesturen (OAB).

Haarlemse situatie

Relevante beleidsstukken

- Beleidsprogramma Haarlem 2003 – 2006 (onder Maatschappelijke ontwikkeling en cultuur, Jongeren van 12 – 24 jaar).
Doelen:
 - voortijdig schoolverlaten daalt met 30 %
 - niet halen startkwalificatie daalt met 10 %
- Notitie 'Naar een regionale samenwerking Leerplicht/ RMC' (november 2003), alsmede het daaruit voortvloeiende besluitvormingstraject.
Doel:
 - realiseren van een regionaal meld- en registratiepunt Leerplicht/ RMC (Zuid-Kennemerland en de IJmond)
- Ambtsinstructie leerplicht Haarlem (augustus 2005).
Doel:
 - instructie op grond van artikel 16 van de Leerplichtwet, welke tenminste bevat: wijze van uitvoering van leerplichttaken, wijze van overleg/ samenwerking met regiogemeenten en betrokken instellingen
- OPH doelstelling (GSBIII) ten aanzien van voortijdig schoolverlaten.
Doel:
 - het halen van de rijksindicator: Het aantal scholieren dat herplaatst is met het oog op het alsnog behalen van een startkwalificatie wordt verhoogd tot 227 in 2010.

Demografische gegevens

Alle leerplichtige jongeren staan geregistreerd in het leerplichtadministratiesysteem, dat een koppeling heeft met het GBA (Gemeentelijke Basis Administratie). De niet-leerplichtige jongeren zonder startkwalificatie worden, via meldingen van scholen en CWI, geregistreerd door de RMC-functie.

De gegevens die moeten worden geregistreerd zijn wettelijk vastgelegd.

Doel

De doelen zijn deels wettelijk bepaald (uitvoering leerplicht- en RMC-wet).

Wat het voortijdig schoolverlaten betreft is de doelstelling in Europees verband vastgelegd, en nader (kwantitatief) vertaald in het OPH.

Aanvullend doel: versterking van de preventie voortijdig schoolverlaten.

De in dit kader geformuleerde doelstellingen zijn niet los te zien van het aandachtsveld Onderwijs en arbeidsmarkt, waarin onder andere nader wordt ingegaan op het jongerenloket Haarlem.

Aanbod & Organisatie van de uitvoering

1. huidige aanbod - activiteiten/ voorzieningen; wie doet wat, met welke verantwoordelijkheid? Toezicht op de handhaving van de Leerplichtwet wordt in deze regio uitgevoerd door de afzonderlijke gemeenten. De gemeente Haarlem voert de leerplichtfunctie uit voor Bennebroek en Zandvoort.

Kennisgevingen van in- en uitschrijvingen en ongeoorloofd schoolverzuim worden door de scholen gedaan bij de leerplichtambtenaar van de woongemeente van de jongere.

De RMC-functie wordt in regionaal verband uitgevoerd. Voor deze RMC-regio, te weten Zuid-Kennemerland en de IJmond, vindt de uitvoering plaats door het Regionaal Bureau Onderwijs (RBO). Het RBO voert de registratie en heeft RMC-trajectbegeleiders in dienst. Scholen melden de voortijdige schoolverlaters via een on-line meldsysteem aan het RBO. De RMC-coördinator is in dienst van de gemeente Haarlem.

In de preventieve sfeer worden vanuit de OPH-gelden diverse activiteiten ondersteund in het kader van het Project Integrale Aanpak Schooluitval (PIAS), inhoudende dat elke school voor VMBO een zorgteam heeft of met een zorgteam werkt, met een link naar het PIAS loket bij Bureau Jeugdzorg, het allochtone mentorenteam BJZ en de time-out projecten TOP en POP.

Een andere ontwikkeling in het kader van het voorkomen van voortijdig schoolverlaten is het Regionaal Arrangement Haarlem e.o., dat is gericht op een versterking van het VMBO, een betere aansluiting tussen het VMBO, het MBO en het bedrijfsleven, een optimale huisvesting voor het VMBO, een goede opvang en doorstroom van LWOO-leerlingen, een betere relatie tussen het primair en voortgezet onderwijs en onderwijskundige vernieuwing.

2. Analyse van de huidige situatie (op grond van de geformuleerde doelstelling)

Sterke punten

- Regionale besluitvorming om te komen tot een regionaal meld- en registratiepunt leerplicht/ RMC;
- Ontwikkelingen Regionaal Arrangement;
- Aanwezigheid van zorgteams op het VMBO;
- Time-outvoorzieningen TOP en POP.

Verbeterpunten

- Onvoldoende afstemming tussen de ketenpartijen Leerplicht;
- Landelijk probleem: slechts één teldatum ROC (1 oktober), waardoor beperkte instroom-mogelijkheid gedurende een schooljaar;
- Knelpunten m.b.t. formatieomvang leerplicht;
- Onduidelijke overlegstructuur rondom voortijdig schoolverlaten;
- Rendement OPH-projecten (PIAS, TOP, POP) niet helder.

3. Vormen van een toekomstbeeld, wenselijk aanbod

- Realiseren van een sluitende registratie Leerplicht/ RMC door middel van een regionaal meld- en registratiepunt;

- Op termijn blijven streven naar regionale samenwerking in de uitvoering van de leerplichtfunctie (naast de registratie);
- Ontwikkelingen Regionaal Arrangement;
- Op basis van een convenant tussen leerplicht Haarlem en de diverse ketenpartijen (Raad voor de Kinderbescherming, AMK, Jeugdzorg, OM, Halt e.d.) komen tot een versterkte aanpak schoolverzuim;
- Op basis van co-financiering tussen gemeente (OPH) en scholen (en andere relevante partijen) komen tot heldere prestatieafspraken over (preventieve) activiteiten in het kader van voortijdig schoolverlaten;
- Deel OPH-gelden inzetten voor RMC-trajectbegeleiding/ leerplichtfunctie;
- Verbetering overlegstructuur rondom voortijdig schoolverlaten.

4. Monitoring & Evaluatie

Nader uit te werken (zie onder conclusie).

5. Logische samenwerkingsverbanden INTERN / EXTERN

Partijen intern: beleidsadviseur voortijdig schoolverlaten, RMC-coördinator, hoofd bureau leerplicht

Partijen extern: scholen (PO / VO / ROC), RBO (RMC-functie), Bureau Jeugdzorg, MKB (midden-en kleinbedrijf), Raad voor de Kinderbescherming, AMK, Jeugdzorg, OM, Halt, Jeugdriagg, GGD

Participatie en communicatie

De gemeentelijke taken in het kader van leerplicht en voortijdig schoolverlaten dragen bij aan het vergroten van de kansen van kinderen en jongeren en daarmee aan een goede participatie binnen de samenleving. Bij deze terreinen zijn diverse partijen betrokken, zoals hierboven aangegeven. Ook bestaan er, zeker wat het onderdeel leerplicht betreft, duidelijke dwarsverbanden met diverse andere domeinen zoals opvoedings- en gezinsondersteuning, gezondheidszorg, hulpverlening en zorg en veiligheid. Het onderdeel voortijdig schoolverlaten heeft met name een duidelijke relatie met het domein Onderwijs en arbeidsmarkt.

Conclusie

De gemeentelijke taken in het kader van leerplicht en voortijdig schoolverlaten zijn belangrijk voor het realiseren van de doelstellingen. Een belangrijke ontwikkeling in dit kader is de totstandkoming van een regionaal registratiesysteem leerplicht/ RMC. Verder is van belang de preventieve en curatieve activiteiten voort te zetten en waar mogelijk uit te bouwen. Bij preventie ligt de nadruk bij de scholen zelf, die verantwoordelijk zijn voor de eigen zorgstructuur. Vanuit OPH kan de gemeente het PIAS project en de TOP en POP voorzieningen financieel ondersteunen, alsmede overgaan tot versterking van de leerplicht- en RMC-functie. Daarnaast is het van belang de samenwerking tussen de ketenpartijen die betrokken zijn bij schoolverzuim te versterken.

6.6 Cultuur

De functie cultuur richt zich op het stimuleren en faciliteren van jongeren bij deelname culturele activiteiten binnen stad Haarlem.

Wettelijke kaders & maatschappelijke ontwikkelingen

De aanwezigheid van kunst en cultuur op zichzelf is te zien als maatschappelijk rendement voor de stad. Daarnaast functioneert cultuur als economische motor voor de stad en als bevorderaar van sociale cohesie. Cultuur schept immers werkgelegenheid, levert een bijdrage aan een stedelijke ambiance, geeft inhoud en betekenis aan het leven en draagt bij aan cultureel bewustzijn en daarmee

aan de ontwikkeling van een eigen identiteit. Het biedt houvast om te bepalen wat van waarde is en het stimuleert mensen om nieuwe ervaringen op te doen en nieuwe ideeën te ontwikkelen. De culturele instellingen, de producenten en de kunstenaars dragen bij aan een levendig klimaat in de stad. De leefbaarheid en de aantrekkingskracht van de stad worden hiermee bevorderd. Dit wordt gewaardeerd door bewoners, bezoekers en bedrijven (cultuurnota 2005-2008).

Vanuit de gedachte dat de jeugd de toekomst heeft en dat de latere gebruikers van culturele voorzieningen daarom op jonge leeftijd met zoveel mogelijk facetten van de cultuur in aanraking dienen te komen, heeft aandacht voor de jeugd altijd een hoge prioriteit gehad. Deze hoge prioriteit uit zich enerzijds in het door de afdeling Cultuur geïnitieerde en uitgevoerde beleid gericht op het onderwijs. Anderzijds worden instellingen, die door de gemeente worden gesubsidieerd, gestimuleerd om in de uitvoering aandacht te geven aan deze doelgroep van kinderen en jongeren. Daarbij moet worden opgemerkt dat de meeste culturele instellingen doordrongen zijn van de noodzaak om te investeren in jeugd om in de toekomst verzekerd te zijn van publieke belangstelling.

Naast het aanbod van instellingen (podia en musea) zijn in Haarlem een groot aantal organisaties actief die cultuureducatie of bevordering van het gebruik van kunst en cultuur als hun werkveld hebben.

Haarlemse situatie

Relevante beleidsstukken

- Cultuurnota 2005-2008, Beleidsuitgangspunten:
 - De rol van de gemeentelijke overheid bij het cultuurbeleid ligt bij het faciliteren en het stimuleren van kunst en cultuur;
 - Er moeten een basisinfrastructuur en een basisaanbod zijn die passen bij de stad;
 - Er moet ruimte zijn voor culturele bloei en voor topkwaliteit;
 - Bereikbaarheid van kunst en cultuur voor alle Haarlemmers verdient aandacht.

Doel

De gemeente stimuleert en faciliteert cultuurdeelname van jongeren binnen Haarlem. Deelname aan cultuur bevordert de ontwikkelingsmogelijkheden van individuele jongeren en de participatie van jongeren in de samenleving.

Aanbod en organisatie van de uitvoering

Kunstmenu Primair onderwijs is het aanbod van Culturele activiteiten zoals toneel- en dansvoorstellingen (op school of in theaters), muziekvoorstellingen/ concerten (idem), films (Filmschuur) Rondleidingen in het Frans Hals museum en Teylers Museum, literaire activiteiten voor het primair onderwijs in Haarlem. Het Kunstmenu is zo ingericht dat elke leerling in de basisschool tenminste 1 maal in een periode van 8 jaar kennismaakt met 1 van de kunstdisciplines. Scholen leveren een bijdrage in de kosten door middel van de afdracht van een deel van de Londo-vergoeding voor culturele activiteiten. Verder zijn aan deelname geen kosten verbonden.

Nagenoeg alle Haarlemse scholen voor basis- en speciaal onderwijs nemen deel aan het programma.

Culturele en Kunstzinnige Vorming (CKV) is een verplicht vak in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs. Bij HAVO en VWO ligt het accent op het bezoeken van culturele activiteiten door leerlingen, niet in schoolverband maar zoveel mogelijk zelfstandig.

Het netwerk bestaat uit docenten van scholen uit Haarlem en de regio en medewerkers van alle cultuurinstellingen. Samen zorgen zij voor een geschikt aanbod voor de leerlingen. Tot de coördinatie behoort de organisatie van het Rondje Cultuur, een kennismakingsrondje langs verschillende cultuurinstellingen voor leerlingen, het secretariaat van de werkgroep CKV I, en de organisatie van de 4 maal per schooljaar te houden presentatiedagen voor docenten. Op deze middagen presenteren de instellingen hun voor CKVers geschikte aanbod.

De Leeshit wordt georganiseerd door de Stichting Jeugdliteratuurprijs Haarlem en heeft tot doel het lezen bij scholieren Voortgezet Onderwijs (VO) te bevorderen. De leeshit is een wedstrijd voor schoolklassen uit de eerste drie jaar VO. Er zijn prijzen voor de klassen die in de ogen van de jury er het best in slagen om 1 van de jeugd boeken uit de groslijst tot een voor het podium geschikte vorm te bewerken. Een medewerker van de afdeling cultuur organiseert en coördineert deze activiteit.

Via de afdeling Cultuur zijn *subsidies* aan te vragen voor activiteiten op het gebied van kunst- en cultuureducatie. Scholen voor voortgezet onderwijs kunnen via de 'Regeling Culturele Activiteiten Voortgezet Onderwijs' subsidies aanvragen voor door henzelf te organiseren activiteiten zoals theatervoorstellingen, concerten of museumbezoek. Binnen de middelen van het Cultuurstimulerings Fonds is een bedrag geormerkt voor projecten die zich richten op cultuureducatie voor kinderen en jongeren, zowel binnen als buiten de school.

Het Actieplan Cultuurbereik is een regeling van het ministerie van OCW die ten doel heeft om in cofinanciering met gemeenten en provincies cultuurdeelname te bevorderen, met name door het betrekken van nieuwe doelgroepen bij kunst en cultuur. Tot die doelgroepen behoren met name jongeren en allochtonen. De uitvoering van de regeling ligt bij de 30 grotere gemeenten en de provincies. Het hierboven genoemde cultuurstimuleringsfonds is voor een groot deel gevuld met actieplan gelden, afkomstig van Rijk, provincie en gemeente. Het actieplan loopt tot en met 2008

De Regeling versterking Cultuureducatie Primair Onderwijs is in 2005 door OCW in het leven geroepen en heeft als doel cultuureducatie in het Primair Onderwijs te versterken. Deelnemende scholen ontvangen een bijdrage van €10,90 per leerling om daarmee visie, beleid en een daarmee samenhangend activiteitenpakket op het gebied van cultuureducatie te ontwikkelen. Vanaf 2007 ontvangen alle scholen voor PO deze bijdrage als onderdeel van de lumpsum.

In het kader van dezelfde regeling ontvangen gemeenten een bijdrage voor flankerend beleid bij de regeling. In Haarlem is deze taak, met de bijbehorende middelen aan Kreater overgedragen.

Muziekcentrum Zuid Kennemerland (MZK),

Bij het MZK ligt het accent op vocaal en instrumentaal onderwijs aan voornamelijk kinderen en jongeren. Tot het MZK behoren ook een theaterschool, een musical- en een cabaretopleiding. Daarnaast verzorgt het MZK projecten en ondersteuning aan het PO.

Kreater kunsteducatie verzorgt cursussen op het gebied van kunst en cultuur, actief en passief. Kinderen en jongeren maken minder gebruik van het aanbod dan volwassenen. In opdracht van de Provincie Noord Holland en met gebruikmaking van een door de provincie beschikbaar gesteld subsidie verzorgt Kreater voor de regio Zuid Kennemerland de steunfunctie cultuureducatie (*Kunst in de school*). Hieronder valt een kunstaanbod voor

primair onderwijs en de basisvorming, projectenaanbod, ondersteuning aan en begeleiding van leerkrachten. Uit hoofde van deze functie coördineert Kreater tevens de netwerken voor CKV in het Voortgezet Middelbaar Beroepsonderwijs (VMBO).

Het ligt in de bedoeling dat Kreater en Muziekcentrum, samen met de Volksuniversiteit op afzienbare termijn het Centrum voor cultuureducatie en Vrije tijd gaan vormen dit centrum, zal naast organisator van een breed cultuureducatief aanbod, een expertisecentrum worden op dit gebied, ten behoeve van het onderwijs, amateurkunstbeoefenaars en professionele kunstinstituten.

Wereldkindertheater is een cursus- en productie-instituut voor theater door kinderen. Het WKT organiseert ook i.s.m. Radius projecten op maat voor club- en buurthuizen.

Het Haarlems Interscholair Toernooi (HIT) is een toernooi waarin leerlingen uit het voortgezet onderwijs met elkaar wedijveren om prijzen op het gebied van theater, cabaret, muziek, dans en beeldende kunst en vormgeving. Het Hit wordt georganiseerd door de gelijknamige stichting met een financiële bijdrage van de gemeente.

Het Prinses Christina Concours is een landelijke competitie voor muzikaal talent van de aankomende conservatoriumgeneratie. In West-Nederland heeft het voormalige Haarlemse Concertgebouw altijd als locatie gediend voor de laatste voorrondes. Sinds de sluiting van het gebouw is men uitgeweken naar andere locaties, onder meer in Zaanstad. Het is de wens van het Prinses Christina Concours om de nieuwe Philharmonie opnieuw als locatie voor West-Nederland te kiezen. Dat zou ook voor de binding van de Philharmonie met jonge publieksgroepen een goede zaak zijn. De organisatoren ontvangen een bijdrage van de gemeente.

Nagenoeg alle professionele kunstinstituten in Haarlem (Theaters, concertzalen, musea) maken in hun aanbod ruimte voor kinderen en jongeren. Naast een aanbod van voorstellingen, concerten en speciale tentoonstellingen werken alle instellingen mee aan de CKV netwerken.

Op wat grotere afstand van het gemeentelijk beleid, maar zeker niet te verwaarlozen is de bijdrage van alle niet gesubsidieerde /commerciële organisaties die lessen geven op het gebied van dans, muziek (privé muzieklessen), toneel en beeldende kunst. Lessen bij dans- en balletscholen, evenals privé-muzieklessen worden voornamelijk afgenomen door een jonger publiek.

Participatie en communicatie

De rol van de gemeente ligt bij het faciliteren en stimuleren van kunst en cultuur binnen de Haarlemse samenleving. Voor jongeren is er vooral een insteek op het gebied van cultuureducatie. De basisinfrastructuur zorgt voor een optimale samenwerking tussen diverse culturele organisaties en vergroot de toegankelijkheid van jeugd op het algehele aanbod. Daarnaast wordt deelname aan cultuur en kunst gestimuleerd door een bijdrage aan subsidies.

Conclusie

Het beleid betreffende kunst en cultuur is gericht op het structureel in standhouden en stimuleren van het culturele aanbod voor onder anderen de jeugd. Aandacht gaat voornamelijk uit naar het gebied van cultuureducatie en draagt bij aan de ontwikkeling en participatie van jongeren in de Haarlemse samenleving. Om deze ontwikkeling voort te zetten heeft de gemeente aandacht voor een duidelijke basisinfrastructuur waarin culturele

organisaties samenwerken en wordt ondersteuning geboden in de vorm van subsidies om dit mogelijk te maken.

7. Onderwijs en arbeidsmarkt

Dit domein richt zich op het duurzaam terugdringen van de jeugdwerkloosheid, met als primair doel het behalen van een startkwalificatie door zoveel mogelijk jongeren (zie ook functie Voorkomen voortijdig schoolverlaten/ RMC onder domein Educatie/ onderwijs).

Inleiding op het aandachtsveld

In 2003 is vanuit de gezamenlijke ministeries Sociale Zaken & Werkgelegenheid en Onderwijs, Cultuur & Wetenschappen een hoofdlijnennotitie opgesteld in het kader van de terugdringing van de jeugdwerkloosheid. Deze hoofdlijnennotitie is vervolgens uitgewerkt in een Plan van aanpak.

Geconstateerd wordt dat bij de huidige neergaande economie jongeren dit het eerst merken. Dit komt vooral doordat veel jongeren tijdelijke arbeidscontracten hebben die in economisch slechtere tijden niet worden verlengd. Daarnaast vinden jongeren die net van school komen minder makkelijk een baan. Jongeren die niet beschikken over een startkwalificatie lopen het grootste risico langdurig werkloos te worden.

Doelstellingen van het Plan van aanpak zijn het terugdringen van de jeugdwerkloosheid, procentueel niet meer dan het dubbele ten opzichte van de totale werkloosheid, alsmede een inzet om iedere werkloze jongere binnen een half jaar (weer) aan de slag en/of op school te krijgen, zodat een langdurige jeugdwerkloosheid wordt voorkomen.

In het Plan van aanpak worden de leerplicht- en RMC-functie (Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten) als belangrijke pijlers aangemerkt in de hele keten van de aanpak van de jeugdwerkloosheid (zie ook aandachtsveld Educatie/ onderwijs).

Naast de leerplicht- en RMC-functie zijn gemeenten verantwoordelijk voor een sluitende aanpak in het kader van de Wet Werk en Bijstand. Eén van de uitgangspunten van de WWB is dat middels een vrij besteedbaar budget voor reïntegratieactiviteiten ruimte wordt geboden voor het leveren van maatwerk aan jongeren en het vormen van duale trajecten waardoor werk gecombineerd kan worden met het behalen van een startkwalificatie. Een belangrijke partner op het gebied van de toeleiding naar de arbeidsmarkt is het Centrum Werk en Inkomen (CWI).

In het Plan van aanpak wordt gemeenten een belangrijke rol toebedeeld waar het gaat om het bijeenbrengen van lokale en regionale partijen. De samenwerking tussen ketenpartijen in de sluitende aanpak kan fysiek worden vormgegeven door het inrichten van een Jongerenloket.

Wettelijke kaders & Maatschappelijke ontwikkelingen

Zoals in de inleiding aangegeven zijn de belangrijkste wettelijke kaders de Wet Werk en Bijstand, de RMC-wet en de leerplichtwet. Zie ook de desbetreffende beleidsterreinen onder het aandachtsveld Educatie/ onderwijs.

Het beleidsmatige kader op landelijk niveau zijn de hoofdlijnennotitie en het Plan van aanpak Jeugdwerkloosheid.

Haarlemse situatie

Relevante beleidsstukken

- Relevante Haarlemse beleidsstukken met betrekking tot dit onderwerp zijn:
Reïntegratieverordening Wet Werk en Bijstand.
Doel: het bieden van ondersteuning bij de arbeidsinschakeling en het zonodig bieden van een voorziening gericht op de arbeidsinschakeling
- Lokale Taskforce Jeugdwerkloosheid gemeente Haarlem (projectvoorstel in het kader van de Agenda voor de Toekomst) d.d. juni 2004.
Doel: het voorkomen en bestrijden van jeugdwerkloosheid in Haarlem
- Beleidsprogramma Haarlem 2003 - 2006 (onder Maatschappelijke Ontwikkeling en Cultuur, Jongeren van 12 – 24 jaar).
Doel: de realisering van een jongerenloket scholing/ werk/ inkomen

Demografische gegevens

- Leerplicht- en RMC-registratie;
- CWI registratie;
- Registratie SoZaWe.

Doel

Terugbrengen van de jeugdwerkloosheid (zie hoofdlijnennotitie en Plan van aanpak van de ministeries SZW/ OCW), gekoppeld aan het behalen van een startkwalificatie (RMC-wet) (zie relatie met domein Educatie/ onderwijs).

Aanbod & Organisatie van de uitvoering

Onder de regie van een ingestelde stuurgroep en projectgroep Taskforce Jeugdwerkloosheid worden de volgende activiteiten uitgewerkt:

- Bundeling van inzet in een jongerenloket. De doelstellingen van het jongerenloket zijn:
 - Het realiseren van een sluitende aanpak schoolverlaten / jeugdwerkloosheid binnen één locatie:
jongeren worden begeleid en gevolgd tot het gehele traject succesvol is afgerond;
 - Het realiseren van een 'marktplaats' voor zowel jongeren als werkgevers waar vraag naar en aanbod van werk samenkomen;
 - Het in beeld krijgen en houden van de jongeren;
 - Voorkomen dat jongeren zonder startkwalificatie de arbeidsmarkt betreden;
 - Voorkomen dat er een uitkering verstrekt moet worden / de uitkeringsduur zo kort mogelijk te laten zijn (schadelastbeperking);
 - Binnen een multidisciplinair team creëren van een optimale zorgstructuur.
- Een convenant is in voorbereiding, te ondertekenen door gemeente Haarlem, CWI, RBO (RMC-functie), ROC Nova, Bureau Jeugdzorg en VMBO. Op uitvoeringsniveau vindt uitwerking plaats van de werkprocessen, inrichting loket, huisstijl, financiën e.d.
- Creëren van leerwerkplekken in samenwerking met het MKB ten behoeve van voortijdig schoolverlaters, het convenant is op 18 april 2005 ondertekend.
- Intensivering uitstroom jongeren met een bijstandsuitkering.
Het project is in de zomer 2004 van start gegaan en wordt uitgevoerd door TWCA. TWCA begeleidt en ondersteunt gehandicapte jongeren bij reïntegratie in de arbeidsmarkt.

- Het ontwikkelen van specifiek aanbod voor specifieke groepen:
 - In Balans (reïntegratieproject voor allochtone jongeren) wordt voorlopig voortgezet;
 - Sportief activeringsprogramma door Ergocontrol is opgezet voor jongeren in opvanghuis Spaarnezicht;
 - Stichting de Baan biedt arbeidsplaatsen voor lichamelijk en verstandelijk gehandicapten uit de regio;
 - Allochtone zelforganisaties ondersteunen allochtone jongeren bij hun huiswerk (zie ook domein Educatie/ onderwijs).

Monitoring vindt plaats via de bestaande RMC- en CWI-registraties.

Logische samenwerkingsverbanden:

Partijen intern: beleidsadviseur voortijdig schoolverlaten, RMC-coördinator, SoZaWe

Partijen extern: scholen (VO / ROC), RBO (RMC-functie), CWI, MKB, Bureau Jeugdzorg

Participatie en communicatie

Doel van het jongerenloket is jongeren via een startkwalificatie meer kansen te geven op de arbeidsmarkt en zo beter te laten participeren in de samenleving. Het jongerenloket bevordert communicatie en samenwerking tussen de ketenpartijen dit in het loket zijn vertegenwoordigd, te weten CWI, RMC, ROC en MKB. Via de Taskforce jeugdwerkloosheid zijn tevens andere partijen bij de aansturing van het loket betrokken, zoals Bureau Jeugdzorg en het VMBO. De gemeente is een belangrijke participant in het geheel vanuit haar regierol binnen het integraal jeugdbeleid en de te leggen dwarsverbanden. Het jongerenloket heeft een sterke relatie met het domein Educatie / Onderwijs, zoals het onderwijsachterstandenbeleid en het beleid ten aanzien van leerplicht en voortijdig schoolverlaten.

Conclusie

Een belangrijke voorwaarde voor het krijgen van optimale kansen en een zelfstandig functioneren in de samenleving, is het hebben van een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt. Het Jongerenloket is gericht op een sluitende aanpak voortijdig schoolverlaten / jeugdwerkloosheid en draagt dan ook in belangrijke mate bij aan de geformuleerde doelstellingen. Deze ontwikkeling wordt dan ook voortgezet. Voor de vorming van een Jongerenloket en de digitale uitwerking daarvan, wordt aansluiting gezocht bij het Kenniscentrum Integraal Jeugdbeleid.

8. Domein Gezondheidszorg

Het verbeteren van de gezondheid(stoestand) van Haarlemse jeugd door:

- Bij te dragen aan een adequaat, samenhangend voorzieningenniveau voor gezondheidszorg;
- Gezondheidsverschillen tussen kinderen van ouders met lage of hoge inkomensgroepen te verkleinen;
- De gezondheid en het maatschappelijk functioneren van mensen van kwetsbare

De (politieke) belangstelling voor gezondheid in zijn algemeenheid maar in het bijzonder die van de jeugd neemt toe. Met de komst van elektronische databases – als aanvulling op het regulier epidemiologisch onderzoek – neemt de kennis over de gezondheid van jongeren en de omstandigheden waarin zij verkeren toe. Meer dan in het verleden zijn feiten bekend over leefstijl, gedrag en de ontwikkeling van de gezondheid. Zo is bekend dat de gezondheid van jongeren zich negatief ontwikkelt. Belangrijke oorzaken hiervan zijn een ongezonde leefstijl en ongezond gedrag. Het zijn juist deze aspecten die op adequate wijze door lokaal gemeentelijk beleid bestreden kunnen worden. Dit domein geeft een blik op (gezondheids)ontwikkelingen, wat in Haarlem gedaan wordt om deze te bevorderen en wat in de toekomst noodzakelijk is om de gezondheidssituatie van jongeren te optimaliseren. Dit laatste wordt uitgewerkt in het voorjaar van 2006 in de beleidsnotitie Lokaal gezondheidsbeleid gemeente Haarlem.

Vanaf 2003 ontvangen gemeenten middelen voor de financiering van het uniform- en maatwerk pakket jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar. Hieronder wordt de betekenis hiervan beschreven.

Wettelijke kaders en Maatschappelijke ontwikkelingen

Voor de ontwikkeling van gemeentelijk gezondheidsbeleid is de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (Wcpv) het meest belangrijk. In de zomer van 2002 is deze opnieuw vastgesteld. In het daaraan gekoppelde Basistakenpakket staat vermeld aan welke verplichtingen de gemeente en thuiszorg en GGD als uitvoerders voor de gemeenten moeten voldoen. Dit Basistakenpakket bestaat uit een uniform deel (verplicht op uniforme wijze aan te bieden) en een maatwerkdeel (verplicht pakket met ruimte voor lokale/regionale invulling). Het Basistakenpakket omvat: gezondheidsbevordering, openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ), infectieziekten-bestrijding, technische hygiëne zorg, jeugdgezondheidszorg en medische milieukunde.

Het pakket voor lokale/regionale invulling legt de nadruk op het vormgeven van het elektronisch kinddossier in 2006. Daarnaast biedt het ondersteuning aan ouders van jonge risicokinderen, huisbezoeken om deelname aan voorschoolse activiteiten en peuterzaal te stimuleren, zorgcoördinatie risicogroepgerichte zorg, het geven van voorlichting aan groepen en het participeren aan netwerken en samenwerkingsprojecten.

Uniform pakket

Per 1 januari 2003 is het basispakket jeugdgezondheidszorg verankerd in de Wet collectieve preventie volksgezondheid WCPV. Vanaf die datum zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van de integrale jeugdgezondheidszorg 0-19 jarigen.

Om dit mogelijk te maken ontvangen de gemeenten sinds 1 januari 2003 middelen op basis van de tijdelijke uitkering specifieke uitkering jeugdgezondheidszorg (Rsu) of wel het uniform deel van het basispakket jeugdgezondheidszorg. Jaarlijks wordt deze uitkering vastgesteld met als grondslag het aantal kinderen in de gemeente onder de 19 jaar. De besteding van de gelden is gebaseerd op de taken van de Wcpv en ligt dus vast.

Maatwerk pakket

In het voorjaar van 2001 is de Tijdelijke Regeling Vroegsignalering (Trv) voor de jeugdgezondheidszorg voor jongere kinderen ingesteld. Uit onderzoek is gebleken dat in de leeftijd van 0 tot 4 jaar meer zorg aan risicogroepen aangeboden moet worden. Deze middelen worden als uitkering uit het Gemeentefonds aan alle gemeenten verstrekt.

Nu deze middelen uit het Gemeentefonds worden betaald, kunnen de gemeenten bij de samenstelling en uitvoering van het maatwerk pakket, lokale accenten aanbrengen. De gemeente Haarlem hecht grote waarde aan de plek van deze voorziening binnen het integrale aanbod voor de jeugdzorg.

Om die integrale aanpak te verankeren wordt in 2006 veel geïnvesteerd in het opzetten en vormgeven van het 'elektronisch kinddossier'.

Monitoring Jeugdgezondheid

De gezondheidstoestand van de jeugd wordt vanaf geboorte tot en met de 19 jarige leeftijd op verschillende momenten gescreend en vastgelegd. Dit onderzoek gericht op de fysieke en geestelijke gezondheid wordt uitgevoerd door de consultatiebureaus (Thuiszorg Zuid-Kennemerland) voor 0 tot 4 jarigen en de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) van de GGD voor de 4 tot 19 jarigen.

De laatste jaren is de belangstelling voor elektronische registratie van dossiergegevens sterk toegenomen. Zowel de consultatiebureaus als de GGD zijn in een gevorderd stadium van elektronische dataverzameling en/ of het verder verfijnen hiervan. Zo is de JGZ 0-4 jarigen van de Thuiszorg kandidaat koploper voor het invoeren van het Elektronisch kinddossier (Ekd), met als doel invoering van het Ekd in januari 2006 in plaats van januari 2007 en heeft de GGD in 2005 het project EMOVO (Elektronische Monitoring Jeugdgezondheid Voortgezet Onderwijs) geïmplementeerd.

Scholieren uit het Voortgezet Onderwijs beantwoorden daarbij tal van vragen die te maken hebben met hun fysieke en geestelijke gezondheid. Het programma geeft bovendien op basis van de ingevulde gegevens een persoonlijk advies om de gezondheid zonodig te verbeteren. De GGD kan op basis van de gegevens per school, per gemeente en voor de regio een gezondheidsprofiel maken.

De nu al beschikbare jeugdgezondheidsgegevens zullen de komende jaren verder worden uitgebreid en worden opgenomen in het Elektronisch kinddossier. Hierdoor wordt het mogelijk de gezondheid van de jeugd - in zijn algemeenheid maar ook op schoolniveau - nauwlettend te volgen. De effectiviteit van beleid en uitvoering op onderdelen als vroegsignalering, preventie, interventies en nazorg zal hierdoor toenemen.

Haarlemse situatie

Doel

Het verbeteren van de gezondheid(stoestand) van Haarlemse jeugd door:

- Bij te dragen aan een adequaat, samenhangend voorzieningenniveau voor gezondheidszorg;
- Gezondheidsverschillen tussen kinderen van ouders met lage of hoge inkomens groepen te verkleinen;
- De gezondheid en het maatschappelijk functioneren van mensen van kwetsbare groepen te bevorderen.

Voor de jeugdgezondheidszorg is in de afgelopen jaren gewerkt aan een integraal aanbod; een keten van jeugdgezondheidszorgvoorzieningen. Dit betekent dat de knip tussen de zorg voor de leeftijdsgroepen 0 tot 4 jaar en 4 tot 19 jaar komt te vervallen. De gezondheidszorg voor de 0 tot 4 jarigen wordt aangeboden door de thuiszorginstellingen en van 4 tot 19 jaar door de GGD-en.

De integrale jeugdgezondheidszorg heeft diverse raakvlakken met andere beleidsterreinen, zoals VVE, kinderopvang en onderwijs. Het is dan ook van groot belang dat de jeugdgezondheidszorg een duidelijke plaats heeft binnen het gemeentelijk gezondheidsbeleid en het integrale gemeentelijke jeugdbeleid.

Aanbod & organisatie van de uitvoering

Het gemeentelijk gezondheidsbeleid voor de jeugd richt zich vooral op gezondheidsbevordering (GB).

Daarnaast is er de regeling voor 'Voor- en Vroegschoolse Educatie' (VVE), die gericht is op de jongste kinderen, van 2 tot 6 jaar (zie ook domein Educatie/ onderwijs). Het doel van deze regeling is jonge kinderen met ontwikkelingsachterstanden te laten deelnemen aan effectieve programma's voor de stimulering van de (taal)ontwikkeling van kinderen. De Thuiszorg en de GGD hebben een essentiële rol in de toeleiding naar deze programma's met opvoedkundige en ondersteunende verpleegkundige contactmomenten (o.a. huisbezoeken), de ondersteuning van ouders van jonge risicokinderen, 'Haarlem Feliciteert', verwijzing naar logopedische praktijken e.d. (zie verder ook onder domein Opvoedings en gezinsondersteuning).

De jeugdgezondheidszorg heeft dus een nauwe relatie met het hierboven omschreven beleidsterrein waar de gemeente verantwoordelijk is voor de regie en de coördinatie.

Gezondheid en leefstijl

Vermijdbare ziekte en sterfte worden voor een belangrijk deel veroorzaakt door een ongezond(e) leefstijl en gedrag. Ongezonde leefstijl en gedrag begint vaak op jonge leeftijd. Het roken van tabak neemt bij jongeren nog steeds verreweg de belangrijkste plaats in. Op de tweede plaats komt het steeds toenemende gebrek aan lichaamsbeweging. Het aantal jongeren met overgewicht neemt toe. Een ongezond voedingspatroon (te veel en te vet eten, met te weinig groenten en fruit) en een te hoog alcoholgebruik zijn belangrijke oorzaken van onnodige ziekte en sterfte. Andere gedragsfactoren die een negatieve invloed hebben op de gezondheid van jongeren zijn: onveilig gedrag (bijvoorbeeld in het verkeer), gebruik van stimulerende middelen, onveilig seksueel gedrag, onvoldoende ontspanning en slechte mondhygiëne.

Ongeveer 10 tot 15 % van de jongeren kampen met psychische problemen. De meest voorkomende problemen zijn depressies, angststoornissen en verslavingen (vooral alcohol), problemen in de thuissituatie en opvoedingsproblemen. Psychische problemen doen zich relatief vaak voor bij mensen met een laag inkomen of lage opleiding.

Consultatiebureaus en GGD

In het onderzoek van de consultatiebureaus bij de 0-4 jarigen en de GGD bij de 4-19 jarigen wordt nagegaan of het kind gezond is, zich goed ontwikkelt en zich prettig voelt. Ouders kunnen vragen stellen over zaken als opvoeding, voeding, leerproblemen of beweging. Het kan zijn dat de ontwikkeling van een kind aanleiding geeft tot zorgen. De ouder of verzorger wordt dan uitgenodigd voor een extra consult. Zonodig krijgt het kind een extra onderzoek. Ouders en kinderen kunnen met hun vragen altijd bij het Consultatiebureau of de GGD terecht. Het is niet nodig hiermee te wachten tot het eerstvolgende onderzoek. Dat geldt ook voor ouders die twifelen of hun kind wel goed ziet of hoort, of vermoeden dat hun kind bijvoorbeeld problemen heeft op school. Ouders en kinderen kunnen dus ook zélf een consult of onderzoek aanvragen.

Logopedie

Goede mondelinge communicatie is voor iedereen onmisbaar. Ook kinderen moeten zich goed kunnen uitdrukken en kunnen begrijpen wat er gezegd wordt. Dit is noodzakelijk voor een optimale verstandelijke, emotionele en sociale ontwikkeling. Het beïnvloedt onder andere leerprestaties zoals lezen en schrijven. Logopedie houdt zich bezig met het verbeteren van de spraak en alles wat daarmee samenhangt: de stem, uitspraak en taal (vertellen, begrijpen, luisteren). Maar ook bepaald gedrag zoals mondademen of duimen heeft invloed. De logopedist wil door vroegtijdige opsporing stoornissen voorkomen en behandelen. Logopedie is een onderdeel van het takenpakket van de GGD. De logopedist werkt doorgaans op de basisschool. Ouders, leerkrachten en bijvoorbeeld jeugdartsen kunnen een kind aanmelden voor een logopedisch onderzoek.

Hygiëne en veiligheid op school

Hygiënische en veilige basisscholen zijn belangrijk. Dat is nodig om het risico op infectieziekten en ongevallen te beperken. Bij hygiëne en veiligheid gaat het om een breed scala aan zaken. Zo is het van belang dat klaslokalen ruim zijn en voorzien van een goede ventilatie. Er moeten voldoende en schone sanitaire voorzieningen zijn. Maar ook moeten het schoolgebouw, de inrichting en het schoolplein aan allerlei veiligheidsvoorschriften voldoen.

Een sociaal-verpleegkundige van de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) onderzoekt de veiligheid en hygiëne op de school. Aan de hand van een standaardvragenlijst loopt ze samen met de directeur de school door. De verpleegkundige stelt een schriftelijke rapportage op met adviezen en aanbevelingen. Ze bespreekt de rapportage met de directie en draagt verbeteringen aan. De GGD voert dit onderzoek uit op eigen initiatief of op verzoek van de school. Zonodig levert de afdeling Technische Hygiëne van de GGD ondersteuning hierbij.

Schoolverzuim

Een school of de ouders kunnen een leerling die veel verzuimt bij de GGD melden. Jeugdartsen nemen ook deel aan de zorgteams van scholen. De jeugdarts gaat na waarom de leerling verzuimt en of hiervoor een medische noodzaak is. Samen met school, leerling en ouders bekijkt de jeugdarts welke activiteiten ondernomen kunnen worden. Zonodig kan ook Leerplicht worden ingeschakeld.

Welzijn van kinderen

Problemen op school of thuis kunnen het welzijn van kinderen beïnvloeden, waardoor hun schoolloopbaan belemmerd wordt.. Een kind wordt bijvoorbeeld gepest op school, of in het gezin is sprake van echtscheiding of van meerdere problemen tegelijkertijd. De school en ouders die hulp willen kunnen een beroep doen op het JGZ-team (jeugdarts, verpleegkundige en doktersassistente). Bij meerdere problemen wordt onder andere verwezen naar het Mobiel Team . Het Mobiel Team biedt snel ondersteuning en zoekt samen met de ouders naar een oplossing. Soms is één gesprek voldoende, soms zijn meerdere gesprekken nodig. Indien nodig verwijst het Mobiel Team de ouders door naar een andere instelling. Aanmelding gaat via de intern begeleider van de school. Als de school denkt dat het kind ondersteuning nodig heeft, neemt de intern begeleider contact op met de ouder. Het Mobiel Team bestaat uit een sociaal-verpleegkundige van de GGD en een maatschappelijk werkende van de SMD (Stichting Maatschappelijke Dienstverlening). Niet alle basisscholen in de regio beschikken over een Mobiel Team. Ouders kunnen dit navragen bij de leerkracht of de intern begeleider van de school (zie ook de domeinen Educatie / onderwijs en Opvoedings- en gezinsondersteuning). Op deze scholen blijft het JGZ-team de eerste ingang.

Op dit moment zijn verheldering van de werkwijze van het Mobiele Team en de transformatie van een schoolgerichte naar een wijkgerichte aanpak belangrijke aandachtspunten.

Kindermishandeling

In Haarlem worden naar schatting elk jaar minstens 500 kinderen slachtoffer van mishandeling. Onder kindermishandeling wordt verstaan: actieve lichamelijke of geestelijke mishandeling of misbruik (ook seksueel misbruik), en lichamelijke of emotionele verwaarlozing van kinderen. Bij de signalering en de aanpak hiervan hebben de schoolarts en de verpleegkundige van de Jeugdgezondheidszorg een taak. Opkomen voor de rechten van het kind, optreden als vertrouwenspersoon, advisering en het betrekken van de hulpverlening maken onderdeel uit van een gezamenlijk protocol vanuit de integrale JGZ 0-19.

Seksuele intimidatie

Seksuele intimidatie in school kan het schoolklimaat danig verzieken. Het welzijn van leerlingen en schoolpersoneel kan ernstig verstoord raken en ze kunnen geestelijke schade oplopen. De Arbowet schrijft voor dat elke school een vertrouwenspersoon seksuele intimidatie moeten hebben. Leerlingen en docenten kunnen daar met hun vragen en klachten terecht. De school moet daartoe een klachtencommissie en een vaste klachtenprocedure instellen. De GGD heeft externe vertrouwenspersonen seksuele intimidatie voor het primair onderwijs. Een aantal instellingen heeft samenwerkingsafspraken gemaakt voor situaties waarbij de inschatting wordt gemaakt dat het veel onrust oplevert of waarbij dit al is gebeurd, het zogenaamde Scenario Zedenzaken met Maatschappelijke Onrust.

Speciaal onderwijs

De jeugdarts van de GGD speelt ook een rol in het speciaal onderwijs. Het gaat dan om toelatingsonderzoeken, herhalingsonderzoeken en eventueel eindonderzoek. De jeugdarts maakt ook deel uit van de commissie van onderzoek en begeleiding. Ouders met een kind op het speciaal onderwijs kunnen altijd bij de GGD een consult of onderzoek aanvragen.

Overgewicht

Er is een plan van aanpak gericht op preventie en interventies om overgewicht tegen te gaan. Belangrijke thema's zijn gezonde voeding en meer bewegen.

Voorlichtingsprojecten

Op het terrein van leefstijl en gedrag ontwikkelt en organiseert de GGD algemene gezondheidsvoorlichting, interventies en cursussen, ook om de gezondheid van de jeugd te bevorderen. De GGD geeft informatie en voorlichting over gezondheid en de risico's van bepaalde leefgewoonten. En wat iemand zelf kan doen om gezond te blijven. De GGD doet ook preventieactiviteiten voor volwassenen, ouderen en allochtonen.

Hieronder worden de belangrijkste opgesomd:

Cursus Stoppen met roken

De GGD organiseert samen met Gezondheidsservice IJmond 2 keer per jaar de groepscursus Stoppen met Roken. De cursus bestaat uit negen bijeenkomsten in een periode van zes weken. De introductieavond bestaat uit informatie over de cursus. Ook wordt uitgelegd hoe rokers zich het beste op het stoppen met roken kunnen voorbereiden. Deelname aan de cursus is alleen mogelijk na het bijwonen van de introductiebijeenkomst. Stoppen met roken is niet eenvoudig. De praktijk wijst uit dat stoppen in groepsverband makkelijker gaat. Steun van medecursisten, het uitwisselen van ervaringen en tips kunnen veel steun geven.

Gezondheidsvoorlichting op basis- en voortgezet onderwijs

Voor voorlichting aan kinderen beschikt de GGD over speciale leskoffers. Scholen ontvangen jaarlijks een GGD-brochure hierover. De brochure beschrijft les- en voorlichtingsmaterialen over gezondheid en leefstijl. De leskoffers worden aan scholen uitgeleend. De praktijk leert dat scholen hier regelmatig gebruik van maken.

- De leskoffers voor het basisonderwijs gaan over leefstijl. Thema's zijn mondgezondheid, voeding en beweging, verdriet, omgaan met rouw, hoofdluis, omgaan met elkaar, het voorkomen van pesten, persoonlijke hygiëne en veiligheid, genotmiddelen (tabak, alcohol, drugs, bestemd voor de bovenbouw), teken en de Ziekte van Lyme (bovenbouw) en relaties en seksualiteit.
- De leskoffers voor het voortgezet onderwijs bevatten een aantal thema's die ook voor het basisonderwijs gelden aangevuld met onderwerpen als genotmiddelen, omgaan met vandalisme en agressie, verdriet, omgaan met rouw en Lang leve de liefde. Docenten (verzorging, biologie, maatschappijleer, mentorlessen) kunnen er gemakkelijk mee aan de slag.

- **Sociale weerbaarheid**

Het project 'Durf je wel?!' wordt uitgevoerd op een aantal basisscholen in Midden- en Zuid-Kennemerland. In Haarlem wordt momenteel een pilot uitgevoerd op de Liduinaschool. Het doel is via een driesporenaanpak (leerlingen, ouders, school) leerlingen te ondersteunen bij sociaal vaardiger gedrag om problemen en leerstoornissen te beperken of te voorkomen. De GGD werkt in Haarlem samen met bureau Jeugdzorg en in Midden-Kennemerland met de Riagg en de OnderwijsBegeleidingsDienst NoordWest-Holland. Het project bestaat uit: een training voor leerkrachten, het programma stop=stop, een lesmethode sociale vaardigheden, ouderavonden, een bijlesprogramma voor leerlingen, een serie ouderbijeenkomsten voor het uitwisselen van ervaringen en met tips over opvoeden. Ook is het de bedoeling dat de school de aandacht voor het ontwikkelen van sociale competenties verwerkt in het schoolbeleid.

- **Project Poets ze sterk!**

Een gezond gebit in een schone mond! Dat is het motto van het tandenpoetsproject 'Poets ze sterk!'. Op basisscholen krijgen leerlingen van groep 3 les in het tandenpoetsen. Het doel van het project is verbetering van de zelfzorg voor het eigen gebit. Een aantal GGD-medewerkers geeft tijdens het project een les over tandenpoetsen en mondgezondheid. Het gaat dan over: tanden wisselen, traktaties, tandenpoetsen en voeding. Alle leerlingen krijgen een tandenborstel, tandpasta en een poetsinstructie op papier mee naar huis. Elke leerling, die de huiswerkopdrachten heeft

gemaakt, ontvangt een poetsdiploma. Ook de ouders/verzorgers ontvangen schriftelijke informatie over het project om hun kinderen thuis goed te kunnen begeleiden.

- **Cursus Opvoeden Zo!**

Bij het opvoeden van kinderen heeft iedere ouder wel eens behoefte aan steun of advies. In de cursus Opvoeden Zo! wisselen ouders ervaringen uit over opvoeden aan de hand van thema's. De onderwerpen zijn: prijzen en aandacht geven, regels en grenzen stellen, verbieden en negeren, straffen en belonen gehoorzamen. Naast uitwisseling krijgen de deelnemers veel praktische adviezen. Videobeelden laten zien hoe ouders hun kinderen kunnen prijzen of straffen en wat het effect daarvan is.

De cursus is voornamelijk praktijkgericht. De opgedane ervaringen in de cursus kunnen ouders direct thuis toepassen. Opvoeden Zo! bestaat uit vijf bijeenkomsten

- **Cursus Signalering huiselijk geweld**

Veel beroepsgroepen (leerkrachten, huisartsen, politie) kunnen in hun werk vormen van huiselijk geweld vroeg signaleren. Het herkennen van signalen, het bespreken van huiselijk geweld en het gericht kunnen verwijzen zijn belangrijk. Het doel van voorlichting en training is het bevorderen van vroege signalering van huiselijk geweld. De training is ontwikkeld door de GGD en het Bureau Jeugdzorg. Thema's zijn waarden en normen rond huiselijk geweld, interpreteren van signalen, functie als beroepsbeoefenaar in de veiligheidsketen, inleiding in gesprekstechniek, oefenen in gespreksvaardigheden met acteurs, samenwerkingsmogelijkheden met andere instanties, melden hoe, wat, waar en wanneer

Conclusie

De gemeente Haarlem heeft een nota 'lokaal gezondheidsbeleid' in voorbereiding. Deze nota wordt in het voorjaar van 2006 door het college van B&W vastgesteld.

Er worden afspraken gemaakt met de JGZ 0-4 jaar (Thuiszorg) en 4-19 jaar (GGD) over de totstandkoming van een integrale productbegroting.

De jeugdgezondheidszorg dient verder afgestemd te worden op het domein Hulpverlening en zorg, hierin spelen de ontwikkelingen op het gebied van Opvoedings- en gezinsondersteuning een nadrukkelijke rol.

9. Domein Opvoedings- en gezinsondersteuning

De gemeente is met ingang van de Wet op de jeugdzorg verantwoordelijk voor 5 functies: informatie & advies; signalering; toegang tot het hulpaanbod; licht pedagogische hulp en zorgcoördinatie. Deze voorliggende voorzieningen worden in dit

Wettelijke kaders & Maatschappelijke ontwikkelingen

De Wet op de jeugdzorg is op 1 januari 2005 in werking getreden. Provincies zijn daarmee verantwoordelijk voor het bieden van zorg, hierbij gaat het om hulp aan jeugdigen met ernstige opgroei- en ontwikkelingsproblemen en ouders met ernstige opvoedproblemen. Een cliënt heeft recht op zorg indien en voorzover bureau jeugdzorg een indicatiebesluit heeft afgegeven waaruit blijkt dat de cliënt op die zorg is aangewezen³. Jeugdigen en ouders met lichtere opgroei- en opvoedproblemen kunnen een beroep doen om de voorliggende voorzieningen, die onderdeel zijn van het preventieve lokale jeugdbeleid (die nu vallen onder de Welzijnswet en de Wet collectieve preventie volksgezondheid, waarschijnlijk in de toekomst de Wet Maatschappelijke Ondersteuning).

Er vallen 5 functies onder de Wet op de jeugdzorg die in dit domein worden uitgewerkt, te weten:

- Informatie en advies;
- Signalering;
- Toeleiding naar het hulpaanbod;
- Licht pedagogische hulp en
- Coördinatie van zorg op lokaal niveau.

De Rijksoverheid is voornemens binnen de WMO onder prestatieveld 2: Preventieve ondersteuning" de jeugd, een plaats te geven. Het prestatieveld 'op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden' heeft betrekking op de in een gemeente wonende jeugdigen - en in voorkomende gevallen hun ouders - bij wie sprake is van een verhoogd risico als het gaat om ontwikkelingsachterstand of uitval zoals schooluitval of criminaliteit, maar voor wie zorg op grond van de Wet op de jeugdzorg niet nodig is dan wel voorkomen kan worden. Dit beleidsterrein geldt als aanvulling op andere wetgeving, zoals de Wcpv en de Leerplichtwet (zie domeinen Educatie / onderwijs en Onderwijs-arbeidsmarkt).

Het ligt voor de hand dat de gemeenten bij dit prestatieveld aansluiting zoeken bij de door VNG, IPO, Rijk en MO-groep overeengekomen functies van het preventief jeugdbeleid die er op lokaal niveau tenminste moeten zijn. Naast de onder artikel 1, eerste lid, onder g, onderdeel 3°, vallende functie 'informatie en advies', betreft dit de functies 'signaleren van problemen', 'toegang tot het hulpaanbod', 'licht-pedagogische hulp' en 'coördinatie van zorg'. (Zie de brief van de Staatssecretaris van VWS aan de Tweede Kamer van 13 oktober 2004 - Kamerstukken II 2004/05, 28606, nr. 24).

Bij de functie 'signalering' gaat het bijvoorbeeld om de coördinatie tussen signalerende instanties, zoals het peuterspeelzaalwerk, de kinderopvang, het onderwijs en de jeugdgezondheidszorg. De functie 'toeleiding tot het hulpaanbod' heeft betrekking op het totale lokale en regionale hulpaanbod, zoals vroeg- en voorschoolse educatie,

³ Bron o.a. de brochure 'Opvoed- en opgroeiondersteuning, de rol van de gemeente in het licht van de Wet op de jeugdzorg', ministerie van VWS, nov. 2004

onderwijsachterstands- en HALT-voorzieningen. Bij 'pedagogische hulp' gaat het om het bieden van opvoedingsondersteuning aan ouders en gezinnen waar problemen zijn of dreigen te ontstaan, en om schoolmaatschappelijk werk. 'Coördinatie van zorg' betreft het afstemmen en zo mogelijk bundelen van zorg in het geval dat meerdere hulpsoorten nodig zijn om een jeugdige of gezin te ondersteunen voorzover deze niet reeds onder de Wcpv (basistakenpakket jeugdgezondheidszorg) is gebracht (zie domein Gezondheidszorg).

Haarlemse situatie

De gemeente is als regisseur verantwoordelijk voor het lokale jeugdbeleid. Deze regiefunctie fungeert als het cement tussen de delen ter voorkoming (en verergering) van opvoed- en opgroei-problematiek door het uitvoeren van de gemeentelijke functies op dit terrein en het zorgdragen voor een samenhangend aanbod. Hierbij is het van belang voldoende zicht te hebben op en inzicht te hebben in de vraag van ouders en jeugdigen, alsmede het beschikbare aanbod. De gemeente is eerstverantwoordelijke om alle partijen die hierin een rol spelen te betrekken bij het ontwikkelen en verbeteren van de (kwaliteit van) de lokale zorgketen. Het gaat hierbij niet alleen om de voorzieningen waarmee een subsidierelatie bestaat of waarvoor men krachtens wetgeving verantwoordelijk is.

In opdracht van de gemeenten in Zuid-Kennemerland hebben Bureau Jeugdzorg, Jeugdriagg, Thuiszorg en GGD in november 2005 een ketenbeschrijving gepresenteerd (zie bijlage 5). Deze ketenbeschrijving geeft een overzicht van het aanbod van deze instellingen op de 5 functies. Tevens zijn er aanbevelingen gedaan die in regionaal verband verder worden opgepakt.

Ook de projecten die zijn gehonoreerd uit de impuls Opvoed- en Gezinsondersteuning maken hiervan onderdeel uit.

Hieronder wordt een uitwerking gegeven van de vijf gemeentelijke functies uit de Wet op de jeugdzorg.

9.1 Informatie en advies

De informatiefunctie omvat het verstrekken van informatie aan ouders en jeugdigen over opvoeden en opgroeien en over het voorzieningenaanbod in de gemeente.

Doel

Het bieden van tijdige informatie en voorlichting over opvoeden en opgroeien dat breed en algemeen toegankelijk is. Daarnaast is voor iedereen duidelijk waar informatie en advies over opvoeden en opgroeien verkrijgbaar is.

Aanbod & Organisatie van de uitvoering

De functie informatie en advies is in de regio redelijk ontwikkeld. Er is in meer of mindere mate voorzien in algemene informatie over (het aanbod op het gebied van) opvoeden en opgroeien in gidsen en op internet. Hieronder wordt het bestaande aanbod in kaart gebracht, worden de samenwerkingspartners benoemd en aangegeven waar knelpunten zitten.

Als het gaat om informatie en voorlichting in persoonlijke contacten, dan is de jeugdgezondheidszorg (0-19 jaar) voor de gehele regio een basisspeler.

In Haarlem is de website www.opgroeieninhaarlem.nl opgezet. Deze website wordt echter niet structureel onderhouden. In het bestuurlijk overleg jeugd in november 2005 hebben Stadsdeelorganisaties, Bureau jeugdzorg, Thuiszorg, GGD en het onderwijs kinderopvang en Sport Support Kennemerland de intentie uitgesproken, om in onderlinge samenwerking

en met gebruikmaking van de voorzieningen van de Stadsbibliotheek, een groeimodel op te stellen voor een structurele aanpak van de website. Deze website wordt een kenniscentrum integraal jeugdbeleid, waar zowel burgers als instellingen gebruik van kunnen maken. De gebruikte techniek maakt het mogelijk deze informatie ook in een papieren versie beschikbaar te stellen. Al eerder is genoemd dat de uitwerking van de domeinen van het integraal jeugdbeleid onderdeel gaan uitmaken van dit kenniscentrum.

Een andere website gericht op informatie en participatie voor en door jongeren is www.Haarlem2be.nl die is gelanceerd tijdens de jeugdconferentie in het Patronaat op 12 oktober 2005. In het voorstel wordt meegenomen of deze website in een later stadium gebruik gaat maken van de database van het kenniscentrum integraal jeugdbeleid.

Naast de website beschikt Haarlem over het Jongeren Informatie Punt (JIP). In de bibliotheek zorgt de JIP-display voor actuele jongereninformatie, overzichtelijk gepresenteerd. De bibliotheek ontvangt via Probiblio (Provinciale Serviceorganisatie voor bibliotheken) een actueel en representatief pakket van folders en brochures gericht op jongeren. Vier keer per jaar verschijnt een update van dit folderpakket, zodat het aanbod aan jongereninformatie actueel blijft. Dankzij de centrale folderdistributie bespaart de bibliotheek op tijdrovende werkzaamheden zoals het selecteren, verwerven en saneren van folders. Het is mogelijk om folders na te bestellen. Daarnaast biedt de JIP-display plaats aan een lokale JIP-folder (deze wordt in Haarlem binnenkort aangepast op basis van een jongerenparticipatieproject). De JIP-display wordt ondersteund door middel van kleurrijke JIP-affiches en voorbeeldpersberichten om de dienstverlening voor jongeren onder de aandacht te brengen.

Aan de 'basis' van de informatie en voorlichting over opgroeien en opvoeden voor ouders staat de jeugdgezondheidszorg (JGZ) 0-4 (Thuiszorg Kennemerland) en de JGZ 4-19 (GGD Kennemerland). Het geven van informatie en voorlichting behoort tot hun kerntaken. Met name de JGZ 0-4 kent een groot bereik en persoonlijk contact gedurende langere tijd. Naarmate kinderen ouder worden wordt het persoonlijk contact minder frequent. De taken zijn omschreven in het 'basistakenpakket'. Daarnaast worden er per gemeente afspraken gemaakt over het 'maatwerkdeel' van het JGZ-aanbod (zie het domein Jeugdgezondheidszorg).

9.2 Signalering

Signalering is in beginsel een taak voor iedereen die met kinderen en ouders omgaat. Deze functie omvat het signaleren van vragen die leven bij ouders en jeugdigen over opvoeden en opgroeien, en het signaleren van problemen die betrokkenen mogelijk zelf (nog) niet onderkennen.

Tijdens de conferentie Operatie Jong op 12 september 2005 is door de Inventgroep het rapport 'Helpen bij opgroeien en opvoeden, eerder, sneller, beter', aan staatssecretaris Ross-Van Dorp aangeboden. De Inventgroep had als opdracht om op basis van onderzoek van de nationale en internationale wetenschappelijke literatuur voorstellen te doen voor instrumenten en procedures om problemen in het opvoeden en opgroeien tijdig te signaleren, voorstellen te doen voor effectief gebleken interventies en voor een infrastructuur waarin signalering en interventie effectief en efficiënt kunnen plaatsvinden.

De Inventgroep stelt vast dat 'signaleren in beginsel een taak is voor een ieder die met kinderen en ouders omgaat. Professionals zoals leidsters in de peuterspeelzalen en kinderopvang, leerkrachten, medewerkers van de jeugdgezondheidszorg, maar ook werkers in de volwassenenzorg zoals maatschappelijk werk, verslavingwerkers en werkers in de geestelijke gezondheidszorg, hebben de plicht om alert te zijn op signalen van problemen en moeten daarvoor open staan. Ouders, kinderen en jongeren zelf zijn daarbij niet alleen een belangrijke bron van informatie, maar vaak ook degenen die een probleem het eerst signaleren en daarvoor hulp gaan zoeken. Dat veronderstelt een bepaalde deskundigheid bij deze professionals maar ook structuren waarin signalen besproken en beoordeeld kunnen worden en zonnodig kunnen leiden tot doorverwijzing.'

Ook stelt de Inventgroep vast dat 'wereldwijd een redelijke consensus is ontstaan over de noodzaak van vroegtijdig ingrijpen boven interventies op latere leeftijd. Het rendement van investeringen in het opvoeden en opgroeien is dan groter dan latere investeringen.'

Om de organisatie van signalering en interventies goed te kunnen uitvoeren stelt de Inventgroep voor 'om door te gaan met de oprichting van een netwerk van kleinschalige centra in stadswijken'. Waarbij met een centrum niet per definitie een nieuwe institutie wordt bedoeld, maar een bundeling en 'upgrading' van een aantal al aanwezige functies.

De resultaten van deze studie worden in het platform 0-12 jaar besproken. Gekeken wordt hoe de resultaten van het onderzoek van de Inventgroep kunnen worden betrokken bij de ontwikkelingen van het integraal jeugdbeleid in Haarlem.

Doel

Het doel van de functie signaleren is dat het voor alle partijen duidelijk is welke afspraken gelden voor het melden van verontrustende signalen van of over gezinnen en jeugdigen. Professionals beschikken over voldoende vaardigheid en systematiek om adequaat vragen en problemen met betrekking tot opvoeden en opgroeien te signaleren.

Aanbod & Organisatie van de uitvoering

Bijna elke beroepskracht die met ouders/kinderen werkt, rekent 'signalering' tot zijn taak. Het is dan ook van belang dat verschillende beroepsgroepen regelmatig gesteund en geschoold worden in deze vaardigheid. Zij moeten kunnen signaleren en duidelijk moet zijn waar zij met een signaal naar toe moeten/kunnen. Het is de taak van de instellingen waar deze beroepskrachten werken om dit te behartigen. Bureau Jeugdzorg (BJZ) heeft een wettelijke taak om hen hierin te ondersteunen. Uit het provinciale productenboek dat begin 2006 klaar is moet blijken hoeveel uur inzet BJZ hierop kan plegen.

Ook de JGZ is op dit terrein een centrale speler. Het behoort tot de kerntaak van de JGZ om kinderen in hun ontwikkeling te volgen en eventuele vragen, behoeften en problemen te signaleren.

De JGZ onderhoudt uit hoofde van deze taak ook werkcontacten met diverse instellingen.

De overgang van peuterwerk of kinderdagverblijf richting het basisonderwijs wordt in Haarlem ondersteund door het 'peuteroverdrachtsformulier'. Dit helpt peuterleidsters om hun bevindingen te verwoorden en aan ouders voor te leggen, die het formulier meenemen naar de basisschool. Daarnaast vindt er een overdracht plaats van consultatiebureau naar de GGD.

Wanneer kinderen eenmaal de leerplichtige leeftijd hebben bereikt is de zorgstructuur in het basis onderwijs van belang: elke school heeft een intern begeleider en contacten met WSNS

(Weer Samen naar School). Verder is 'de leerplicht' een belangrijke signaleerder van eventuele vragen en problemen (zie domein Educatie/ onderwijs).

In het Voortgezet onderwijs functioneren zogeheten zorgteams, waarin verschillende disciplines samenwerken. Doel van Operatie Jong is dat in 2007 alle voortgezet onderwijs scholen werken met zorgteams. Daartoe is landelijk het project Zios (Zorg in en om de school) in 2005 gestart (zie domein Onderwijs-Arbeidsmarkt). Een ander project in het voortgezet onderwijs, is het project 'Veilig in en om de school' (VIOS) (wordt verder genoemd onder het domein Veiligheid).

Ten slotte ondersteunt het project "Geweld in het gezin" goede signalering van huiselijk geweld.

Bij het maken van contract- of prestatieafspraken met instellingen zal worden gevraagd op welke wijze zij hun medewerkers op dit onderdeel scholen en bijscholen. Gesteld kan worden dat dit een reguliere taak is van de betrokken instellingen. De provincie moet meer duidelijkheid verschaffen op welke wijze Bureau Jeugdzorg zijn ondersteunende taak richting 'voorliggende voorzieningen' op dit gebied vormgeeft.

Voor twee beroepsgroepen, peuterspeelzaalleidsters en onderwijzers, is ondersteuning gewenst. Geconstateerd is dat deze beroepsgroepen nog onvoldoende middelen in handen hebben om adequaat te signaleren en een en ander ook weer over te dragen.

Er zijn inmiddels ook twee goedwerkende instrumenten voorhanden die deze groepen hierbij helpen: voor peuterleidsters het peuteradviesteam, wat voor peuterspeelzaalleidsters een consultatiemogelijkheid bij een orthopedagoog/ psycholoog geeft, en voor de basisscholen de 'Mobiele Teams' (zie ook domein educatie/ onderwijs). Het mes snijdt aan twee kanten: de scholen worden ondersteund in hun vaardigheid tot signaleren en overdragen én de problemen worden concreet aangepakt. De nieuwe website als kenniscentrum integraal jeugdbeleid kan hierin ook een goede rol gaan spelen.

9.3 Toeleiding tot het hulpaanbod

Nadat een vraag of probleem gesignaleerd is, is het van belang dat er snel hulp komt. De toegang tot het hulpaanbod moet daarom overzichtelijk en bereikbaar zijn. Hulpvragers moeten weten waar zij terecht kunnen en professionals moeten weten welke voorzieningen er beschikbaar zijn. Het is van belang dat er goede contacten zijn tussen lokale voorzieningen en Bureau Jeugdzorg als toegangspoort tot de

Doel

In het verlengde van de functie 'signaleren' gaat het erom de juiste actie te ondernemen: welke hulp is nodig en waar is die beschikbaar?

Het doel is duidelijkheid voor alle betrokken partijen over welke afspraken gelden voor het beoordelen van gesignaleerde problemen, het zo nodig plegen van interventies en het doorverwijzen van cliënten naar lokale voorzieningen of bureau jeugdzorg. Voorwaarde hierin is de aanwezigheid van juiste informatie in de sociale kaart voor beroepskrachten.

Aanbod & Organisatie van de uitvoering

De jeugdgezondheidszorg is in dit kader een belangrijke partner. Zij vervult een rol in:

De toeleiding naar het algemeen aanbod met een ontwikkelingsondersteunend karakter (bijvoorbeeld VVE-programma's (Voor- en Vroegschoolse Educatie), Opstap(je) en reguliere peuterspeelzalen).

Wanneer ouders ondersteuning nodig hebben om tot een passende keuze te komen kan 'Stap-in' helpen. In dit project worden ouders thuis bezocht met een koffer vol beeldende informatie over het voorhanden aanbod en geholpen om daadwerkelijk deel te gaan nemen. Ook vervult de JGZ een rol in de toeleiding naar de juiste aanpak/hulp na signalering van een probleem, bijvoorbeeld via extra begeleiding door arts of verpleegkundige, in aanvulling op het basistakenpakket. Het project Haarlem Felicitteert informeert met als doel toe te leiden tot het aanbod.

Voorschoolse periode: in Haarlem wordt gewerkt met het 'peuteradviesteam'. Dit team draagt veel bij aan adequate signalering en toeleiding vanuit het peuterwerk. Het peuteradviesteam wordt niet structureel bekostigd. De stichting voor kinderopvang (SSKH) heeft een eigen pedagogisch adviseur in dienst.

In het basisonderwijs speelt de zorgstructuur op scholen, WSNS (Weer Samen Naar School) en de leerplicht een belangrijke rol in de toeleiding, evenals weer de Mobiele Teams en de Buurtnetwerken.

Voortgezet onderwijs: zorgteams, jeugdinterventieteam (JIT) van Bureau Jeugdzorg (zie ook de domeinen Educatie / onderwijs en Onderwijs-Arbeidsmarkt). Er wordt gewerkt aan de verdere uitbouw van de 'zorgstructuur' rond het voortgezet onderwijs voor de gehele regio. Daarbij wordt getracht - in samenwerking met de provincie, Bureau Jeugdzorg en het voortgezet onderwijs - het probleem van de financiering (te weinig en incidenteel) op te lossen.

9.4 Licht pedagogische hulp

De functie pedagogische hulp omvat kortdurende, vrij toegankelijke hulp aan gezinnen op momenten dat de opvoeding dreigt te stagneren. Pedagogische hulp wordt in verschillende vormen en door verschillende voorzieningen aangeboden. Het is belangrijk dat er een divers aanbod is dat past bij de verschillende doelgroepen en

Doel

Licht pedagogische hulp betreft advisering en lichte, kortdurende hulp voor ouders en kinderen en jongeren. Doel hierbij is dat gezinnen en jeugdigen met opvoed- en opgroei problemen op de juiste plek terechtkomen en niet van het kastje naar de muur worden gestuurd. Zo nodig is licht pedagogische ondersteuning beschikbaar.

Aanbod & Organisatie van de uitvoering

Opnieuw is de JGZ een belangrijke aanbieder, bijvoorbeeld met videohometraining voor ouders van kinderen van 0-4 jaar. Dit aanbod is opgenomen in het rapport van de Inventgroep als bewezen effectieve interventie. Daarnaast vindt plaats opvoedingsondersteuning door huisbezoeken, groepsvoorlichting en oudercursussen.

De Stichting Maatschappelijke Dienstverlening (SMD) biedt vanuit haar reguliere taak in de regio pedagogisch advies en hulp. In Haarlem is echter de afspraak gemaakt dat de SMD

zich in haar uitvoering niét zozeer op het thema 'opvoeding' richt, Bureau Jeugdzorg (met het Jeugdinterventieteam) zet hier met name op in.

De Mobiele Teams hebben ook binnen Licht Pedagogische Hulp een functie aangezien ze daadwerkelijk hulpverlening aan ouders en kinderen bieden, via de school als vindplaats. De Opvoedwinkel biedt pedagogisch advies en oudercursussen. In deze cursussen gaat het niet meer alleen om informatie maar ook om uitwisseling van ervaringen en het oefenen van vaardigheden. Bureau Jeugdzorg biedt via haar bureau Trainingen 'trainingen sociale vaardigheden' voor jongeren. Deze trainingen zijn met name effectief wanneer zij zich niet alleen richten op de jongeren, maar ook op de ouders. 'Home Start' biedt pedagogische steun aan huis in de vorm van een vrijwilligersproject. Vrijwilligers lopen een tijdje mee met een gezin en ondersteunen dit op een semi-professionele manier.

De pedagogische hulp wordt behoorlijk versnipperd aangeboden. In het vervolg van de impuls opvoed- en gezinsondersteuning wordt de rol van de diverse aanbieders bekeken worden in het licht van de kerntaken van de instellingen, zodat uitvoering zo dicht mogelijk bij het reguliere werk ligt. Ook hier wordt gekeken welke rol het kenniscentrum integraal jeugdbeleid kan spelen. Tijdens de uitvoering van de impuls opvoed- en gezinsondersteuning heeft dit onderwerp de nodige aandacht.

9.5 Coördinatie van zorg op lokaal niveau

De functie lokale zorgcoördinatie heeft betrekking op gezinnen met meervoudige problematiek, waarbij meerdere organisaties betrokken zijn. Het is van belang dat er afstemming en coördinatie plaats vindt tussen deze organisaties.

Doel

Het doel van coördinatie van zorg is het volgen van de cliënt (gezinnen en jeugdigen met meervoudige problemen die daar geen greep (meer) op hebben) en de geboden hulp zodat; men kan ingrijpen bij stagnatie, afspraken gemaakt kunnen worden over de inzet van eventuele verschillende disciplines en instellingen en duidelijk is welke instelling op welk moment verantwoordelijk is.

Aanbod & Organisatie van de uitvoering

Zorgcoördinatie is een belangrijk project in de impuls opvoed- en gezinsondersteuning. Deze functie krijgt daarin de komende twee jaar vorm, afhankelijk van de context waarin een casus zich afspeelt.

Het begrip zorgcoördinatie is (landelijk) niet eensluidend gedefinieerd. Zorgcoördinatie maakt zowel onderdeel uit van de Wet collectieve preventie volksgezondheid (basistakenpakket jeugdgezondheidszorg) als de Wet op de jeugdzorg en is daarmee een taak van zowel de jeugdgezondheidszorg als Bureau jeugdzorg.

Binnen het project zorgcoördinatie in de impuls opvoed- en gezinsondersteuning worden afspraken gemaakt over de invulling van het begrip zorgcoördinatie. Er moet duidelijk gemaakt worden welke instelling op welk moment welke verantwoordelijkheden en bevoegdheden heeft voor zorgcoördinatie in de jeugdketen. Ook wordt gekeken of aansluiting met bestaande voorzieningen zoals het schakelstation kan worden gevonden.

Participatie en communicatie

De gemeente is als regisseur verantwoordelijk voor het lokale jeugdbeleid. De ketenbeschrijving gepresenteerd door de 4 instellingen bevordert de communicatie binnen en over het zorgaanbod. Daarnaast gaat het kenniscentrum integraal jeugdbeleid en de genoemde websites met actuele informatie over de ontwikkelingen van het integraal jeugdbeleid het aanbod zichtbaarder en toegankelijker maken voor de Haarlemse jeugd.

Conclusie

De Impuls opvoed- en gezinsondersteuning is in 2005 van start gegaan en loopt nog tot en met 2007. Deze periode wordt gebruikt om intensief met de partners een verdere uitwerking te geven van deze 5 functies uit de Wet op de jeugdzorg. Belangrijk aandachtspunt is om naast de projecten uit de impuls, aansluiting te houden bij andere ontwikkelingen die hierop tevens van toepassing zijn, zoals de vorming van het kenniscentrum integraal jeugdbeleid. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de bestaande structuur van het jeugdbeleid (zie ook bijlage 4).

10. Domein Hulpverlening en Zorg

De gemeentelijke verantwoordelijkheid binnen dit domein is gering en richt zich met name op een goede aansluiting van de voorliggende voorzieningen op het aanbod

De doelgroep van de jeugdzorg bestaat in de eerste plaats uit jeugdigen jonger dan 18 jaar. Maar ook jeugdigen ouder dan 18 jaar ten aanzien van wie een sanctie op grond van het jeugdstrafrecht is uitgesproken en jeugdigen tussen 18 en 23 jaar waarbij de zorg is gestart voor het 18^e jaar vallen nog onder de doelgroep. Daarnaast bestaat de doelgroep niet alleen uit de jeugdigen zelf, maar ook uit de ouders, stiefouders en anderen, die een jeugdige als behorend tot hun gezin, verzorgen en opvoeden.

Wettelijke kaders & Maatschappelijke ontwikkelingen

De Wet op de jeugdzorg is 1 januari 2005 in werking getreden. De Wet op de jeugdzorg definieert jeugdzorg als volgt: ‘ondersteuning van en hulp aan jeugdigen, hun ouders, stiefouders of anderen, die een jeugdige als behorende tot hun gezin verzorgen en opvoeden, bij opgroei- en opvoedingsproblemen of dreigende zodanige problemen⁴’. Het gaat hierbij om situaties waarin ouders niet in staat zijn zelfstandig aan problemen van een jeugdige, waarvoor zij verantwoordelijk zijn, het hoofd te bieden. Ouders kunnen onmachtig zijn een kind op te voeden, waardoor problemen ontstaan. Daarnaast kan het bij een normale opvoeding met een jeugdige misgaan. In beide situaties is sprake van opgroei- en opvoedingsproblemen. Daarbij biedt de jeugdzorg hulp en ondersteuning. Dit betekent dat jeugdzorg geen antwoord hoeft te geven op simpele opvoedingsvragen zoals hoeveel slaap een kind van twee jaar eigenlijk nodig heeft.

Bureau jeugdzorg heeft als belangrijkste taak het indiceren van jeugdigen met dergelijke problematiek. In het geval van een indicatie hebben kinderen recht op zorg. Daarnaast zijn taken van Bureau jeugdzorg de uitvoering van jeugdbescherming, jeugdreclassering en het toezicht op en de begeleiding van de uitvoering van de maatregelen op grond van de Beginselenwet justitiële inrichtingen, het AMK (Advies en Meldpunt Kindermishandeling), ambulante hulp (tot 5 gesprekken per half jaar) en de kindertelefoon. Bij jeugdbescherming gaat het om de in het Burgerlijk Wetboek geregelde civielrechtelijke maatregelen van kindbescherming: de ondertoezichtstelling en de ontzetting en ontheffing van het ouderlijk gezag, en de uitvoering van deze maatregelen, dus over de uitoefening van de voogdij en de gezinsvoogdij. Deze taken van Bureau jeugdzorg vallen onder verantwoordelijkheid van de provincie.

Tevens regelt de Wet op de jeugdzorg via het Bureau jeugdzorg de toegang tot:

1. civielrechtelijke plaatsingen in inrichtingen, die evenals de raad voor de Kinderbescherming, onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Justitie vallen. De strafrechtelijk geplaatsten jeugdigen vallen niet onder het begrip jeugdzorg.
2. geestelijke gezondheidszorg voor jeugdigen (de jeugd GGZ) en de zorg voor verstandelijk gehandicapte jeugdigen (AWBZ, verantwoordelijkheid zorgverzekeraars).

Ten slotte is er nog een laatste component jeugdzorg, wanneer geen aanspraak, geen recht op jeugdzorg via de Wet gemaakt kan worden en die op grond van bijvoorbeeld de

⁴ ‘Wet op de jeugdzorg, tekst en uitleg’, mr. Dr. A.A.W. van Unen, Elsevier Overheid, 2005.

Welzijnswet, de Wet justitiële subsidies en de Wet collectieve preventie wordt bekostigd. Hier gaat het bijvoorbeeld om algemeen maatschappelijk werk, gericht op jeugdigen. Ook binnen het onderwijs is er een aantal voorzieningen dat hierbinnen valt, zoals de schoolbegeleidingsdiensten en het schoolmaatschappelijk werk. De Wet op de jeugdzorg bevat regels ten aanzien van deze vormen van jeugdzorg, echter, deze gaan alleen over de afstemming van deze vormen van jeugdzorg met de bureaus jeugdzorg en de aanbieders van (jeugd)zorg, waarop wel aanspraak bestaat.

Haarlemse situatie

Doel

Goede aansluiting van het lokale jeugdbeleid op de provinciale jeugdzorg.

Aanbod & Organisatie van de uitvoering

Een groot deel van de verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg ligt elders bij de provincie. Met name op het gebied van de voorliggende voorzieningen betreft het een gemeentelijke verantwoordelijkheid.

Het is van belang om het aanbod, maar vooral de vraag goed in beeld te krijgen. Zoals al is vermeld in het domein opvoedings- en gezinsondersteuning krijgen deze activiteiten vanuit de impuls opvoed- en gezinsondersteuning de komende twee jaar extra aandacht. Op dit moment is er een ketenbeschrijving opgesteld van Bureau jeugdzorg en de Jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar. Deze ketenbeschrijving moet worden verbreed, zodat andere instellingen erbij worden betrokken.

Duidelijk moet zijn wat de kortdurende hulpverlening bij SMD, BJZ, en JGZ is en hoe via scholen de aansluiting gerealiseerd is.

Daarnaast is er langdurige hulpverlening waar BJZ en tweedelijns zorgaanbieders hun rol in hebben. Dit valt onder de provinciale verantwoordelijkheid.

Bureau Jeugdzorg, afdeling voorliggende voorzieningen voert de volgende projecten uit in Haarlem: Nieuwe kansen, Hellend pad, Pias, MIB, SMW VO, leer- werktrajecten (zie o.a. ook het domein Educatie / onderwijs).

Conclusie

De rol van de gemeente binnen het domein Hulpverlening en zorg is gering. Via de gemeentelijke regierol vindt aansluiting plaats via voorliggende voorzieningen en de structuur van het jeugdbeleid met de aanbieders binnen dit domein, die onder provinciale verantwoordelijkheid vallen.

De landelijke ontwikkelingen en resultaten van onderzoeken, bijvoorbeeld naar bewezen effectieve interventies, worden betrokken bij de lokale situatie.

11. Veiligheid

Doel binnen dit domein is samen met partners zorgdragen voor een openbare ruimte waarin een ieder zich veilig voelt en een eigen plek heeft. Hierin is specifieke aandacht

Inleiding op het domein

Enigszins in tegenstelling tot de hoofddoelstelling van het integrale jeugdbeleid, zal bureau Veiligheid zich in eerste instantie bezig houden met het bestrijden van “het negatieve”. Het beleid is erop gericht om te komen tot een openbare ruimte waarin een ieder zich veilig voelt en een eigen plek heeft. Het voorkomen en bestrijden van een botsing tussen verschillende gebruikers van de openbare ruimte (waar jeugd bij betrokken is) zien wij als een belangrijk onderdeel van onze taak.. Deze taak wordt voor een groot deel vervuld vanuit een regierol. Politie, Hlt, bureau Jeugdzorg, welzijnsorganisaties, scholen, andere gemeentelijke afdelingen en uiteraard de jongeren zelf (jongerenparticipatie) zijn hierin een zeer belangrijke partner.

Naast de in de vorige alinea genoemde algemene taak op het gebied van Jeugd en Veiligheid, is het beleid er ook op gericht om de veiligheid in en om school te bevorderen. Maatschappelijke ontwikkelingen rond jeugdcriminaliteit en opvoeding komen op school samen. Problemen van/door jongeren worden daar zichtbaar en vormen aangrijpingspunten om hiervoor oplossingen te zoeken.

Jongeren, met name (potentieel) overlastgevende jongeren, vanaf groep 7 in het basisonderwijs tot en met 23 jarigen vormen de doelgroep. Niet iedere jongere vraagt om dezelfde aanpak. Er zijn grofweg drie fases in aanpak te onderscheiden; te weten: vroegsignalering, preventie en repressie. Een kind dat in groep 7 van de basisschool zit zal naar alle waarschijnlijkheid minder met een repressieve aanpak in aanraking komen. Toch kiezen we ook voor deze jonge doelgroep omdat er een verschuiving plaatsvindt naar steeds jongere leeftijd waar het gaat om overlastgevende jeugd. De bovengrens van 23 jaar wordt gehanteerd in overeenstemming met het integrale jeugdbeleid Haarlem.

Jeugdige veelplegers is een groep jongeren die speciale aandacht vraagt. Er zijn nog geen vaststaande definities en het is nog niet duidelijk of en hoeveel jeugdige veelplegers er zijn. Er zijn wel twee rijksafspraken die gericht zijn op jeugdige veelplegers. De uitwerking van het projectplan “jeugdige veelplegers” wordt opgenomen in het projectplan “veelplegers”. Aangezien het wel om jongeren gaat, is het van belang dat we hierin meedenken en afspraken maken met de projectverantwoordelijke. Een goede aanpak van deze groep heeft ook effect op de overlast van jongeren in het algemeen en de beleving ervan.

Wettelijke kaders & Maatschappelijke ontwikkelingen

In het landelijke jeugdbeleid wordt een verharding, verjonging en een relatief groot aandeel van allochtone jongeren in jeugdcriminaliteit gesignaleerd. Het stimuleren van veilige scholen en het ontwikkelen van een speciale benadering voor groepen jongeren die overlast veroorzaken (of criminele activiteiten ondernemen) heeft de bijzondere aandacht.

Haarlemse situatie

Hoewel het overgrote deel van de Haarlemse jeugd een gemiddeld positief imago heeft, lijken de problemen van een kleine groep jongeren zich te verharden. Er is sprake van een groeiende botsing tussen verschillende gebruikers van de publieke ruimte. Hierbij lijkt steeds meer een jeugdonthoudelijke sfeer te ontstaan. Om deze ontwikkeling tegen te gaan heeft afdeling Veiligheid de onderstaande doelen geformuleerd. Verschillende projecten (bestaand of nieuw) zullen moeten bijdragen aan het behalen van deze doelen. Uiteraard is de aansluiting bij het integraal jeugdbeleid hierbij ook van groot belang.

Hierop aansluitend is het van belang te melden dat de nota Agenda Dialoog en Binding in het najaar 2005 is gestart. Deze nota richt zich op het samen leven in de multiculturele stad

Haarlem. Samen leven in die zin dat problemen voortkomend uit spanningen en onrust tussen de verschillende bevolkingsgroepen, zoals ook beschreven in de nota 'Weerbaarheid en Integratiebeleid' van minister Verdonk, worden voorkomen en/of tijdig opgespoord. Door dialoog tussen verschillende bevolkingsgroepen te organiseren streeft men naar meer binding tussen deze groepen. Er worden onder anderen drie Ronde Tafelgesprekken georganiseerd. Eén van deze Ronde tafels heeft als thema Jeugd en Identiteit.

Doel

<i>Rijksafspraken/stadsspecifieke afspraken</i>	<i>eind 2004</i>	<i>eind 2009</i>	<i>Bron</i>
<i>Daling van het percentage onveiligheidsgevoelens bij leerlingen van het voortgezet onderwijs</i>	9%	8%	<i>Cinop 2001</i>
<i>Percentage onveiligheidsgevoelens bij personeelsleden in het voortgezet onderwijs</i>	4%	4%	<i>Cinop 2001</i>
<i>Percentage incidenten op scholen van het voortgezet onderwijs daalt met 10%</i>		-10%	<i>Cinop 2001</i>
<i>Het percentage inwoners dat aangeeft dat er aandacht besteed moet worden aan overlast door jongeren op straat neemt niet toe.</i>	18,3%	18,3%	<i>Omnibusonderzoek 2004 (cijfers over 2003)</i>
<i>In 2009 is het aantal minderjarige Haarlemse verdachten van 12 t/m 17 jaar per 1000 inwoners uit deze leeftijdsgroep gedaald met 10%</i>	27	24	<i>OM cijfers</i>
<i>In 2009 krijgen 17 jeugdige veelplegers een nazorg-en/of resocialisatietraject aangeboden*</i>	0	17	<i>Politie cijfers</i>
<i>In 2009 ronden 15 jeugdige veelplegers een nazorg-en/of resocialisatietraject af*</i>	0	15	<i>Politie cijfers</i>

** De aanpak van jeugdige veelplegers wordt opgenomen in het project veelplegers.*

De doelen met betrekking tot schoolveiligheid zijn gebaseerd op het Cinop onderzoek uit 2001. Om te kunnen beoordelen of we onze doelen gehaald hebben, zullen we een vergelijkbaar onderzoek moeten doen. Er is in de kosten nog geen rekening gehouden met een tussen- en eindevaluatie. Hiervoor zal voor 2007 en 2009 een bedrag à € 25.000 gereserveerd moeten worden.

Aanbod & Organisatie van de uitvoering

De jaren 2005 en misschien zelfs 2006 worden gezien als overgangsjaar. Er wordt doorgegaan op de bestaande koers, maar tegelijkertijd wordt in het aankomende jaar gestreefd naar het onderstaande:

- *Veiligheid als facet in het integrale jeugdbeleid wordt ingebed;*
- *Bestaande projecten worden getoetst aan de bovenstaande doelen, dan wel nieuwe worden opgezet om de aansluiting op zowel de rijksafspraken als het jeugdbeleid als geheel te verzekeren;*
- *De rol van de gemeente als regisseur/opdrachtgever wordt versterkt;*
- *De relatie met de partners in de stad wordt verzakelijkt;*
- *Nieuwe meetinstrumenten worden ontwikkeld.*

De vorige OPH-periode kende een viertal projecten die door bureau Veiligheid gefinancierd en gesteund werden:

- *Interventie jeugd en veiligheid: de projecten Overlastinterventie en Nieuwe Kansen;*
- *Participatie jeugd en veiligheid: verschillende projecten die jongeren de mogelijkheid geven een positieve bijdrage te leveren aan de veiligheid en leefbaarheid in de eigen leefomgeving;*

- *Voorlichting veiligheid: dit project bestaat uit voorlichting aan scholen voor Voortgezet Onderwijs(Criminaliteit Pas er voor Op) en voorlichting aan basisscholen(Doe effe normaal). O.a. Halt heeft hierin een belangrijke rol;*
- *Veilige school/ Veilig In en Om School (VIOS): het project VIOS beoogt de ontwikkeling van een structurele en samenhangende aanpak van veiligheidsproblemen, waarin instanties rond schoolveiligheid samenwerken. Kern van het project is de inschakeling van leerlingen bij het signaleren en oplossen van problemen rond schoolveiligheid.*

Bij al deze projecten wordt nagegaan of ze bijdragen aan onze doelen. Bij de midtermreview van 2007 kunnen dan conclusies getrokken worden en zonodig projecten aangepast worden. Er moet bij het bovenstaande ook rekening gehouden worden met mogelijk negatieve effecten van verschillende bezuinigingen.

Overleg

Er is overleg met verschillende partners zoals: politie, scholen, bureau Jeugdzorg, welzijnsinstellingen/-werkers, jongeren, ouders, collega's van andere afdelingen en sectoren. Er bestaan al drie structurele overleggen waar Veiligheid bij aansluit. Dit zijn de ambtelijke werkgroep jeugdbeleid, het platform 12-24 jarigen, stuurgroep vroegtijdig schoolverlaten. Vanuit bureau Veiligheid wordt in samenwerking met politie en Bureau Jeugdzorg het jeugdgroepenoverleg georganiseerd. In dit overleg geeft de gemeente invulling aan haar regierol met betrekking tot de integrale aanpak van problematische jeugdgroepen (groepsgericht, individu- en domeingericht).

Participatie en communicatie

Communicatie over Jeugd en Veiligheid wordt onderdeel van het algemene Communicatieplan van bureau Veiligheid. Communicatie over Jeugd en Veiligheid is onderdeel van deze nota. Het is wenselijk dat deze twee communicatieplannen op elkaar afgestemd worden.

Financieel overzicht

Er zijn geen reguliere middelen beschikbaar voor projecten op het gebied van Jeugd en Veiligheid, wel worden er projecten gefinancierd uit OPH 2 middelen.

Conclusie

Problemen rond jeugd lijken zich te verharden en de jongeren die problemen veroorzaken worden steeds jonger.

Op school komen veel "problemen" tot uiting/samen.

Door o.a. de terugtrekking van de politie naar haar kerntaken, ontstaat in de handhaving van de openbare orde soms een leegte. Deze leegte zal door een goede omschrijving van taken en verantwoordelijkheden opgevuld moeten worden.

12. Jongerenhuisvesting

Het gemeentelijk beleid ten aanzien van jongerenhuisvesting is gericht op registreren van voldoende betaalbare en zelfstandige woningen voor jongeren.

Haarlem heeft al jaren het predikaat 'goede woonstad'. Deze gewilde woonstad kent echter juist daarom een paradox: er is veel vraag, maar we kunnen niet leveren wat eigenlijk gevraagd wordt. Het aanbod schiet zowel kwalitatief als kwantitatief tekort. Hierdoor staat de aantrekkelijkheid van de Haarlemse woningmarkt onder druk, zowel in de huur als de koopsector. De doorstroming wordt belemmerd door een tekort aan kwalitatief goede woningen in het middensegment en de relatief hoge prijzen in de koopsector. Bewoners, waaronder jongeren, blijven wegens gebrek aan goede alternatieven zitten waar ze zitten of verlaten de gemeente (selectieve migratie).

Haarlemse situatie

Relevante beleidsstukken

- OntwikkelingsPlanHaarlem 2
- Omnibusonderzoek 2003, Onderzoek en Statistiek Haarlem, 2003
- Haarlem, goede woonstad voor studenten? Onderzoek en Statistiek Haarlem, januari 2004
- *Kaderstelling voor de Lokale Woonvisie. Haarlem, oktober 2004*
- *Convenant Woonruimteverdeling, Haarlem*

Doel

Haarlem wil voor jongeren een goede woonstad zijn. Daarom is het doel het bieden van betaalbare en zelfstandige woonruimte specifiek voor jongeren. Zowel voor jongeren die studeren, werken of nog op zoek zijn naar een baan.

Haarlemse situatie

De laatste jaren ontwikkelt Haarlem zich steeds verder als studentenstad. Er is een aanbod van goede Hbo-opleidingen (Hogeschool InHolland) die studenten uit Haarlem en de regio aantrekken, maar ook daarbuiten. Naast studenten zijn er ook andere groepen jongeren die woonruimte zoeken in Haarlem. Werkende jongeren, jongeren die uitgestudeerd zijn of nog op zoek zijn naar een baan.

Naar de huisvesting van (Hbo)studenten in Haarlem is recent onderzoek gedaan. Uit de onderzoeken 'Haarlem, goede woonstad voor studenten?' (O&S, Haarlem, januari 2004) en het onderzoek naar jeugdbeleid in Haarlem door InHolland studenten (november 2005) is gebleken dat er geen nijpend tekort aan studentenhuisvesting is. De kamernood onder studenten lijkt over het algemeen mee te vallen, hetgeen blijkt uit teruglopende wachttijden, een dalend aantal inschrijvingen bij het Kamerburo en korte zoektijden kamers (30% van de studenten vindt een kamer binnen een maand, 80% binnen een half jaar).

Aanbod en organisatie van de uitvoering

Ook in kwalitatief opzicht voldoet de huisvesting over het algemeen. Wel zijn nieuwe huisvestingsprojecten zoals in het voormalig HTS-gebouw (InHolland) en de Spoorwegstraat (Pré Wonen) noodzakelijk om de stijging in studentenaantallen op te vangen en voor de nodige verversing (in kwalitatief opzicht) te zorgen. Een en ander wordt uiteraard mede bepaald door de ontwikkelingen

in het studietoeraanbod van InHolland. Als het onderwijsaanbod wordt uitgebreid, landelijke studies uit Haarlem verdwijnen of juist worden toegevoegd en het aantal buitenlandse studenten gaat toenemen, heeft dit gevolgen voor de behoefte aan studentenhuysvesting.

Doorstroming binnen een korte termijn van (ex-)studenten naar betaalbare en zelfstandige woonruimte (sociale woningbouw) blijkt wel een probleem. Een probleem overigens dat zich binnen Haarlem en de regio ook in andere segmenten van de woningmarkt voordoet. (Ex-) studenten, die in het begin nog weinig te besteden hebben, blijven liever op een kleinere, maar goedkopere kamer wonen, waarbij ze zich bepaalde luxes nog kunnen permitteren. Verhuizen naar een zelfstandige duurdere woonruimte is minder aantrekkelijk en niet makkelijk te realiseren omdat er onvoldoende aanbod is.

Jongeren/ studenten zijn hoofdzakelijk aangewezen op de (particuliere) kamermarkt. Het Omnibusonderzoek uit 2003 (O&S, Haarlem, 2003) geeft een indicatie: in Haarlem zijn ongeveer 1.500 tot 2.000 kamers bij particulieren (zowel in kamerverhuurpanden als bij hospita's) te huur. Het werkelijke aantal zou wel een hoger kunnen liggen. Verder verhuren de corporaties circa 500 kamers aan studenten (o.a. Steve Bikoflat, Heilig Hartkerk).

De komende jaren wordt het specifieke woonruimteaanbod voor studenten verhoogd met de oplevering van 120 wooneenheden aan de Spoorwegstraat (Pré Wonen), 170 eenheden op de Campus van InHolland aan de Veldzigtlaan. Tevens wordt onderzoek gedaan naar de mogelijke omzetting van kantoorruimte naar studenteneenheden aan de Zijlweg.

Niet-studerende jongeren worden als starters aangemerkt en doen een beroep op starters woningen. Dit zijn veelal de kleine en meer betaalbare woningen. Dergelijke woningen zijn in Haarlem in voldoende mate voorradig, echter door de stagnerende doorstroming op de woningmarkt komt de starterswoning in onvoldoende mate beschikbaar.

Participatie & Communicatie

In het voorzien van woningen voor jongeren is de gemeente betrokken als regisseur. De gemeente werkt samen met verschillende wooncorporaties, particulieren, instellingen en marktpartijen om starterswoningen beschikbaar te stellen en te houden voor jongeren. Dit samenwerkingsverband wordt vormgegeven in het Convenant Woonruimteverdeling en in de Lokale Woonvisie, die thans in ontwikkeling zijn. In de Lokale Woonvisie wordt voor alle partijen duidelijk hoe en op welke manier (door de gemeente) tijdig kan worden geanticipeerd en waar nodig gestuurd op kansen en initiatieven van diverse partners in en buiten de stad. Daarnaast wordt een stadsbrede discussie georganiseerd waarin diverse doelgroepen, waaronder jongeren, worden uitgenodigd (Kaderstelling voor de Lokale Woonvisie. Haarlem, oktober 2004).

Conclusie

De gemeente regisseert de hoeveelheid beschikbare starterswoningen door het stimuleren van de doorstroming van ex-studenten in starterswoningen naar andere woonvoorzieningen en door het creëren van nieuwe woonmogelijkheden (sociale woningbouw).

Een goede samenwerking van verschillende partijen (gemeente, corporaties, onderwijsinstellingen) is een voorwaarde om dit op korte termijn te realiseren. Daarnaast zorgt de samenwerking voor het kunnen anticiperen op de vraag naar starterswoningen in de toekomst.

Bijlage 1: Domeinen en functies binnen het jeugdbeleid

Domein	Functie	Gemeentelijk beleidsterrein	Sector
1. Kinderopvang, bs opvang	Gedeelde dagelijkse zorg, dagindeling	KO doelgroepen, informatie, werkgeversrol, 'dagindeling' (PB)	PD
2. Spel en exploratie	Spelen	Speelterreinen (JV)	SO/SB/
		Speeltuinen (MD)	MO
	Spelen en ontmoeten	Peuterspeelzaalwerk (MD)	MO
		Welzijn: kinder- en tienerwerk, jongerenwerk, (MD)	MO
		Vrijwillig jeugdwerk (MD)	MO
		Sport (PB)	MO
3. Educatie, onderwijs	Educatie en ontplooiing	Cultuur (RG)	MO
		Welzijn, onderwijs, cultuur en sport (RG/MD/PB)	MO
		Voor- vroegschoolse educatie (= psz en po) (MD)	MO
		Onderwijs po/vo/so (MD)	MO
		Voorkomen voortijdig schoolverlaten (MD)	MO
		Leerplicht en RMC (MD)	MO
		ROC (MD)	MO/PD
		Sport (PB)	MO
4. Onderwijs, arbeidsmarkt		Cultuur (RG)	MO
		Aansluiting Onderwijs en arb.markt (MD/PB)	MO/PD
5. (preventieve) Gezondheidszorg	Gezondheidsbevordering	Bestrijding Jeugdwerkloosheid (PB)	PD
		Jeugdgezondheidszorg (MD)	MO
6. Opvoedings- en gezins-ondersteuning	Informatie en voorlichting over opvoeden en opgroeien	Lokaal gezondheidsbeleid (preventie alcohol en drugs, bevordering gezond gedrag) (RG)	MO
		Aansluiting met Jeugdzorg (MD), Jeugdgezondheidszorg (MD)	MO
	Signalering en doorverwijzen	Aansluiting met Jeugdzorg (MD), Jeugdgezondheidszorg (MD) e.a. Maatschappelijke dienstverlening (RG)	MO
	Pedagogisch advies	Aansluiting met Jeugdzorg (MD), jeugdgezondheidszorg (MD), Maatschappelijke dienstverlening (RG)	MO
	Bevorderen van sociale steun en zelfhulp	Welzijn (RG)	MO
	Coördinatie van zorg	Aansluiting met jeugdzorg/ ketenzorg (MD)	MO
7. Hulpverlening en zorg	Kortdurende hulpverlening	Maatschappelijke dienstverlening (RG)	MO
		Aansluiting met Jeugdzorg (MD)	MO
	Langdurige hulpverlening	Aansluiting met jeugdzorg (MD)	MO
8. Veiligheid	Veilige openbare leefomgeving	Verkeer (MD)	SB
		Inrichting openbare ruimte (JV)	SO/SB
	Veilig gedrag	Overlast en criminaliteitspreventie (JP)	PD
	Veilig gezinsklimaat	Preventie en aanpak huiselijk geweld (RG)	MO
9. Jongeren-huisvesting		Wonen (MR)	SO
	Participatie	Bestuursondersteuning (JP)	CS
		Welzijn (RG)	MO

Verantwoordelijk portefeuillehouders: MD = Maarten Divendal, RG = Ruud Grondel, MR = Mimi Rietdijk, PB = Pieter Barnhoorn, JV = Jur Visser, JP = Jaap Pop

Bijlage 2: Jeugdigen t/m 23 jaar in Haarlem, per stadsdeel (peildatum 01-01-2005)

	Leeftijd						
Stadsdeel	0 t/m 3	4 t/m 11	12 t/m 15	16 t/m 23	0 t/m 23	24+	Totaal
Centrum/Zuid	1.026	1.615	758	2.054	5.453	18.920	24.373
% binnen stadsdeel	4,2	6,6	3,1	8,4	22,4	77,6	100,0
% binnen leeftijd	14,3	12,9	12,2	16,6	14,2	17,4	16,6
% van totaal	0,7	1,1	0,5	1,4	3,7	12,9	16,6
Zuid/West	1.076	1.871	857	1.457	5.261	14.650	19.911
% binnen stadsdeel	5,4	9,4	4,3	7,3	26,4	73,6	100,0
% binnen leeftijd	15,0	14,9	13,8	11,8	13,7	13,5	13,6
% van totaal	0,7	1,3	0,6	1,0	3,6	10,0	13,6
Oost	871	1.710	906	1.745	5.232	14.705	19.937
% binnen stadsdeel	4,4	8,6	4,5	8,8	26,2	73,8	100,0
% binnen leeftijd	12,1	13,6	14,6	14,1	13,7	13,6	13,6
% van totaal	0,6	1,2	0,6	1,2	3,6	10,0	13,6
Noord	2.904	4.741	2.260	4.406	14.311	36.854	51.165
% binnen stadsdeel	5,7	9,3	4,4	8,6	28,0	72,0	100,0
% binnen leeftijd	40,4	37,8	36,4	35,6	37,3	34,0	34,9
% van totaal	2,0	3,2	1,5	3,0	9,7	25,1	34,9
Schalkwijk	1.316	2.617	1.431	2.705	8.069	23.335	31.404
% binnen stadsdeel	4,2	8,3	4,6	8,6	25,7	74,3	100,0
% binnen leeftijd	18,3	20,8	23,0	21,9	21,1	21,5	21,4
% van totaal	0,9	1,8	1,0	1,8	5,5	15,9	21,4
Haarlem	7.193	12.554	6.212	12.367	38.326	108.464	146.790
% binnen Haarlem	4,9	8,6	4,2	8,4	26,1	73,9	100,0
% binnen leeftijd	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
% van Haarlem	4,9	8,6	4,2	8,4	26,1	73,9	100,0

Leeswijzer

Absolute aantallen

In deze tabel staan in de eerste kolom de vijf stadsdelen met daarachter de absolute aantallen kinderen/jongeren vetgedrukt. Zo zien we in de regel voor het Centrum dat daar 1.026 kinderen t/m 3 jaar woonden op 1/1/2005 en 5.453 personen van 0 t/m 23 jaar.

Verdeling naar leeftijdsgroep binnen een stadsdeel (% binnen stadsdeel)

De regel daaronder zien we dat 4.2% van alle 24.373 inwoners in het Centrum jonger dan 3 jaar is en 22.4 % is 0 t/m 23 jaar.

Verdeling van de leeftijdsgroepen over de stadsdelen

De derde regel per stadsdeel laat zien dat In Stadsdeel Oost de minste 0 t/m 3 jarigen wonen, namelijk: 12,1% van het totaal aantal '0 t/m 3 jarigen' in Haarlem. Ruim 40% van alle Haarlemse baby's en peuters wonen in Haarlem Noord.

Verdeling ten opzichte van de hele bevolking

De vierde en laatste regel per stadsdeel geeft aan dat de 1.026 baby's en peuters uit het Centrum 0,7% vormen van de hele Haarlemse bevolking. De 2.705 jongeren van 16 t/m 23 jaar in Schalkwijk vormen 1,8% van de hele bevolking.

Enkele conclusies voor Haarlem Noord.

Op 1/1 2005 woonden in Haarlem 38.326 jongeren in de leeftijd 0 tot en met 23 jaar In Stadsdeel Noord wonen de meeste jongeren, namelijk: 14.311 (dat is 37,3% van het totaal aantal jongeren in Haarlem). In Stadsdeel Noord wonen ook relatief gezien de meeste jongeren: De jongeren vormen 28,0% van het totaal aantal inwoners in deze wijk. Gemiddeld in Haarlem hoort 26,1% tot deze groep.

De verdeling van de jongeren t/m 23 jaar over de stad						
Stadsdeel	Leeftijd				Totaal	absoluut
	0 t/m 3	4 t/m 11	12 t/m 15	16 t/m 23		
Centrum/Zuid	14,3	12,9	12,2	16,6	17,4	(N=2.393)
Zuid/West	15,0	14,9	13,8	11,8	13,5	(N=8.321)
Oost	12,1	13,6	14,6	14,1	13,7	(N=5.232)
Noord	40,4	37,8	36,4	35,6	37,3	(N=14.311)
Schalkwijk	18,3	20,8	23,0	21,9	21,1	(N=8.069)
Haarlem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	(N=38.326)

De verdeling van de jeugd naar leeftijdsgroep binnen de stadsdelen								
Stadsdeel	Leeftijd						Totaal	absoluut
	0 t/m 3	4 t/m 11	12 t/m 15	16 t/m 23	0 t/m 23	24+		
Centrum/Zuid	4,2	6,6	3,1	8,4	22,4	77,6	100,0	(N=24.373)
Zuid/West	5,4	9,4	4,3	7,3	26,4	73,6	100,0	(N=19.911)
Oost	4,4	8,6	4,5	8,8	26,2	73,8	100,0	(N=19.937)
Noord	5,7	9,3	4,4	8,6	28,0	72,0	100,0	(N=51.165)
Schalkwijk	4,2	8,3	4,6	8,6	25,7	74,3	100,0	(N=31.404)
Haarlem	4,9	8,6	4,2	8,4	26,1	73,9	100,0	(N=146.790)

Bijlage 3: Financieel overzicht integraal jeugdbeleid op hoofdlijnen

aandachtsveld		Gem. beleidsterrein	Sector	Budget 2006	Gem.gelden	Ontvangende	Productnr	Opmerkingen
					Rijksgelden	Instelling	begroting	
1. Kinderopvang		KO doelgroepen	PD					aand.f. P.Haker
		dagindeling						
2. Spel en exploratie	spelen	speelterreinen	So/SB					aand.f.J.J. de Vries
		Speeltuinen	MO	382.500,=	gem.geld	sdo. Centrum Zuid	040201	
						sdo. Zuid-West	040201	
						sdo. Radius	040201	
						Nw. Leven		
	spelen en ontmoeten	peuterspeelzaalwerk		2.134.081,=	gem. geld	sdo. Centrum Zuid	040201	
						sdo. Zuid West	040201	
						sdo. Radius	040201	
						Leg.des Heils	040201	
						VCPO	040201	
		Kinder/tiener/ jongerenwerk	MO	1.243.518,=	gem. geld	sdo. Centrum Zuid	040201	
						sdo. Zuid-West	040201	
						sdo. Radius	040201	
		Sport	MO	147.800,=				
		Cultuur	MO	20.000,=				
3. Educatie/ onderwijs	educatie en ontplooiing	VVE	MO	322.500,=	rijksgeld		040209	
		Onderwijs	MO	nihil				
		Voorkomen voortijdig						

schoolverlaten	MO	313.300,=	rijksgeld	040209
Leerplicht en RMC	MO	306.700,=	rijksgeld	040209
ROC	MO/PD			
Sport	MO	39.000,=		
Cultuur	MO	1.732.400,=		

aandachtsveld		Gem. beleidsterrein	Sector	Budget 2006	Gem.gelden	Ontvangende	Productnr	Opmerkingen
					Rijksgelden	Instelling		begroting
4. Onderwijs/ arbeidsmarkt		aansl. onderwijs/ arb.markt bestr. jeugwerkeloosh.	MO/PD PD					
5. prev. gezond. zorg	gezondheids- bevordering	jeugdgezondheidszorg lok. gezondh. beleid (prev, alcohol drugs	MO MO/HD K	1.513.100,= 3.238.400,=	1.368.100 RG 145.000 GG rijks-geld	St. Kennemer Thuiszorg Brijderstichting, Leger des Heils	030101 030101 030101	totaal budget totaal budget, niet alleen voor jeugd niet te specificeren
6. Opvoeding/ gez. ondersteun.	info en voorlichting	aansl. Met jeugdzorg jeugdgezondheidszorg	MO MO	310.400,=	gem.geld	Bur. Jeugdzorg Opvoedwinkel	040203 040203	totaal budget zie boven mbt. budget
	signalering en	aansl. Met jeugdzorg	MO			Bur. Jeugdzorg	040203	zie boven mbt, budget
	doorverwijzing	jeugdgezondheidszorg	MO			St. ken. Thuiszorg	030101	zie boven mbt, budget
		maat.dienstverlening	MO	1.401.300,=	gem.geld	St. S.M.D. ZK	040302	niet te specificeren pplan SMD is niet ingedeeld in leeftijden
	ped. advies	aansl. Met jeugdzorg	MO					zie boven mbt, budget
		jeugdgezondheidszorg	MO					zie boven mbt, budget

	maat.dienstverlening	MO	zie boven mbt. budget
bevorderen van sociale steun	welzijn	MO	

aandachtsveld		Gem. beleidsterrein	Sector	Budget 2006	Gem.gelden	Ontvangende	Productnr	Opmerkingen
					Rijksgelden	Instelling		begroting
7. Hulpverlening kortdurende		aansl.met jeugdzorg	MO					zie boven mbt. budget
en zorg	hulpverlening	maat.dienstverlening	MO					zie boven mbt, budget
	langdurige	aansl.met jeugdzorg	MO					zie boven mbt. budget
	hulpverlening							
8. Veiligheid	veilige openbare leefomgeving	verkeer	SB					
	veilig gedrag	inr.openbare ruimte overlast en crim.preventie	SO/SB PD					geen reg. Budget
	veilig gezinsklimaat	preventie en aanpak						geen reg. Budget
		huis.geweld	MO	100.000,=	tijd. Rijksgeld		niet bes.	budget is voor ASHG
		VIOS	PD		tijd. rijksgeld			
9.jongeren-huisvesting		wonen	SO					
		zwerfjongeren	MO	344.800,-	241.600 TRG		030101	
					103.200 GG		030101	
10. Participatie	bestuurs-ondersteuning		CS					
	welzijn		MO					geen budget bij MO

Bijlage 4: Structuur van het jeugdbeleid

Op de volgende twee pagina's wordt de overlegstructuur van het integraal jeugdbeleid schematisch weergegeven.

Het afgelopen jaar is een verscheidenheid aan overlegvormen samengebracht tot deze kern.

Het Bestuurlijk Overleg Jeugd is samengevoegd voor 0-24 jaar. Daarnaast vindt er op bestuurlijk niveau nog altijd BOPO/ BOVO plaats, nu ook samengevoegd. Het is een wettelijke verplichting voor de gemeente om dit overleg te houden.

Het Bestuurlijk Overleg Jeugd wordt voorbereid in de platforms 0-12 en 12-24 jaar.

Intern worden de platform bijeenkomsten voorbereid, onder andere binnen de ambtelijke werkgroep jeugdbeleid, en via een aantal bilaterale contacten, afhankelijk van de actualiteit.

De instellingen dragen zelf zorg voor afstemming binnen hun instelling of aantal scholen die worden vertegenwoordigd.

Er wordt zo min mogelijk met aparte werkvormen gewerkt, soms is het echter toch nodig om in kleinere samenstelling bij elkaar te komen over een bepaald onderwerp. Dan wordt er gewerkt met werkgroepen, die terugkoppelen in de platforms. Momenteel zijn dat de GOA-werkgroep, de werkgroep opvoedings- en gezinsondersteuning en de werkgroep VSV.

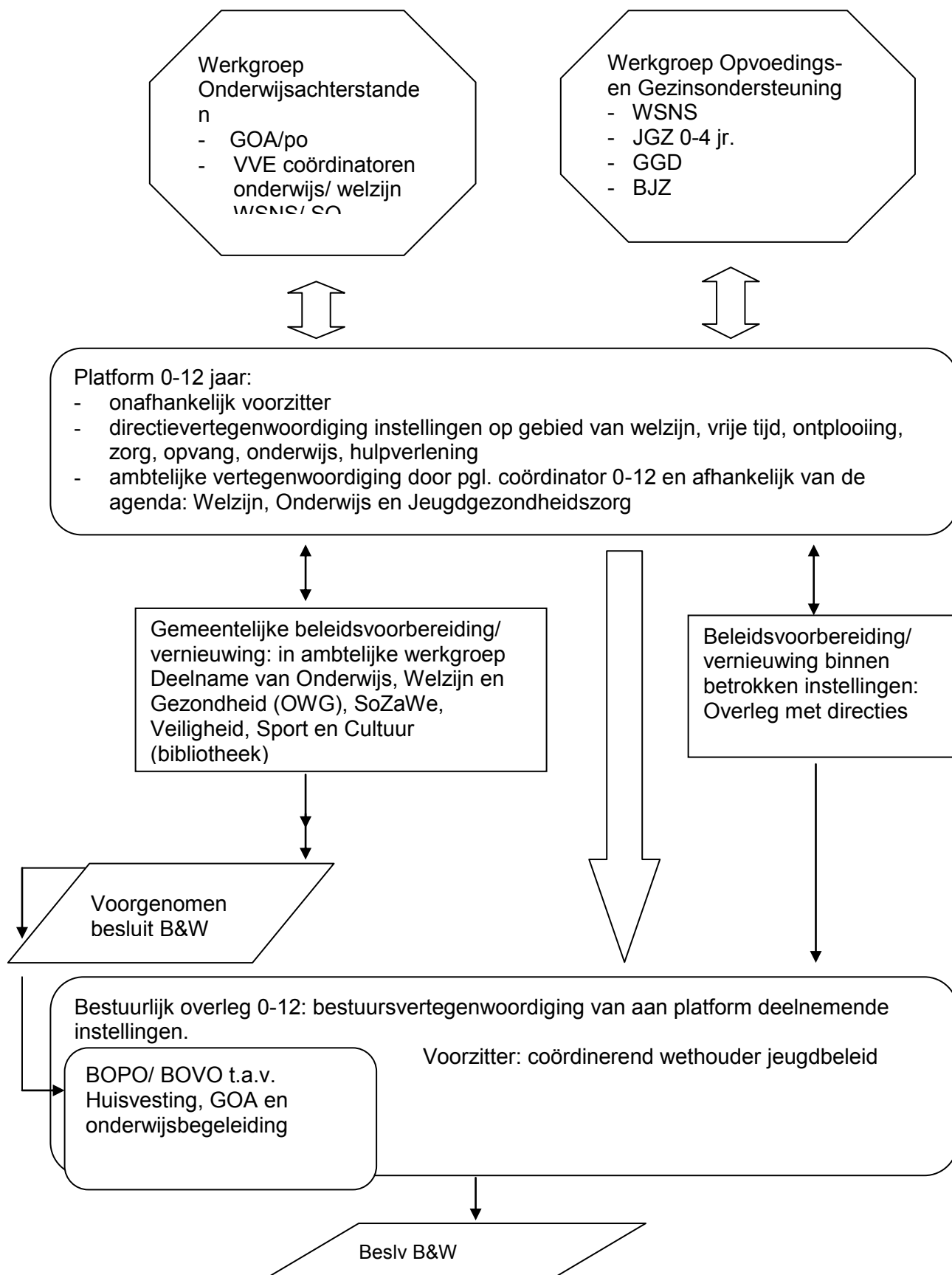
Met een afvaardiging van de instellingen worden zowel de platform bijeenkomsten, als het Bestuurlijk Overleg Jeugd voorbereid in een agendacommissie.

B&W-besluit:

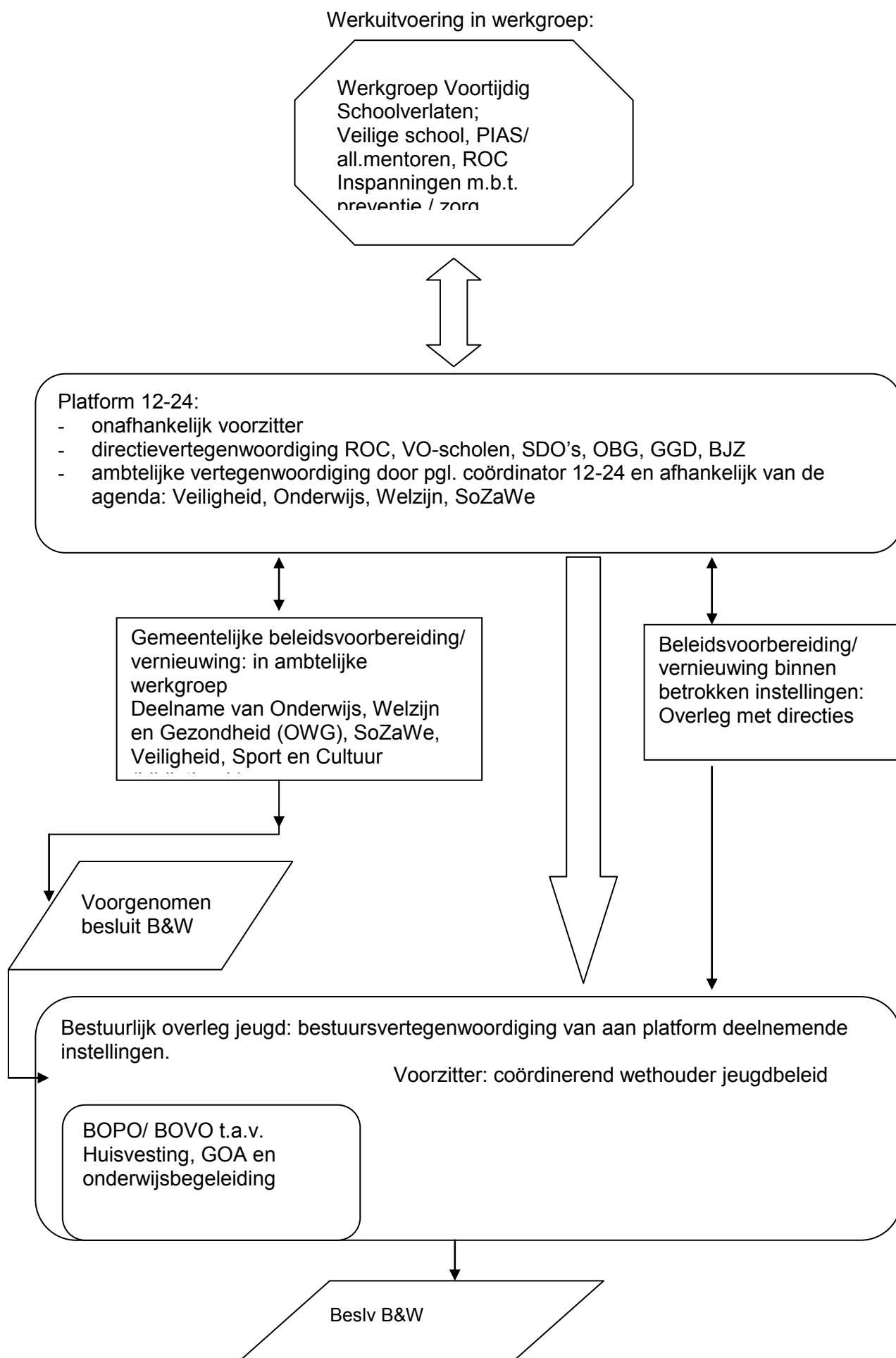
1. Het College stelt de Raad voor in te stemmen met de inhoud van de nota: "Kiezen voor jeugd, nota integraal jeugdbeleid Haarlem"
2. Na vaststelling wordt op basis van een actieplan de ambtelijke inzet bepaald.
3. Communicatieparagraaf: De betrokkenen ontvangen daags na besluitvorming informatie over dit besluit. Het bijgevoegde persbericht wordt verspreid. De portefeuillehouder geeft perstoelichting.
4. Het raadsstuk wordt voorgelegd aan de gemeenteraad, nadat de commissie OWSR hierover een advies heeft uitgebracht.

Structuur jeugdbeleid 0-12 jarigen

Werkuitvoering in werkgroepen:



Structuur jeugdbeleid 12-24 jarigen



Bijlage 5: Ketenbeschrijving aanbod opvoedingsondersteuning

Informatie				
	Schriftelijk	Face to face	Groep	Digitaal
Thuiszorg (jgz 0-4)	Themafolders en brochures Themapakketten Groeiboekje Veiligheidskaarten Brieven Posters	Screening op vaste momenten Opvoedwinkel Consulten Huisbezoeken Inloopspreekuur Vaccinatiespreekuur	Themabijeenkomsten Oudercursussen Lezingen	Opvoedtelefoon Inhoudelijk telefonisch spreekuur Lichtkrant op CB
GGD (jgz 4-19)	Themafolders en brochures Informatiefolders Schoolkrantartikelen Vragenlijsten Brieven Posters Folders Themapakketten	Screening op vaste momenten Opvoedwinkel Huisbezoeken	Themabijeenkomsten Oudercursussen	Website EMOVO
Bureau Jeugdzorg	Themafolders en brochures Themapakketten Algemene folders	Opvoedwinkel aanmeldspreekuur	Themabijeenkomsten Oudercursussen Voorlichting/informatie aan beroepskrachten	Kindertelefoon Opvoedtelefoon aanmeldspreekuur
JeugdRIAGG		Adviesgesprekken Gezinsgesprekken	Voorlichtings/psycho educatieve module	Website

Signalering				
	Traceren	Observeren	Vaststellen	Organiseren
Thuiszorg (jgz 0-4)	Consulten CB (anamnese) Huisbezoeken w.v Inloopspreekuur Overdracht thuiszorg Overdacht kraamzorg / verloskundige	Consulten CB Huisbezoeken Contactmomenten	diagnose door c.b.-arts verpleegkundige diagnose uitslag screening standaard, protocollen peutersadviesteam	Deskundigheidsbevordering Verpleegkundig methodisch handelen Plan van aanpak door CB-team Interventies Follow up Buurtnetwerk Peuteradviesteam Overleg PSZ/KDV Mobiel team
GGD (jgz 4-19)	LSPPK Kipva Vragenlijsten	Huisbezoeken Contactmomenten	standaard protocollen verpleegkundige diagnose diagnose door jeugdarts uitslag screening	Mobiel team Deskundigheidsbevordering Verpleegkundig methodisch handelen Interventies Follow up
Bureau Jeugdzorg	Advies en consultatie	Peuteradviesteam Huisbezoeken jeugdinterventieteam*	indicatieteam aanmeldspreekuur peuteradviesteam trainings bureau	JIT (incl. overlastinterventie, mentoren in balans) leerwerktrajecten Buurtnetwerken Peuteradviesteam Deskundigheidsbevordering Trainingsbureau
JeugdRIAGG			telefonisch consult	Interventies

Pedagogische hulp				
	Face to face	Groep	Digitaal	Projectmatig
Thuiszorg (jgz 0-4)	Adviesgesprekken Ouderbegeleiding Gezinsgesprekken Pedagogische spreekuren/ Opvoedsteunpunten Kortdurende VHT Huisbezoeken Mobiel team Individuele begeleiding/trainingen	Ouder cursussen Ouderbijeenkomsten Preventieve projecten	Opvoedtelefoon	Mobiel team Peuteradviesteam
GGD (jgz 4-19)	Adviesgesprekken Ouderbegeleiding Gezinsgesprekken Pedagogische spreekuren/ Opvoedsteunpunten Huisbezoeken Mobiel team Individuele begeleiding/trainingen	Ouder cursussen Droge bedtraining Preventieve projecten Leskoffers Ouderbijeenkomsten		Mobiel team
Bureau Jeugdzorg	Pedagogische spreekuren opvoedwinkel/op locatie 5gesprekken model /kort ambulant Individuele begeleiding/trainingen	Ouder cursussen Ouderbijeenkomsten/ themabijeenkomsten Trainingsaanbod jongeren begeleidingstrajecten; Leerwerkprojecten	kindertelefoon Opvoedtelefoon Website opvoedwinkel	Peuteradviesteam JIT Mobiel team
JeugdRIAGG		Oudergroep ADHD Oudergroep autisme Oudergroep trauma/seks.misbruik Oudergroep emotionele stoornissen		

Toeleiding				
	Informereren	Verwijzen	Overdragen	Netwerken
Bureau Jeugdzorg	Haarlem feliciteert/ Sociale kaart Advies-en consultatie folders	Opvoedwinkel Aanmeldspreekuur JIT Leerwerktrajecten trainingsaanbod	Jeugdriagg Geïndiceerde zorg	Buurtnetwerken Peuteradviesteam Mobiel team Zorgteams VO en BO JIT /overlastinterventieteam
Thuiszorg (jgz 0-4)	Standaard naar voorschoolse voorziening (o.a. peuter- speelzaal en VVE) Haarlem feliciteert/ Sociale kaart Begeleide verwijzing	1 ^e en 2 ^e lijn CB-team SMI beleid	Jeugdhulpverlening Trajecten	Netwerk 0-4 Divers: structureel overleg,,Samenwerking s- overleg met bijv.Stap in, Op Stap, etc.
GGD (jgz 4-19)	Begeleide verwijzing		Jeugdhulpverlening Trajecten	Mobiel team Zorgteams VO en BO
JeugdRIAG G				

Zorgmijders				
	Individu	Gezin	Systeem	Keten
Bureau Jeugdzorg	Aanmeldspreekuur/ AMK	idem	Netwerken, zorgteams – reageren op signalen van derden	schakelstation
Thuiszorg (jgz 0-4)	Huisbezoek Zorgmelding Bureau Jeugdzorg/AMK Extra oproepen Alle geboorten, verhuizingen doorgeven overleg aanmelder	Huisbezoek Zorgmelding Beleid NVZB Beleid spoorzoeken Beleid signaleren en handelen bij zorgwekkende opvoedingssituaties		
GGD (jgz 4-19)	Huisbezoek Zorgmelding Bureau Jeugdzorg/AMK Extra oproepen Aanmelden bij JIT, overlastinterventieteam	Huisbezoek Zorgmelding		schakelstation
JeugdRIAGG				

Bijlage 6 Literatuur en afkortingen

Literatuur:

- *Ambtsinstructie leerplicht*, Haarlem, augustus 2005.
- *Beleidsbrief Peuterspeelzaalwerk*. Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport, januari 2002
- *Beleidsprogramma Haarlem 2003 – 2006*. Haarlem 2003
- *Bestuursakkoord Nieuwe Stijl / BANS*. Haarlem. 4 maart 1999
- *Cinop onderzoek 2001*.
- *Contourennota GOA 2002 - 2006*. Haarlem 2002
- *Convenant Jongerenloket*. Haarlem 2005
- *Cultuurnota 2005 - 2008*
- *De gemeente als regisseur van het preventief jeugdbeleid*. Een hulpmiddel bij het inventariseren van het aanbod gericht op de jeugd. P.L. Hupe en E.H. Krijn: Den Haag, SGB0, 1997.
- *Evaluatierapportages GOA 2002-2003*.
- *Evaluatierapportages GOA 2003-2004*.
- *Grote Stedenbeleid 3*.
- *GOA-nota Onderwijsachterstandenbeleid 2002-2006* . Haarlem 2002
- *GOA- uitvoeringsplannen 2002-2004*. Haarlem 2002
- *GOA- uitvoeringsplannen 2004-2006*. Haarlem 2004
- *Haarlem, goede woonstad voor studenten?* Onderzoek en Statistiek Haarlem, januari 2004.
- *Handreiking Peuterspeelzaalwerk*. Haarlem, augustus 2004
- *Kabinetsreactie Adviezen Jeugdbeleid*. november 2003
- *Kinderen als medeburgers*. Micha de Winter in Programma Jeugd aan zet 1999-2002 Deelgemeente Prins Alexander - figuur 2
- *Plan van Aanpak - Hoofdlijnen Plan van Aanpak jeugdwerkloosheid*. Ministerie Sociale Zaken & Werkgelegenheid en Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Mei 2003
- *Nota Radicalisme en Radicalisering*. Ministerie van Justitie. Augustus 2005
- *Nota Ruimte voor sport*. Gemeente Haarlem, 2002
- *Nota 'Tijd voor sport*. Ministerie Volksgezondheid Welzijn en Sport, 2005
- *Nota Sport en Veiligheid*.
- *Nota Weerbaarheid en Integratiebeleid*. Mw Verdonk, Minister Vreemdelingenzaken en Integratie, Maart 2005
- *Notitie De peuterspeelzaal als onderdeel van de voorschoolse voorzieningen*. september 2000
- *Notitie Naar een regionale samenwerking Leerplicht / RMC*. november 2003
- *Onderwijsachterstandenbeleid Haarlem 2002-2006*. Haarlem. 2002
- *Ontwikkelingsprogramma Haarlem 2005-2010*. Haarlem 2005
- *Ontwikkelings Programma Haarlem 2*. Haarlem
- *Omnibusonderzoek 2003*, Onderzoek en Statistiek Haarlem, 2003.
- *Brochure Opvoed- en opgroeiondersteuning, de rol van de gemeente in het licht van de Wet op de jeugdzorg*, Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport, november 2004.
- *Rapport Buitensportaccommodaties*. Onderzoek naar efficiënter gebruik van gymnastieklokalen. Buurt, Onderwijs en Sport
- *Uitwerking Hoofdlijnen Plan van Aanpak jeugdwerkloosheid*. Ministerie Sociale Zaken & Werkgelegenheid en Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Juni 2003
- *Verslag Conferentie Operatie Jong*. September 2005
- *Verdrag inzake de Rechten van het Kind – Artikel 13*. Newyork, november 1989

- *Verkenning 'Grenzeloos leren'*. Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen. Den Haag, augustus 2001
- *Voor- en Vroegschoolse Educatie-regeling*. Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen. 2000
- *Wet op de jeugdzorg, tekst en uitleg*, mr. Dr. A.A.W. van Unen, Elsevier Overheid, 2005.
- SoZa? - B&W nota!

Afkortingen:

AMK	Advies en Meldpunt Kindermishandeling
AmvB	Algemene maatregelen van Bestuur
BANS	Bestuursakkoord Nieuwe Stijl
BDU	Brede DoelUitkering
BJZ	Bureau Jeugd Zorg
BKK	Kwaliteit Kinderopvang
CKV	Culturele en Kunstzinnige Vorming
CWI	Centraalbureau Werk en Inkomen
Ekd	Elektronisch kinddossier
EMOVO	Elektronische Monitoring Jeugdgezondheid Voortgezet Onderwijs
GBA	Gemeentelijke Basis Administratie
GSB	Groot Steden Beleid
GOA	Gemeentelijk Onderwijs Achterstandenbeleid
GGD	Geestelijke Gezondheid Dienst
HCJ	Haarlems Coördinatie Team Jeugd
<i>HIT</i>	<i>Haarlems Interscholair Toernooi</i>
HTS	Hoge Technische School
ISK	Internationale Schakelklas
IPO	InterProvinciaal Overleg
JIP	Jongeren Informatie Punt
JIT	Jeugd Interventie Team
JGZ	JeugdGezondheidsZorg
JVS	JeugdVriendelijke Sportvereniging
KO	KinderOpvang
LWOO	Leerweg Ondersteunend Onderwijs
MKB	Midden- en KleinBedrijf
MZK	Muziekcentrum Zuid Kennemerland,
OAB	OnderwijsAchterstandenBeleid
OCW	Onderwijs Cultuur en Wetenschap
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OKP	Onderwijs Kansen Project
PD	PublieksDienst
PIAS	Project Integrale Aanpak Schooluitval
POP	
RMC	Regionale Meld- en Coördinatiefunctie
ROC	Regionaal Onderwijs Centrum
SoZaWe	Sociale Zaken Werkgelegenheid
SMD	Stichting Maatschappelijke Dienstverlening
SZW	Sociale Zaken Werkgelegenheid
TOP	
OCW	Onderwijs Cultuur en Wetenschap
OPH	OntwikkelingsPlan Haarlem

OWSR	Onderwijs Welzijn Sport en Recreatie
PO	Primair Onderwijs
RBO	Regionaal Bureau Onderwijs
ROC	Regionaal Opleidings Centrum
SDO	Stads Deelorganisatie
SEGV	
SidW	Sport in de Wijk
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VCPO	
VIOS	Veilig In en Om de school
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
VMBO	Voortgezet Middelbaar Beroeps Onderwijs
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
WCPV	Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
Wk	Wet kinderopvang
WSNS	Weer Samen Naar School
WWB	Wet Werk en Bijstand
ZIOS	Zorg In en Om de School

Aan de Raad van de gemeente Haarlem

Onderwerp: vaststelling nota integraal jeugdbeleid Haarlem: “Kiezen voor jeugd”

In de nota integraal jeugdbeleid Haarlem: “kiezen voor jeugd” (= bijgevoegd) is de visie op het jeugdbeleid verwoord: “voor de jeugd in Haarlem optimale kansen creëren om zich te kunnen ontwikkelen. Bevorderen dat zij actief deelnemen aan allerlei facetten van de samenleving en hen hierdoor in staat stellen zich voor te bereiden op volwaardige deelname als volwassene.”. De kern van het toekomstige jeugdbeleid is dat deze zich richt op **alle** jeugdigen en hun ouders. Tevens dat de jeugdigen uitdrukkelijk zelf betrokken worden bij de realisering van dit beleid. Deze nota is een uitwerking van de notitie “herijking integraal jeugdbeleid: benadering en aanpak” (MO/OWG/2005/319), waarmee het College op 12 april 2005 heeft ingestemd.

Opbouw van de nota:

Deel I bevat de visie op het jeugdbeleid, een visie op de sturing van de uitvoering en een beschrijving van de communicatie en participatie van alle betrokkenen zoals jeugdigen, hun ouders, interne en externe partners. Ter afsluiting van dit deel is een overzicht van de doelen per domein alsmede conclusies en aanbevelingen opgenomen.

Deel II bevat een stand-van-zakenoverzicht per domein. Via het op te richten kenniscentrum voor jeugdbeleid zal de informatie voortdurend worden geactualiseerd.

Na vaststelling door de Raad zal gedurende de collegeperiode 2006-2010 in samenwerking met relevante partners per domein meerjarige convenanten worden gesloten. De inhoud van deel I zal daarbij functioneren als toetsingskader. De diverse domeinen in deel II dienen hierbij als basisinformatie.

Voorstel:

1. In te stemmen met de inhoud van de nota: “kiezen voor jeugd”, nota integraal jeugdbeleid Haarlem;
2. In de Collegeperiode 2006-2010 over te gaan tot het sluiten van convenanten voor diverse domeinen.

Namens het College,

De secretaris,

Drs. W.J. Sleddering

de voorzitter,

mr. J.J.H. Pop

De Raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van Burgemeester en Wethouders,

1. Besluit in te stemmen met de inhoud van de nota: “Kiezen voor jeugd, nota integraal jeugdbeleid Haarlem”
2. In de collegeperiode 2006-2010 zullen -ter realisering van de inhoud - convenanten op de diverse domeinen worden afgesloten.

Gedaan in de vergadering van 15 februari 2006

De griffier,

B. Nijman

de voorzitter,

mr. J.J. H. Pop